

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของ
สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย
FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF INTERNAL
CONTROLS IN FINANCIAL AND ACCOUNTING OF HOUSING
COOPERATIVES IN THAILAND

ปุณณภา น้อยจาด
PUNNAPA NOIJAD

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม

FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF INTERNAL
CONTROLS IN FINANCIAL AND ACCOUNTING OF HOUSING
COOPERATIVES IN THAILAND

PUNNAPA NOIJAD

INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ACCOUNTANCY SCHOOL OF ACCOUNTANCY
SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2020
COPYRIGHT OF SRIPATUM UNIVERSITY

ชื่อหัวข้อการค้นคว้าอิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย
FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF INTERNAL CONTROLS IN FINANCIAL AND ACCOUNTING OF HOUSING COOPERATIVES IN THAILAND

นักศึกษา ปุณณภา น้อยจาด รหัส 6350449

หลักสูตร บัญชีมหาบัณฑิต

คณะ บัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สาระพัทธ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)

.....กรรมการ
(ดร.เบญจพร โมกขะเวส)

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม อนุมัติให้นับการศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

คณบดีคณะบัญชี

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การค้นคว้าอิสระเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย
คำสำคัญ	การควบคุมภายใน / การเงินและบัญชี / สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง
นักศึกษา	ปุณณภา น้อยจาด
อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์
หลักสูตร	บัญชีมหาบัณฑิต
คณะ	บัญชี
	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย จำนวน 282 คน ใน 141 สหกรณ์ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และใช้การวิเคราะห์สถิติการถดถอยเชิงพหุคูณทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงส่วนใหญ่มีขนาดกลางถึงขนาดเล็ก โดยปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านบุคคล (2) ด้านเอกสาร และ (3) ด้านโครงสร้างสหกรณ์ ส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ตามวัตถุประสงค์ของ COSO 2013 ซึ่งประกอบไปด้วย (1) ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (2) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน และ (3) ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ด้านกฎระเบียบและข้อบังคับ และขนาดของสหกรณ์ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในตามวัตถุประสงค์ของ COSO 2013

TITLE	FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF INTERNAL CONTROLS IN FINANCIAL AND ACCOUNTING OF HOUSING COOPERATIVES IN THAILAND
KEYWORD	INTERNAL CONTROLS / FINANCIAL AND ACCOUNTING / HOUSING COOPERATIVE
STUDENT	PUNNAPA NOIJAD
ADVISOR	TITAPORN SINCHAROONSAK, Ph.D.
LEVEL OF STUDY	MASTER OF ACCOUNTING
FACULTY	ACCOUNTING SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR	2020

ABSTRACT

According to this research, it aims to study the factors affecting the effectiveness of internal controls in financial and accounting of Housing Cooperatives in Thailand. Furthermore, the data is collected from the sample group by finance and accounting officer of Housing Cooperatives in Thailand; as a result, there are 282 populations in 141 cooperatives. Moreover, the data is collected by using the questionnaire. After that, the data is analyzed by using the multiple regression to test the hypothesis.

In the result of research showed, most of the Housing Cooperatives in Thailand were medium to small in size, due to 3 factors of cooperatives control environment as follow: (1) Personnel (2) Documentations (3) Cooperatives' structural. All of these have a positive effect on the internal control effectiveness of the cooperatives for the objectives of COSO 2013, including: (1) Reliability of financial reports (2) Efficiency and operational effectiveness (3) Compliance with the laws and regulations were statistically significant at a level of 0.05. However, laws and regulation of cooperatives environment and cooperatives size did not affect the effectiveness of internal control for the objectives of COSO 2013.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงิน และบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากการสนับสนุนและความอนุเคราะห์ของหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สิ้นจรรยาดี อาจารย์ที่ปรึกษา ที่คอยให้ความรู้และแนวทางในการดำเนินงานวิจัย รวมถึงคณาจารย์หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีปทุมทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ ตลอดจนเจ้าของผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารวิชาการทุกฉบับ ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระบารมีแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยที่ผู้วิจัยเคารพนับถือ อีกทั้งครอบครัว และเพื่อนนักศึกษาในหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและผลักดันให้ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ปณณภา น้อยจาด

สิงหาคม 2564

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญตาราง	VI
สารบัญภาพ	VII
บทที่	หน้า
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์.....	5
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
องค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน	21
ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมภายใน	27
แนวคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน	35
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน	40
กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
เครื่องมือการวิจัย	56
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	58
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา	60
การตรวจสอบสมมติฐานของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ	69
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการวิจัย	74
อภิปรายผลการวิจัย	74
ข้อจำกัดของการวิจัย	78
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย	84
ภาคผนวก ข สรุปผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา	90
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหน้ารายงานผู้สอบบัญชีสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง และรายงานผล การประเมินชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน	96
ประวัติผู้วิจัย	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	เกณฑ์การจัดขนาดสำหรับสหกรณ์	15
2	สรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	53
3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย.....	55
4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	60
5	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของลักษณะทั่วไปของสหกรณ์	62
6	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคคล	63
7	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเอกสาร	63
8	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโครงสร้างสหกรณ์	64
9	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกฎระเบียบ ข้อบังคับ	65
10	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพแวดล้อมของสหกรณ์	65
11	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน	66
12	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน	67
13	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ.....	68
14	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์	69
15	การวิเคราะห์ผลสถิติค่า Tolerance, VIF.....	70
16	การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน	70
17	การวิเคราะห์ความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน	701
18	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน	702
19	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน	723
20	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ.....	73

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
2 ผังโครงสร้างของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง	8
3 ลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์	40

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสหกรณ์บริการด้านเคหสถานบ้านมั่นคงเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดเล็กไปจนถึงขนาดกลางที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วในชุมชนภายในเขตเมือง จนกลายเป็นชุมชนแออัดที่กระจายอยู่โดยรอบ อีกทั้งยังช่วยลดผลกระทบอื่น ๆ ที่ตามมา เช่น ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และการบุกรุกพื้นที่ ซึ่งเป็นปัญหาที่ถูกสะสมมากขึ้นตามปริมาณการอพยพที่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี ภาครัฐจึงได้เข้ามาแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยให้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ในวันที่ 14 มกราคม 2546 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการบ้านมั่นคงของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เพื่อพัฒนาชุมชนแออัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น ด้วยงบประมาณของภาครัฐที่มอบให้แก่ชุมชนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค พร้อมทั้งจัดหาแหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการสร้างบ้าน โดยการบริหารงบประมาณเพื่อการดำเนินการทั้งหมด จำเป็นต้องมีองค์กรที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการเงินและชุมชน จึงมีการส่งเสริมให้จัดตั้ง “สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง” ขึ้น ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในชุมชนที่เข้าร่วมกับภาคีต่าง ๆ ในท้องถิ่น โดยภาครัฐจะอุดหนุนเงินงบประมาณค่าพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชน ซึ่งนอกจากจะเน้นการสร้างความมั่นคงในเรื่องที่อยู่อาศัยแล้ว ภาครัฐยังมุ่งสร้างสังคมให้เป็นชุมชนที่มั่นคงเข้มแข็ง มีการช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงของชีวิตด้านสังคมและเศรษฐกิจให้แก่ชาวชุมชนในที่สุด อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของสหกรณ์ภายใต้สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งความผันผวนทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งในสังคม และความไม่แน่นอนทางการเมือง สหกรณ์ย่อมได้รับผลกระทบโดยตรงทั้งภาวะเงินเฟ้อ นโยบายการเงินของรัฐบาลในส่วนของอัตราดอกเบี้ย นโยบายในการให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ซึ่งขึ้นอยู่กับเสถียรภาพของรัฐบาล นอกจากนี้

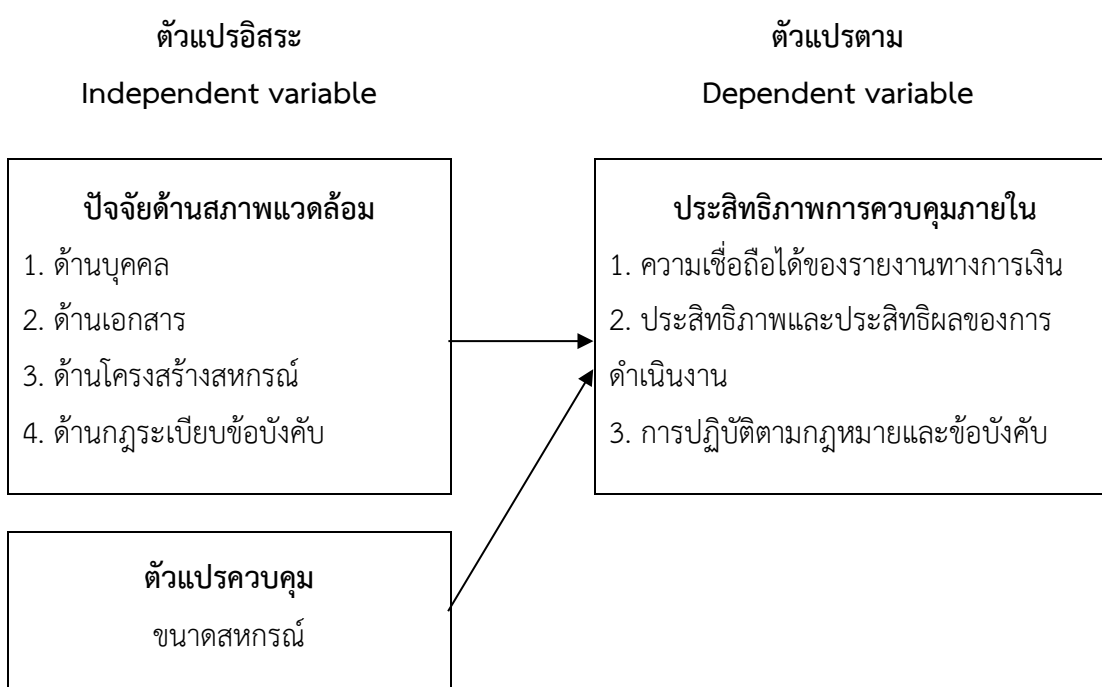
สภาพแวดล้อมภายในสหกรณ์ไม่ว่าจะจะเป็นสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ หรือฝ่ายจัดการก็ยังคงผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานด้วยเช่นกัน หากต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์นั้น จำเป็นต้องได้รับการบูรณาการร่วมกันกับทุกฝ่าย และส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการสหกรณ์อย่างเป็นระบบด้วยการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดข้อผิดพลาดทางการเงินและบัญชี โดยเป็นหลักการสำคัญในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

ระบบการควบคุมภายในจึงเป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานสหกรณ์ อีกทั้งยังช่วยควบคุมหรือลดความเสี่ยงของสหกรณ์ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของสหกรณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ โดยในปัจจุบันกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในการกำหนดเกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดลำดับชั้นการควบคุมภายในของสหกรณ์ในประเทศไทยจากเจ้าหน้าที่ของกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ที่ได้ประเมินไว้ 4 ระดับ คือ (1) คุณภาพการควบคุมภายในดีมาก (2) คุณภาพการควบคุมภายในดี (3) คุณภาพการควบคุมภายในพอใช้ และ (4) คุณภาพการควบคุมภายในต้องปรับปรุง โดยจากรายงานการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พบว่าในปี 2562 การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ทุกประเภทที่ได้รับการประเมิน จำนวน 4,996 แห่ง ซึ่งสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงได้เป็นหนึ่งในสหกรณ์ประเภทบริการที่ส่วนใหญ่ถูกจัดอยู่ในระดับดี เพียงร้อยละ 51.26 จากจำนวนสหกรณ์ประเภทบริการที่ได้รับการประเมินทั้งหมด ซึ่งการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์นั้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ใช้องค์ประกอบ 5 ด้านตามแนวคิด COSO 2013 เป็นตัวชี้วัดในการประเมินผล ประกอบไปด้วย (1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (2) ด้านการประเมินความเสี่ยง (3) ด้านกิจกรรมการควบคุม (4) ด้านข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และ (5) ด้านการติดตามประเมินผล (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2562) อีกทั้งงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์เคหสถาน/บ้านมั่นคง ยังพบว่าหนึ่งในปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตรวจสอบบัญชีประกอบด้วย เอกสารและบุคลากรที่ขาดความรู้ความเข้าใจ อีกทั้งยังเสนอแนะให้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และพัฒนาความรู้ของบุคลากรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการควบคุมภายในที่ดีเพื่อป้องกันการทุจริตหรือข้อผิดพลาดของสหกรณ์ (รัตติยา สวัสดิ์, 2563) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทยเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาวางแผนและพัฒนาวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ให้สามารถดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยของการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงิน และบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ผู้วิจัยศึกษาในประเด็น ดังนี้

1. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วยปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านบุคคล (2) ด้านเอกสาร (3) ด้านโครงสร้างสหกรณ์ และ (4) ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วยปัจจัยด้านประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ (1) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน และ (3) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ

ตัวแปรควบคุม (Control Variable) ประกอบด้วยปัจจัยด้านขนาดของสหกรณ์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มประชากร

ขอบเขตประชากร ข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวนสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย จำนวน 217 สหกรณ์ ตามรายชื่อทะเบียนสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ณ 31 มกราคม 2564 (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2564)

ขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย จำนวน 141 สหกรณ์ / สหกรณ์ละ 2 ท่าน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5%

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ทางด้านวิชาการ

เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

2. ประโยชน์ด้านการนำไปปฏิบัติ

2.1 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง ได้เล็งเห็นความสำคัญ ความมีประโยชน์ และคุณค่าของการควบคุมภายใน สามารถนำไปเป็นแนวทางในการ

กำหนดนโยบายให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง เช่น กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน พร้อมทั้งกำหนดให้สหกรณ์เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่สมาชิกของสหกรณ์

2.3 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้จัดทำรายงานทางการเงิน ผู้จัดการของสหกรณ์ได้ทราบว่ามีข้อมูลที่จัดทำมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน และเป็นแนวทางในการรายงานข้อมูลที่ต้อง โปร่งใส เชื่อถือได้ เพื่อให้สมาชิก หรือผู้สนใจทั่วไปสามารถนำไปใช้ตัดสินใจได้ถูกต้อง

2.4 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัยและผู้สนใจทั่วไป ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี

นิยามศัพท์

สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง หมายถึง นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย และจัดอยู่ในประเภทของสหกรณ์บริการ ที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการพัฒนาที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านมั่นคง เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

คุณภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบเพื่อลดความเสี่ยงในการบรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์จากการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีให้ให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ด้านตามแนวการควบคุมภายในของ COSO 2013 ดังนี้ (1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (2) การประเมินความเสี่ยง (3) กิจกรรมการควบคุม (4) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และ (5) การติดตามและประเมินผล

รายงานทางการเงิน หมายถึง การนำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินของสหกรณ์ในรูปแบบของรายงานตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ประกอบด้วย (1) งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันสิ้นงวด (2) งบกำไรขาดทุน สำหรับงวด และ (3) หมายเหตุประกอบงบซึ่งประกอบด้วยนโยบายการบัญชีที่สำคัญและข้อมูลที่ให้คำอธิบายอื่น และการเปิดเผยข้อมูลเปรียบเทียบของงวดก่อนสำหรับทุกรายการที่แสดงจำนวนเงินในงบการเงินงวดปัจจุบัน

ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน หมายถึง ผลจากการปฏิบัติตามการควบคุมภายในของ สหกรณ์ตามวัตถุประสงค์ของ COSO 2013 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน (2) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน และ(3) ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ

ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน หมายถึง ข้อมูลที่ถูกนำเสนอในรูปแบบของรายงานทางการเงินต้องปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญและความลำเอียง เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถเชื่อว่าข้อมูลนั้นมีความโปร่งใส ถูกต้อง และครบถ้วนตามที่ระบุบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วย การบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2542 กำหนด

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน หมายถึง ความสามารถในการกำกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเกิดประโยชน์ และสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ให้ปลอดภัยจากการทุจริตหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ หมายถึง การปฏิบัติให้สอดคล้อง หรือเป็นไปตาม บทบัญญัติ ข้อกำหนดของกฎหมาย นโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียหายจากการละเว้นการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบเหล่านั้น

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สหกรณ์ ในการเอื้อประโยชน์เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

ขนาดสหกรณ์ หมายถึง ขนาดที่ถูกกำหนดขึ้นตามเกณฑ์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งสามารถวัดได้จากน้ำหนักของตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ จำนวนสมาชิก ทุนดำเนินงาน และรายได้ธุรกิจ แบ่งเป็น 5 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่มาก และขนาดใหญ่พิเศษ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 2.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน
- 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมภายใน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน
- 2.6 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง

ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์โครงการบ้านมั่นคง พ.ศ.2548 เพื่อให้การสนับสนุนให้สหกรณ์มีบทบาทในการสนองนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในเขตชุมชนตามโครงการบ้านมั่นคง สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง หมายถึง สหกรณ์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนเดียวกันโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยในเขตชุมชนตามโครงการบ้านมั่นคงเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงในการครอบครองที่ดินสำหรับการอยู่อาศัย และพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ที่อยู่อาศัย การพัฒนาองค์กรและชุมชนในด้านอื่น ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสวัสดิการ (กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์, 2551, หน้า 1)

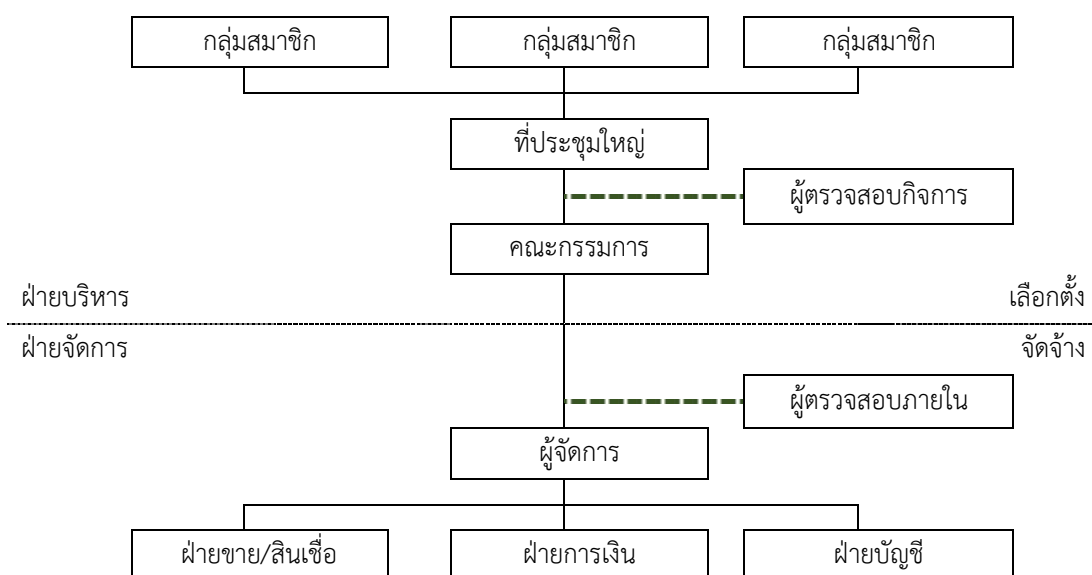
(1) ลักษณะการดำเนินธุรกิจสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเกี่ยวกับการจัดหาและพัฒนาที่ดินให้สมาชิกเช่าหรือเช่าซื้อเพื่อนำไปก่อสร้าง อาคาร บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัยเพื่อให้สมาชิกมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองตามอัตภาพ โดยมีสหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนในการกู้ยืม และส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมทรัพย์เพื่อนำไปใช้ในการจัดสร้างที่อยู่อาศัยของตนเอง ภายหลังจากผ่อนชำระเงินกู้ค่าบ้านและที่ดินเสร็จสิ้นแล้ว สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงยังคงมีบทบาทต่อไปในการดำเนินธุรกิจตอบสนองความต้องการของสมาชิก ทั้งด้านบริการทางการเงิน ส่งเสริมการออม การบริการซ่อมแซมที่พักอาศัย บริการกำจัดขยะ การจัดหาสินค้าที่จำเป็นมาจำหน่ายให้กับสมาชิกในราคายุติธรรม การสนับสนุนส่งเสริมอาชีพของสมาชิก เป็นต้น (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2561, หน้า 1)

(2) โครงสร้างของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง

สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงดำเนินงานโดยสมาชิก กล่าวคือ สมาชิกจะเลือกตั้งตัวแทนจากที่ประชุมใหญ่มาเป็นคณะกรรมการเพื่อบริหารงานในสหกรณ์ และจะมีการจัดจ้างฝ่ายจัดการมาปฏิบัติงานในสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่สมาชิกที่มาทำธุรกิจกับสหกรณ์

นอกจากนี้ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์จะเลือกตั้งสมาชิก หรือบุคคลภายนอกที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 53 และสหกรณ์อาจจัดให้มีผู้ตรวจสอบภายในโดยการจ้างให้เข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการและรายงานปฏิบัติงานให้คณะกรรมการทราบ

ภาพประกอบที่ 2 ผังโครงสร้างของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง

(3) ลักษณะทั่วไปของระบบบัญชีสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง

ระบบบัญชีสหกรณ์ในโครงการบ้านมั่นคง ใช้หลักการบัญชีเช่นเดียวกับหลักการบัญชีที่ใช้ในธุรกิจทั่วไป คือ หลักการบัญชีคู่ ซึ่งรายการเงินทุกรายการที่เกิดขึ้นจะต้องบันทึกบัญชีควบคู่กัน 2 ด้านเสมอ ดังนั้นถ้าการบันทึกบัญชีถูกต้อง ผลรวมของยอดบัญชีด้านเดบิตจะต้องเท่ากับผลรวมของยอดบัญชีด้านเครดิต สำหรับการนำรายการเงินไปบันทึกบัญชี มีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

3.1 รวบรวมเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี

3.2 บันทึกรายการจากเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ลงในสมุดบันทึกรายการขั้นต้น

3.3 ผ่านรายการที่บันทึกไว้ในสมุดบันทึกรายการขั้นต้นไปยังสมุดบัญชีแยกประเภท

ทะเบียน และบัญชีย่อย

3.4 หายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภท และจัดทำงบทดลอง

3.5 จัดทำรายงานทางการเงิน

(4) เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง

เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายการเงิน ที่เกิดขึ้นเพื่อแสดงว่ารายการเงินนั้นได้เกิดขึ้นจริงตามรายการและจำนวนเงินที่ปรากฏในเอกสาร เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1 เอกสารภายใน เป็นเอกสารที่สหกรณ์จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรมหรือออกให้แก่บุคคลภายนอก ประกอบไปด้วย

4.1.1 ใบเสร็จรับเงิน ใช้บันทึกรายการรับเงินทุกประเภท เช่น รับเงินค่าหุ้น รับชำระหนี้ จากลูกหนี้ เป็นต้น ยกเว้น รายการรับฝากเงินจากสมาชิก

4.1.2 ใบรับเงินกู้ ใช้บันทึกรายการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก โดยให้สมาชิกบันทึกรายการ และลงลายมือชื่อรับเงินกู้ไว้เป็นหลักฐาน เพื่อสหกรณ์จะได้ใช้เป็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี เกี่ยวกับการจ่ายเงินให้สมาชิกกู้

4.1.3 ใบเบิกเงิน ใช้บันทึกรายการจ่ายเงิน ทั้งที่จ่ายเงินเป็นเงินสดและจ่ายด้วยเช็ค กรณีผู้รับไม่สามารถออกเอกสารการรับเงินให้แก่สหกรณ์ ยกเว้นรายการจ่ายเงินกู้ให้สมาชิก และรายการจ่ายคืนเงินรับฝากให้สมาชิก เนื่องจากมีเอกสารประกอบรายการเงินเป็นการเฉพาะแล้ว

4.1.4 ใบส่งเงินฝากออมทรัพย์ ใช้บันทึกรายการรับเงินฝากออมทรัพย์ที่สมาชิกรับนำส่ง โดยให้ผู้ส่งเงินฝากยื่นพร้อมกับสมุดคู่บัญชีเงินฝาก เมื่อสหกรณ์ตรวจและรับเงินถูกต้องแล้ว ให้ผู้ฝาก และผู้รับเงินลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ถือเป็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการรับเงินฝากประเภทออมทรัพย์ ทั้งนี้ให้สหกรณ์จัดทำสมุดคู่บัญชีเงินฝากมอบให้แก่สมาชิก และบันทึกรายการเงินในสมุดคู่บัญชีเงินฝากให้ถูกต้องเป็นประจำ

4.1.5 ใบส่งเงินฝากประจำ ใช้บันทึกรายการรับเงินฝากประจำที่สมาชิคนำส่งฝากต่อสหกรณ์ โดยให้ผู้ส่งเงินฝากยื่นพร้อมสมุดบัญชีเงินฝาก เมื่อสหกรณ์ตรวจและรับเงินถูกต้องแล้วให้ผู้ส่งเงินฝากและผู้รับเงินลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ถือเป็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการรับเงินฝากประจำ ในการรับเงินฝากประจำให้สหกรณ์จัดทำสมุดบัญชีเงินฝากมอบให้แก่สมาชิก และบันทึกรายการเงินในสมุดบัญชีเงินฝากให้ถูกต้องเป็นประจำ

4.1.6 ใบถอนเงินฝากออมทรัพย์ ใช้บันทึกรายการจ่ายคืนเงินรับฝากออมทรัพย์ โดยให้ผู้มีอำนาจถอนเงิน ผู้ตรวจ และผู้จ่ายเงินลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานถือเป็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการจ่ายคืนเงินฝากออมทรัพย์ ซึ่งในการจ่ายคืนเงินฝากสหกรณ์ต้องบันทึกรายการถอนในสมุดบัญชีเงินฝากให้ผู้ฝากด้วย

4.1.7 ใบถอนเงินฝากประจำ ใช้บันทึกรายการจ่ายคืนเงินรับฝากประจำ โดยให้ผู้มีอำนาจถอนเงิน ผู้ตรวจ และผู้จ่ายเงินลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานถือเป็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการจ่ายคืนเงินฝากประจำ และให้สหกรณ์บันทึกรายการถอนในสมุดบัญชีเงินฝากให้ผู้ฝากด้วย
อนึ่ง ในการถอนเงินฝาก ผู้มีอำนาจถอนเงินต้องมีลายมือชื่อถูกต้องตรงกับที่ให้ลายมือชื่อไว้กับสหกรณ์ในบัตรตัวอย่างลายมือชื่อผู้มีอำนาจถอนเงินฝากด้วย

4.1.8 ใบสำคัญรับ ใช้บันทึกสรุปรายการเงินที่ได้รับประจำวันทั้งที่เป็นเงินสดและเอกสารการเงินที่นำเข้าฝากในบัญชีเงินฝากธนาคารได้ เช่น แคชเชียร์เช็ค เป็นต้น โดยจำแนกรายการรับเงินต่าง ๆ ตามประเภทบัญชี และให้แนบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการรับเงินประเภทนั้น ๆ ติดไว้กับใบสำคัญรับด้วย ทั้งนี้เว้นแต่สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร ให้นำส่งเงินฝากธนาคาร

ใบสำคัญรับ เป็นหลักฐานที่ช่วยให้การบันทึกรายการในสมุดเงินสดเป็นไปโดยสะดวก เพราะได้จำแนกรายการเงินไว้ตามประเภทบัญชี รวมทั้งจำแนกจำนวนเงินที่รับเป็นเงินสด และเป็นเช็คที่จะนำไปบันทึกในสมุดเงินสด ด้านเดบิต

4.1.9 ใบสำคัญจ่าย ใช้บันทึกสรุปรายการเงินที่จ่ายประจำวันทั้งที่จ่ายเป็นเงินสด หรือเอกสารการเงินที่สั่งให้ธนาคารจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากของสหกรณ์ โดยจำแนกรายการเงินประเภทต่าง ๆ ตามประเภทบัญชี และให้แนบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการจ่ายเงินประเภทนั้น ๆ ติดไว้กับใบสำคัญจ่ายด้วย ทั้งนี้เว้นแต่ต้นขั้วเช็ค สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร

ใบสำคัญจ่าย เป็นหลักฐานที่ช่วยให้การบันทึกรายการในสมุดเงินสดเป็นไปโดยสะดวก เพราะได้จำแนกรายการเงินไว้ตามประเภทบัญชี รวมทั้งจำแนกจำนวนเงินที่จ่ายเป็นเงินสดและเช็คที่จะนำไปบันทึกในสมุดเงินสด ด้านเครดิต

4.1.10 ใบโอนบัญชี ใช้บันทึกรายการที่ไม่เกี่ยวกับเงินสด รายการแก้ไขข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี รายการปรับปรุงบัญชีและรายการปิดบัญชี

4.1.11 คำขอกู้เงิน หนังสือสัญญาเงินกู้ และหนังสือค้ำประกันเงินกู้ ใช้บันทึก รายละเอียดเกี่ยวกับการขอกู้เงิน การทำสัญญาเงินกู้ และการค้ำประกันเงินกู้ของสมาชิกที่ให้ไว้กับ สหกรณ์เพื่อเป็นหลักฐานการกู้เงิน

4.1.12 สัญญาเช่าที่ดิน ใช้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการเช่าที่ดินของสมาชิกกับ สหกรณ์ เพื่อเป็นหลักฐานเกี่ยวกับการเช่าที่ดิน

4.1.13 สัญญาเช่าซื้อที่ดิน ใช้บันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการขายเช่าซื้อที่ดินของ สมาชิกที่ทำไว้กับสหกรณ์เพื่อเป็นหลักฐานเกี่ยวกับการเช่าซื้อที่ดิน

4.2 เอกสารภายนอก เป็นเอกสารที่สหกรณ์ได้รับจากการทำธุรกิจกับบุคคลภายนอก ได้แก่ ใบเสร็จรับเงิน หรือใบกำกับสินค้าของร้านค้า บริษัท หรือเจ้าหน้าที่ ที่ออกให้สหกรณ์ เป็นต้น

ในทุกสิ้นวันจะจัดการเกี่ยวกับเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ตามลำดับ ดังนี้

4.2.1 รวบรวมเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี

4.2.2 แยกเอกสารออกเป็นแต่ละอย่างตามประเภทบัญชี

4.2.3 บวกลบเงินตามเอกสารแต่ละประเภท

4.2.4 จัดทำใบสรุปรายการเงิน (ใบสำคัญรับ ใบสำคัญจ่าย ใบโอนบัญชี)

(5) สมุดบัญชีสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

5.1 สมุดบันทึกรายการขึ้นต้น ใช้บันทึกรายการเงินที่เกิดขึ้นในแต่ละวันจากเอกสาร ประกอบการลงบัญชีเรียงตามลำดับก่อนหลังที่รายการเกิดขึ้น ซึ่งประกอบด้วย

5.1.1 สมุดเงินสด ใช้บันทึกรายการรับและจ่ายเงินสดประจำวัน

5.1.2 สมุดรายวันทั่วไป ใช้บันทึกรายการที่ไม่เกี่ยวกับการรับจ่ายเงินสด รายการแก้ไข ข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี การปรับปรุงบัญชี และการปิดบัญชีประจำปี

5.2 สมุดบันทึกรายการขึ้นปลาย ใช้บันทึกรายการแยกตามลักษณะของรายการที่เกิดขึ้น แต่ละประเภทจากสมุดบันทึกรายการขึ้นต้น ซึ่งประกอบด้วย

5.2.1 สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป ใช้รวบรวมรายการบัญชีต่าง ๆ โดยแยกหมวดบัญชี เพื่อหายอดคงเหลือของแต่ละบัญชี

5.2.2 บัญชีย่อย เนื่องจากรับจ่ายเงินบางประเภทมีความจำเป็นจะต้องทราบ รายละเอียดย่อยเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการตรวจสอบ ทั้งนี้สามารถจัดทำขึ้นได้ตามความจำเป็น

5.2.3 ทะเบียน ตามปกติทะเบียนเป็นสมุดช่วยสำหรับบันทึกรายการต่าง ๆ จากเอกสาร โดยละเอียด เพื่อสะดวกในการจัดทำบัญชีและควบคุมตรวจสอบ

5.2.4 แบบรายงานต่าง ๆ ใช้บันทึกรายละเอียดต่าง ๆ โดยสรุป เพื่อใช้รายงานผลการ ปฏิบัติงานให้ฝ่ายบริหารได้ทราบเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการสหกรณ์

(6) วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานในธุรกิจต่าง ๆ

เพื่อแสดงให้เห็นขั้นตอนและวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานในธุรกิจต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนจึงอธิบายโดยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี สมุดบันทึก รายการขึ้นต้น และสมุดบันทึกรายการขึ้นปลาย กล่าวคือ เมื่อเกิดรายการเงินขึ้นจะใช้เอกสารใดบ้างที่ประกอบรายการเงินนั้น ๆ รวมทั้งใครเป็นผู้จัดทำ และเอกสารนั้นจะต้องส่งมอบให้แก่ผู้ใดและใครเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารนั้น ตลอดจนการจัดทำเอกสารสรุปยอดการรับ-จ่ายเงินแต่ละรายการ การบันทึกบัญชีในสมุดบันทึกรายการขึ้นต้นแต่ละเล่ม การผ่านรายการจากสมุดบันทึกรายการขึ้นต้นไปสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป การทำบัญชีย่อย ทะเบียนต่าง ๆ สำหรับวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานใน 4 กลุ่มธุรกิจหลักที่สำคัญของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง ประกอบด้วย (1) ธุรกิจสินเชื่อ (2) ธุรกิจจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่สมาชิก (3) ธุรกิจเงินรับฝาก และ (4) ธุรกิจทั่วไป

6.1 วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจสินเชื่อ ประกอบด้วย

6.1.1 การให้เงินกู้ จำเป็นต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์การให้เงินกู้โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อก่อสร้างที่อยู่อาศัย มีขั้นตอนดังนี้

- (1) เจ้าหน้าที่สินเชื่อ ตรวจสอบวงเงินกู้จากคำขอกู้และหนังสือกู้ของสมาชิก แล้วส่งให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ในที่ประชุม
- (2) เจ้าหน้าที่การเงิน จ่ายเงินให้สมาชิกโดยให้ลงชื่อในใบรับเงินกู้ไว้เป็นหลักฐานพร้อมกับลงรายการในสมุดบัญชีเงินกู้
- (3) เจ้าหน้าที่บัญชี จัดทำใบสำคัญจ่ายแนบไว้ข้างหน้าไปรับเงินกู้ และบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.1.2 การรับชำระหนี้เงินกู้ เมื่อถึงกำหนดชำระคืนเงินกู้สมาชิกจะนำเงินมาชำระโดยแจ้งความประสงค์ต่อสหกรณ์ มีขั้นตอนดังนี้

- (1) เจ้าหน้าที่สินเชื่อ ตรวจสอบจำนวนต้นเงินกู้ พร้อมทั้งคำนวณดอกเบี้ยรับจากบัญชีย่อยลูกหนี้ และคำนวณค่าปรับกรณีผิดนัดชำระเงินกู้ แล้วจึงจัดทำใบเสร็จรับเงิน
- (2) เจ้าหน้าที่การเงิน รับชำระหนี้พร้อมกับลงรายการในสมุดบัญชีเงินกู้ของสมาชิก
- (3) เจ้าหน้าที่บัญชี จัดทำใบสำคัญรับและบันทึกบัญชีในสมุดเงินสด พร้อมกับผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.2 วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่สมาชิก ประกอบด้วย

6.2.1 การจัดหาที่ดินให้สมาชิกเช่า/เช่าซื้อ/ซื้อ มีขั้นตอนดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่สินเชื่อ ร่วมประชุมสำรวจแหล่งที่อยู่อาศัยของสมาชิกเพื่อดำเนินการพิจารณาอนุมัติให้เช่าที่ดิน หากเป็นการซื้อหรือเช่าซื้อก็จะมีการจัดทำนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ เพิ่มเติม

(2) เจ้าหน้าที่การเงิน จ่ายเงินอุดหนุนตามสัญญาเช่าให้แก่สมาชิก โดยจัดทำใบเบิกเงินให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(3) เจ้าหน้าที่บัญชีจัดทำใบสำคัญจ่ายพร้อมกับบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.2.2 การบันทึกบัญชีรายได้ค่าเช่า/ขายที่ดิน มีขั้นตอนดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่สินเชื่อตรวจสอบสถิติการจ่ายค่าเช่าของสมาชิกในทะเบียนสถิติการรับค่าเช่าที่ดินว่ามียอดที่จะต้องชำระค่าเช่าเป็นจำนวนเงินเท่าใด แล้วจัดทำใบเสร็จรับเงิน ส่วนการขายที่ดินให้กับสมาชิกจะไม่คิดกำไรเพิ่ม อย่างไรก็ตามอาจเกิดผลต่างจากการปิดเศษสตางค์ระหว่างการค้าณราคาทุนกับราคาขายได้

(2) เจ้าหน้าที่การเงิน รับชำระหนี้ค่าเช่า/ขายที่ดิน

(3) เจ้าหน้าที่บัญชีจัดทำใบสำคัญรับพร้อมกับบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป และทะเบียนสถิติการรับค่าเช่าที่ดิน

ถ้าหากสหกรณ์ไม่ได้รับรายได้ค่าเช่าที่ดินตามที่กำหนด เมื่อพ้นกำหนดให้สมาชิกจ่ายค่าเช่าที่ดินแล้ว เจ้าหน้าที่บัญชีจะบันทึกจำนวนเงินที่ค้างรับค่าเช่าที่ดินของสมาชิกลงในทะเบียนสถิติการรับค่าเช่าที่ดิน จากนั้นจะจัดทำรายงานค่าเช่าที่ดินค้างรับเสนอให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้รับทราบและตัดสินใจที่จะบอกเลิกสัญญากับสมาชิกในคราวที่มีการประชุมต่อไป

6.3 วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจเงินรับฝาก

การรับฝาก/ถอนเงิน สำหรับระยะเวลาและดอกเบี้ยเงินฝากจะแตกต่างกันตามประเภทเงินรับฝาก โดยสมาชิกจะต้องเขียนใบส่ง/ใบถอนเงินฝากให้เจ้าหน้าที่การเงิน พร้อมกับสมุดคู่บัญชีเงินรับฝากและเงินสด มีขั้นตอนดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่การเงิน ตรวจสอบใบส่ง/ถอนเงินฝากและลงชื่อรับ/จ่ายเงินสด

(2) เจ้าหน้าที่บัญชีจัดทำใบสำคัญรับ/จ่ายพร้อมกับบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.4 วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจเงินรับฝาก

6.4.1 การรับเงินค่าหุ้นและค่าธรรมเนียมแรกเข้าจากสมาชิก หลังจากทีคณะกรรมการอนุมัติให้เป็นสมาชิกแล้ว จะต้องนำเงินมาชำระค่าหุ้นและค่าธรรมเนียมแรกเข้า มีขั้นตอนดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่สินเชื่อ นำทะเบียนสมาชิกและการถือหุ้นมาให้สมาชิกลงชื่อ และจัดทำใบเสร็จรับเงิน

(2) เจ้าหน้าที่การเงิน รับเงินค่าหุ้นและค่าธรรมเนียมแรกเข้า พร้อมลงรายการในสมุดคู่มือสมาชิก และบันทึกรายการในทะเบียนสมาชิกและการถือหุ้น

(3) เจ้าหน้าที่บัญชีจัดทำใบสำคัญรับพร้อมกับบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.4.2 การจ่ายเงินค่าหุ้นให้สมาชิก เมื่อสมาชิกต้องการลาออกจากสหกรณ์จะยื่นใบลาออกกับเจ้าหน้าที่สินเชื่อ มีขั้นตอนดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่สินเชื่อ ตรวจสอบภาระหนี้และภาระค้ำประกัน พร้อมกับตรวจสอบจำนวนทุนเรือนหุ้นคงเหลือ เมื่อสมาชิกไม่ติดภาระหนี้จะส่งเอกสารเข้าที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาอนุมัติการลาออก

(2) เจ้าหน้าที่การเงิน จัดทำใบเบิกเงินและจ่ายเงินให้สมาชิกพร้อมกับลงลายมือชื่อรับเงินไว้เป็นหลักฐาน

(3) เจ้าหน้าที่บัญชีจัดทำใบสำคัญจ่ายพร้อมกับบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.4.3 การรับเงินอื่น ๆ เช่น รับเงินบริจาค เงินอุดหนุน รายได้อื่น เป็นต้น

(1) เจ้าหน้าที่การเงิน รับเงิน และออกใบเสร็จรับเงิน

(2) เจ้าหน้าที่บัญชีจัดทำใบสำคัญรับพร้อมกับบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.4.4 การจ่ายเงินอื่น ๆ การจ่ายค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน การซื้อสินทรัพย์ถาวรในการซื้อทรัพย์สินของสหกรณ์นั้นจะต้องเป็นไปตามแผนงานและงบประมาณที่สหกรณ์ขอตั้งงบประมาณไว้ในคราวที่มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี

(1) เจ้าหน้าที่การเงิน จ่ายเงินให้กับผู้รับเงินตามใบเสร็จรับเงินที่ได้รับจากผู้ขายกรณีมีผู้มาขอเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ค่ารับรอง ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายในการประชุม จะตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายที่ขอเบิกว่าอยู่ในวงเงินที่มีอำนาจในการจ่ายหรือไม่ หากมีจำนวนเงินเกินกว่าอำนาจในการจ่ายจะต้องขออนุมัติจากผู้จัดการก่อน และหากผู้รับเงินไม่มีใบเสร็จรับเงินมาให้ จะต้องจัดทำใบเบิกเงินให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานแล้วจึงจ่ายเงิน

(2) เจ้าหน้าที่บัญชีจัดทำใบสำคัญจ่ายพร้อมกับบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

6.4.5 การนำเงินฝาก/ถอนเงินฝากธนาคาร และการรับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร

การนำเงินฝาก/ถอนเงินฝากธนาคาร เจ้าหน้าที่บัญชีจะจัดทำใบสำคัญรับ/จ่ายแนบไว้หน้าหลักฐานการนำเงินฝาก/ถอนเงินฝากธนาคาร เพื่อเป็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี และบันทึกรายการในสมุดเงินสด ผ่านรายการไปสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

การรับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เจ้าหน้าที่บัญชีจะจัดทำใบโอนบัญชีแนบกับสำเนาสมุดคู่ฝากบัญชีที่มียอดดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารเพื่อเป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี แล้วบันทึกรายการบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปผ่านรายการไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป

(7) การจัดขนาดสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ริเริ่มให้มีการศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานการจัดขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรขึ้นในปี 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เหมาะสม ตามประกาศกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เรื่องการกำหนดเกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ.2561 ซึ่งเป็นการปรับปรุงเกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์ตามกำหนดทุก ๆ 4 ปี เพื่อทบทวนเกณฑ์ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีการปรับเปลี่ยนชั้นข้อมูลความถี่เพิ่มขึ้นเป็น 20 ช่วง และปรับการให้น้ำหนักตัวแปรไม่เท่ากัน คือ สมาชิก(น้ำหนัก 3) ทุนดำเนินงาน(น้ำหนัก 8) รายได้ธุรกิจหลัก(น้ำหนัก 9) ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การจัดขนาดสำหรับสหกรณ์

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์	
1. สมาชิก (น้ำหนัก 3)	
ช่วงข้อมูล (หน่วย : คน)	คะแนน (1)
1 - 8	0.15
9 - 12	0.30
13 - 17	0.45
18 - 26	0.60
27 - 38	0.75
39 - 56	0.90
57 - 83	1.05
84 - 123	1.20
124 - 182	1.35
183 - 270	1.50
271 - 399	1.65
400 - 589	1.80
590 - 871	1.95
872 - 1,288	2.10

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ช่วงข้อมูล (หน่วย : คน)	คะแนน (1)
1,289 - 1,904	2.25
1,905 - 2,815	2.40
2,816 - 4,612	2.55
4,613 - 6,153	2.70
6,154 - 9,096	2.85
> 9,096	3.00
2. ทุนดำเนินงาน (น้ำหนัก 8)	
ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)
1 - 14,000	0.40
> 14,000 - 27,000	0.80
> 27,000 - 51,000	1.20
> 51,000 - 97,000	1.60
> 97,000 - 183,000	2.00
> 183,000 - 345,000	2.40
> 345,000 - 652,000	2.80
> 652,000 - 1,230,000	3.20
> 1,230,000 - 2,320,000	3.60
> 2,320,000 - 4,380,000	4.00
> 4,380,000 - 8,266,000	4.40
> 8,266,000 - 15,598,000	4.80
> 15,598,000 - 29,435,000	5.20
> 29,435,000 - 55,545,000	5.60
> 55,545,000 - 104,817,000	6.00
> 104,817,000 - 197,797,000	6.40
> 197,797,000 - 373,255,000	6.80
> 373,255,000 - 704,358,000	7.20
> 704,358,000 - 1,329,000,000	7.60
> 1,329,000,000	8.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

3. รายได้ธุรกิจหลัก (น้ำหนัก 9)	
ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (3)
1 - 1,800	0.45
> 1,800 - 4,000	0.90
> 4,000 - 8,700	1.35
> 8,700 - 18,800	1.80
> 18,800 - 40,600	2.25
> 40,600 - 87,700	2.70
> 87,700-189,000	3.15
> 189,000 - 409,000	3.60
> 409,000 - 883,000	4.05
> 883,000 - 1,907,000	4.50
> 1,907,000 - 4,117,000	4.95
> 4,117,000 - 8,890,000	5.40
> 8,890,000 - 19,196,000	5.85
> 19,196,000 - 41,449,000	6.30
> 41,449,000 - 89,500,000	6.75
> 89,500,000 - 193,255,000	7.20
> 193,255,000 - 417,290,000	7.65
> 417,290,000 - 901,040,000	8.10
> 901,040,000 - 1,945,590,000	8.55
> 1,945,590,000	9.00
4. คะแนนรวม 3 ตัวแปรชี้วัดขนาดสหกรณ์	
ช่วงคะแนนรวม (1) + (2) + (3)	ขนาด
0.15 - 4.12	เล็ก
4.13 - 8.09	กลาง
8.10 - 12.06	ใหญ่
12.07 - 16.03	ใหญ่มาก
16.04 - 20.00	ใหญ่พิเศษ

เกณฑ์การจัดขนาด หมายถึง การกำหนดตัวแปรที่เหมาะสม เพื่อใช้วิเคราะห์ขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ซึ่งได้จากข้อมูลในงบการเงิน ได้แก่ ทุนการดำเนินงานสิ้นปี รายได้ธุรกิจหลักระหว่างปี และจำนวนสมาชิกสิ้นปี โดยหาช่วงข้อมูลทั้ง 3 ตัวแปรของสหกรณ์นั้น ๆ จะได้ช่วงคะแนนแต่ละตัวแปร เมื่อนำมารวมกันจะทราบผลการจัดขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ทุนการดำเนินงาน หมายถึง เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วยหนี้สินและส่วนของทุน

สมาชิก หมายถึง สมาชิกของสหกรณ์ที่ได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์แล้ว และหมายรวมถึงสมาชิกแรกตั้งสหกรณ์ด้วย

รายได้ธุรกิจ หมายถึง รายได้ที่เกิดจากดอกเบี้ยรับธุรกิจสินเชื่อ ยอดขายจากธุรกิจจัดหาสินค้าจำหน่าย ยอดขายจากธุรกิจรวบรวมผลผลิต/แปรรูป และยอดรายได้จากธุรกิจให้บริการ

การใช้เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์

(1) จำนวนสมาชิก มูลค่าทุนดำเนินงาน และมูลค่ารายได้ธุรกิจหลักของสหกรณ์เคหสถาน อยู่ในช่วงข้อมูลใดแล้วจึงใช้คะแนนในช่วงข้อมูลเพื่อเป็นเกณฑ์ชี้วัดขนาดสหกรณ์

(2) นำคะแนนทั้ง 3 ตัวแปรมารวมกันเพื่อหาขนาดของสหกรณ์จากช่วงคะแนนรวม ดังนี้

ขนาดเล็ก หมายถึง ช่วงคะแนนรวม ระหว่าง 0.15-4.12

ขนาดกลาง หมายถึง ช่วงคะแนนรวม ระหว่าง 4.13-8.09

ขนาดใหญ่ หมายถึง ช่วงคะแนนรวม ระหว่าง 8.10-12.06

ขนาดใหญ่มาก หมายถึง ช่วงคะแนนรวม ระหว่าง 12.07-16.03

ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง ช่วงคะแนนรวม ระหว่าง 16.04-20.00

การจัดขนาดของสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดความยุ่งยากซับซ้อนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และนำไปสู่การวางแผน กระจายงานให้กับผู้ตรวจสอบบัญชี นอกจากนี้หน่วยงานภายนอกอื่น เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือสันนิบาตสหกรณ์สามารถนำข้อมูลขนาดสหกรณ์ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือแผนปฏิบัติการได้อย่างเหมาะสม (จีระศักดิ์ อุราสาย, 2559)

(8) การจัดลำดับชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์

ประสิทธิภาพการบริหารงานทั้งในด้านการบริการสมาชิก และด้านการดำเนินธุรกิจที่มีเสถียรภาพทางการเงินที่มั่นคงของสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้สหกรณ์เกิดความเข้มแข็งในการช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างยั่งยืน ด้วยการควบคุมภายในของกระบวนการทำงานที่ดี จะช่วยลดข้อบกพร่องทางการเงินและบัญชี โดยในปัจจุบันกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในการกำหนดเกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความสามารถในการให้บริการสมาชิก (2) ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ (3) ประสิทธิภาพในการจัดองค์กร และ (4)

ประสิทธิภาพของการบริหารงาน ซึ่งเป็นการวัดประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร โดยจะประเมินจาก
 ชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์

การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป็นการประเมินการ
 ควบคุมภายในของสหกรณ์ ตามแนวคิด COSO 2013 มีองค์ประกอบ 5 ด้านเป็นตัวชี้วัด ได้แก่

- (1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม
- (2) ด้านการประเมินความเสี่ยง
- (3) ด้านกิจกรรมการควบคุมภายใน
- (4) ด้านข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร
- (5) ด้านการติดตามประเมินผล

รูปแบบของแบบประเมินคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรได้ถูก
 จัดทำขึ้นตามแนวคิด COSO 2013 โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินสภาพแวดล้อมการควบคุม

ส่วนที่ 2 การประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุมด้านต่าง ๆ

- (1) ด้านการเงินและบัญชี
- (2) ธุรกิจสินเชื่อ
- (3) ธุรกิจการจัดสินค้ามาจำหน่าย
- (4) ธุรกิจรวบรวมผลผลิต/แปรรูปผลผลิต
- (5) ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร
- (6) ธุรกิจเงินรับฝาก
- (7) เงินลงทุนในหลักทรัพย์
- (8) ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
- (9) เจ้าหนี้เงินกู้
- (10) สมาชิกและทุนเรือนหุ้น

ส่วนที่ 3 การประเมินระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร

ส่วนที่ 4 การประเมินระบบการติดตามและประเมินผล

ซึ่งจากข้อมูลของสหกรณ์ตามเกณฑ์จัดระดับชั้นความเข้มแข็งสหกรณ์ ประจำปี
 งบประมาณ 2562 พบว่า มีจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทั้งสิ้น 9,793 แห่ง ได้รับการประเมินจัด
 ชั้นคุณภาพทั้งสิ้น 5,840 แห่ง หรือ ร้อยละ 59.63 และมีผลการประเมิน ดังนี้ (1) คุณภาพการควบคุม
 ภายในอยู่ในระดับดีร้อยละ 46.34 (2) ระดับพอใช้ร้อยละ 25.70 (3) ระดับดีมากร้อยละ 18.82 และ
 (4) ระดับต้องปรับปรุงร้อยละ 9.14 (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2562)

โดยผลคุณภาพการควบคุมภายในของแต่ละระดับ สามารถแปลความหมายได้ ดังนี้

(1) คุณภาพการควบคุมภายในดีมาก หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่ คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลดีมาก เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพดีมาก รวมถึง การปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบ ข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้ และทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าว ข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับดีมาก

(2) คุณภาพการควบคุมภายในดี หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่ คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลดี เพื่อให้เกิด ความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพดี รวมถึงการปฏิบัติตาม นโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความ ถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้ และทันเวลา ซึ่งยัง ครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับดี

(3) คุณภาพการควบคุมภายในพอใช้ หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่ คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลพอสมควร เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพพอใช้ รวมถึง การปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบ ข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้ และทันเวลาพอสมควร ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุม ดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับพอใช้

(4) คุณภาพการควบคุมภายในควรปรับปรุง หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มี กระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่ไม่ สมเหตุสมผล ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมี ประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและ การตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงิน ที่ควรปรับปรุง เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้อย่างทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการ ควบคุม ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้ว อยู่ในระดับควรปรับปรุง

(5) คุณภาพการควบคุมภายในต้องแก้ไข หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการ ที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่ไม่สมเหตุสมผล ที่จะ

ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่ต้องแก้ไข เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้อย่างทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับต้องแก้ไข (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน

ระบบการควบคุมภายใน เป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในสหกรณ์ อีกทั้งยังช่วยควบคุมหรือลดความเสี่ยงของสหกรณ์ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของสหกรณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์

(1) ความหมายของการควบคุมภายใน

สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา (AICPA) โดยคณะกรรมการพิจารณาวิธีการปฏิบัติงานสอบบัญชี (The Committee on Auditing Procedure) ได้ให้คำจำกัดความของการควบคุมภายในไว้ ดังนี้

การควบคุมภายใน หมายถึง แผนการจัดหน่วยงาน วิธีปฏิบัติงานที่ประสานสัมพันธ์กันและมาตรการต่าง ๆ ที่กิจการกำหนดขึ้น และถือปฏิบัติภายในองค์กร เพื่อปกป้องรักษาทรัพย์สินของกิจการ รวมทั้งสอบทานความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลทางการเงิน บัญชี เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามนโยบายที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดไว้

การควบคุมภายในตามคำจำกัดความนี้มีขอบเขตที่กว้างขวาง มิได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมทางการเงิน ระบบการควบคุมภายในจะเข้าไปแทรกอยู่ในกิจกรรมต่าง ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้โดยง่าย และกรณีที่มีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น ก็ทำให้สามารถทราบได้โดยเร็ว

AICPA ได้กำหนดประเภทของการควบคุมไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับการประเมินระบบการควบคุมภายในของผู้สอบบัญชี แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) การควบคุมด้านการบริหาร หมายถึง การควบคุมที่มีได้จำกัดอยู่เพียงที่แผนการจัดการองค์กร แต่ได้รวมถึงวิธีการและมาตรการต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายที่ผู้บริหารวางไว้ด้วย การวางแผนและการกำหนดนโยบายหลัก การคัดเลือกพนักงาน การฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน การวิเคราะห์ทางสถิติ และการรายงานผลการปฏิบัติงานเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมภายในด้านการบริหาร

(2) การควบคุมภายในด้านบัญชี หมายถึง แผนการจัดองค์กร วิธีการ และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดูแลรักษาทรัพย์สิน การตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลทางการบัญชี

การควบคุมด้านการบัญชีจะเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ผู้บริหารดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้สำหรับการตัดสินใจ การวิเคราะห์หาเหตุผลของรายงานที่ผิดปกติ หรือผิดไปจากความคาดหมาย หากกิจการใดขาดการควบคุมด้านการบัญชีที่ดีแล้ว การบริหารงานจะเป็นไปได้อย่างยากลำบาก โดยทั่วไป การควบคุมด้านการบัญชีมักกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่า

(1) รายงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์การอนุมัติที่ฝ่ายบริหารกำหนดไว้

(2) มีการบันทึกรายการที่เกิดขึ้นอย่างเพียงพอที่จะจัดทำงบการเงิน ตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือตามวัตถุประสงค์อื่น และสามารถทราบถึงรายละเอียดของทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครอง

(3) การเข้าถึงตัวทรัพย์สินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ฝ่ายบริหารกำหนด

(4) มีการเปรียบเทียบทรัพย์สินที่มีอยู่จริงกับทรัพย์สินที่บันทึกบัญชีไว้เป็นครั้งคราว และมีการดำเนินการอย่างเหมาะสมในกรณีที่เกิดความแตกต่างขึ้น

ความเชื่อถือได้ของข้อมูลต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นได้ก็จะต้องมีระบบบัญชีและการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม การควบคุมภายในด้านบัญชีจึงแบ่งแยกย่อย ได้ดังนี้

(1) การควบคุมขั้นพื้นฐาน หมายถึง มาตรการควบคุมเพื่อให้แน่ใจว่ารายงานการบัญชีได้บันทึกไว้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ว่าเป็นรายงานที่เกิดขึ้นจริง และได้รับการอนุมัติแล้ว

(2) การควบคุมสนับสนุน หมายถึง มาตรการควบคุมเพื่อให้แน่ใจว่า ได้มีการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในขั้นพื้นฐานอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสม

สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFCA) โดยคณะกรรมการมาตรฐานการสอบบัญชี ได้ให้คำนิยามของระบบการควบคุมภายในไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน ดังนี้

ระบบการควบคุมภายใน หมายถึง นโยบายและวิธีการปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหารของกิจการกำหนดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้บริหารที่จะทำให้เกิดความมั่นใจเท่าที่จะสามารถทำได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบการทุจริตและข้อผิดพลาด ความถูกต้องและความครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้อย่างทันเวลา

The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread Way Commission (COSO 2013) ได้ให้คำนิยามของการควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดร่วมกันโดยคณะกรรมการ ผู้บริหาร ตลอดจนพนักงานขององค์กรทุกระดับ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า วิธีการหรือการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน (Effectiveness and Efficiency of Operation) เป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์กร การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลย่อมหมายถึงมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการดูแลรักษาทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้เสมอ มีการป้องกันมิให้เกิดการสูญเสียหรือสูญหาย ดังนั้น เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงส่งผลให้เกิดการป้องกันดูแลรักษาทรัพย์สินขององค์กรไปพร้อมกัน

(2) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (Reliability of Financial Report) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อผู้ใช้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายในหรือบุคคลภายนอกองค์กรก็ตาม ผู้ใช้ควรได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อใช้ในการตัดสินใจและการวางแผนในอนาคต ผู้ลงทุน เจ้าหนี้ ลูกค้า นักวิเคราะห์ และหน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก องค์กรจะใช้ข้อมูลจากงบการเงิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายงานทางการเงินขององค์กร ดังนั้นผู้บริหารจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่างบการเงินนั้นให้ข้อมูลที่มีคุณภาพและเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

(3) การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ (Compliance with Laws and Regulations) เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายใด ๆ จากการละเว้นไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติผิดกฎหมาย และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ตลอดจนกฎ ระเบียบและข้อบังคับขององค์กรเอง

(2) แนวคิดพื้นฐานของระบบการควบคุมภายใน

2.1 ความรับผิดชอบของผู้บริหาร การจัดให้มีระบบการควบคุมภายในเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหาร เพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะทำให้เกิดความมั่นใจเท่าที่จะสามารถทำได้ว่า การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ

2.2 ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล ในการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในย่อมมีต้นทุนที่เกิดขึ้น ผู้บริหารควรมีความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า ต้นทุนของการควบคุมภายในต้องสูงกว่าประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในนั้น

2.3 ข้อจำกัดสืบเนื่องตามลักษณะของการควบคุมภายใน การควบคุมภายในถึงแม้จะมีการออกแบบไว้อย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถให้ข้อสรุปแก่ผู้บริหารว่าระบบการควบคุมภายในได้บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว เนื่องจากการควบคุมภายในมีข้อจำกัดสืบเนื่องภายในตัวเอง เช่น โอกาสที่จะ

เกิดข้อผิดพลาดจากบุคลากร เนื่องจากความไม่ระมัดระวัง การใช้ดุลยพินิจผิดพลาด หรือไม่เข้าใจคำสั่ง โอกาสที่จะเกิดการหลีกเลี่ยงขั้นตอนของการควบคุมภายในโดยผู้บริหารหรือโอกาสที่บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการควบคุมภายในใช้อำนาจนั้นในทางที่ผิดเป็นต้น

(3) องค์ประกอบของการควบคุมภายใน

3.1 สภาพแวดล้อมของการควบคุม เป็นแกนหลักขององค์ประกอบอื่น เน้นที่จิตสำนึกและคุณภาพของคน ซึ่งเป็นหัวใจของแต่ละกิจกรรม ถ้าองค์กรมีบุคลากรที่ดียอมเป็นพื้นฐานและกำลังผลักดันให้เกิดสิ่งดี ๆ ขึ้นในองค์กร แต่ถ้าระบบทุกอย่างในองค์กรดี เพียงแต่มีบุคลากรที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม ระบบที่มีอยู่อาจล้มเหลวและส่งผลให้เกิดการล่มสลายขององค์กรได้ในที่สุด ดังนั้นสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในที่ดีจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักให้บุคคลเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายใน ได้แก่

3.1.1 ความซื่อสัตย์และจริยธรรม (Integrity and Ethical Value)

3.1.2 ความรู้ ทักษะและความสามารถ (Commitment to Competence)

3.1.3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการตรวจสอบ (Board of Director and Audit Committee Participation)

3.1.4 รูปแบบการทำงานของผู้บริหาร (Management Philosophy and Operation Style)

3.1.5 โครงสร้างการจัดองค์กร (Organizational Structure)

3.1.6 การมอบอำนาจและความรับผิดชอบ (Assignment of Authority and Responsibility)

3.1.7 นโยบายด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Policies and Practices)

3.2 การประเมินความเสี่ยง เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่า องค์กรมีความเสี่ยงอย่างไรและความเสี่ยงนั้น ๆ อยู่ในกิจกรรมขั้นตอนใดของงาน มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรมากน้อยเพียงใดเพื่อนำมาพิจารณากำหนดแนวทางที่จำเป็นต้องใช้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าความผิดพลาดหรือความเสียหายจะไม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดขึ้นก็จะอยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย หรือไม่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งตามแนวคิด COSO ได้กำหนดวิธีการตอบสนองความเสี่ยงไว้ ดังนี้

3.2.1 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) เป็นการเลิกหรือหลีกเลี่ยงการกระทำเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การกระทำงานที่องค์กรไม่ถนัด อาจหลีกเลี่ยงโดยการจ้างบุคคลภายนอก

3.2.2 การลดความเสี่ยง (Risk Reduction) เป็นการลดโอกาสความน่าจะเป็นที่จะเกิดหรือการลดความเสียหาย หรือการลดทั้งสองด้านพร้อมกันการลดความเสี่ยงที่สำคัญเป็นการจัดระบบการควบคุมเพื่อป้องกัน หรือค้นพบความเสี่ยงเฉพาะวัตถุประสงค์นั้นอย่างเหมาะสมทันกาลมากขึ้นรวมถึงการกำหนดแผนสำรองในกรณีมีเหตุการณ์ฉุกเฉิน

3.2.3 การแบ่งความเสี่ยง (Risk Sharing) เป็นการลดโอกาสความน่าจะเป็นที่จะเกิดหรือการลดความเสียหาย โดยการแบ่งการโอนการหาผู้รับผิดชอบร่วมในความเสี่ยง เช่น การทำประกันภัย

3.2.4 การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) การไม่กระทำการใด ๆ เพิ่มเติม กรณีนี้ใช้กับความเสี่ยงที่มีผลกระทบน้อย

องค์กรทุกองค์กรไม่ว่าจะประกอบธุรกิจประเภทใด เป็นธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม หรือขนาดใหญ่ก็ตาม นอกจากต้องเผชิญกับความเสี่ยงตามรูปแบบของธุรกิจแล้วยังต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อาจเป็นความเปลี่ยนแปลงจากฝ่ายบริหารองค์กรเอง หรืออาจเป็นความเปลี่ยนแปลงจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรจึงจำเป็นต้องทำการประเมินความเสี่ยงและต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.3 กิจกรรมการควบคุม เป็นนโยบาย มาตรการและวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นสามารถลด หรือควบคุมความเสี่ยงและได้รับการตอบสนองและปฏิบัติตาม กิจกรรมควบคุมประกอบด้วย

3.3.1 การกำหนดนโยบายและแผนงาน (Policies and Plans)

3.3.2 การสอบทานโดยผู้บริหาร (Management Review)

3.3.3 การประมวลผลข้อมูล (Information Processing)

3.3.4 การควบคุมทางกายภาพ (Physical Control)

3.3.5 การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties)

3.3.6 ดัชนีวัดผลการดำเนินงาน (Performance Indicators)

3.3.7 การจัดทำเอกสารหลักฐาน (Document)

3.3.8 การตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระ

อีกทั้งการควบคุมยังสามารถแบ่งออกได้อีก 4 ประเภท ดังนี้

(1) การควบคุมแบบป้องกันเป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก

(2) การควบคุมแบบค้นพบ เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อทำการค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาแล้ว

(3) การควบคุมแบบแก้ไข เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือเพื่อหาวิธีแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต

(4) การควบคุมแบบส่งเสริม เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จ โดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

3.4 ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร

3.4.1 ข้อมูลสารสนเทศ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่ผู้ที่สามารถได้รับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและถูกต้องจะสามารถช่วงชิงโอกาสได้ก่อนผู้อื่น ข้อมูลสารสนเทศ หมายความว่ารวมถึงข้อมูลข่าวสารทางการเงิน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานอื่น ๆ ที่มาจากทั้งแหล่งข้อมูลภายใน และแหล่งข้อมูลภายนอกองค์กร ข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ ผู้บริหารใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพิจารณาสั่งการ และวางแผน ส่วนผู้ปฏิบัติงานใช้เพื่อเป็นเครื่องชี้้นำในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

3.4.2 การสื่อสาร หมายความว่ารวมทั้งการสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ข้อมูลสารสนเทศจะมีประโยชน์เมื่อองค์กรมีระบบสารสนเทศที่สามารถส่งถึงผู้สมควรได้รับและสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ได้ การสื่อสารที่ดีต้องเป็นการสื่อสาร 2 ทาง คือ มีการรับและส่งข้อมูลแบบโต้ตอบกันได้ การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรควรมีการประเมินเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการสื่อสารที่องค์กรใช้อยู่

3.5 การติดตามและประเมินผล

3.5.1 การติดตาม (Ongoing Monitoring) จะใช้สำหรับมาตรการหรือระบบที่อยู่ระหว่างการออกแบบหรืออยู่ระหว่างการปฏิบัติงาน

3.5.2 การประเมินผล (Evaluation) จะใช้สำหรับมาตรการหรือระบบการควบคุมที่ใช้ไปแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งสมควรที่จะได้รับการประเมินว่ายังมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด

(4) ลักษณะของการควบคุมภายในที่ดี

การควบคุมภายในของธุรกิจมักจะแตกต่างกันไปตามประเภทของการดำเนินธุรกิจ แต่โดยทั่วไปแล้วการควบคุมภายในที่ดีจะมีลักษณะที่เหมือนกัน ดังนี้

4.1 มีแผนจัดแบ่งส่วนงาน ซึ่งกำหนดความรับผิดชอบของงานด้านต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน โดยมีหลักสำคัญคือ การไม่ให้พนักงานคนใดคนหนึ่งคุมงาน หรือปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงคนเดียว ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการทุจริตได้ง่าย หรือหากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นก็ไม่มีใครทราบหรือแก้ไขได้ทันเวลา ดังนั้นในแผนการจัดแบ่งส่วนงานจึงต้องแยกงานด้านการปฏิบัติการการดูแลรักษาทรัพย์สิน การบัญชี แบะการตรวจสอบภายใน ให้เป็นอิสระจากกัน เพื่อให้มีการควบคุมสอบทานกันได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ให้มีการประสานงานที่ดีด้วย

4.2 มีระบบการควบคุมทางการบัญชีที่ดี คือ มีการอนุมัติรายการบัญชี คู่มือการบัญชี มีการควบคุมโดยงบประมาณและระบบต้นทุนที่เหมาะสม เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลทางบัญชีเป็นไปอย่างถูกต้องเรียบร้อย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีการใช้งบประมาณเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานสำหรับเอกสารประกอบรายการบัญชีและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีหมายเลขเรียงลำดับกำกับ เพื่อให้สามารถควบคุมได้ และใช้เป็นหลักในการประมวลข้อมูลทางบัญชี

4.3 มีแนวทางปฏิบัติที่ดี โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานแต่ละตำแหน่งไว้อย่างครบถ้วนเป็นลายลักษณ์อักษร ตลอดจนวิธีปฏิบัติงาน การมอบหมายหน้าที่ และการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน การโต้แย้งหรือขัดความรับผิดชอบของพนักงาน

4.4 ใช้เจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความรับผิดชอบ การใช้เจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมนี้จะเริ่มตั้งแต่การรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง และการฝึกอบรม ผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เหมาะสมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของผลสำเร็จของงาน เพราะกิจการอาจได้รับความเสียหายหากเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติไม่ตรงกับงานที่มอบหมาย หรือหากใช้เจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติสูงกว่างานที่ทำก็จะเป็นการสูญเปล่าและไม่ประหยัด (จันทนา สาขากร, นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2554, หน้า 1-11)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

(1) ทฤษฎีการบริหารจัดการ POCCC

ทฤษฎีบริหารจัดการ POCCC เป็นทฤษฎีการบริหารจัดการ (Management Theory) ตั้งแต่การวางแผน, การปฏิบัติการ, การจัดโครงสร้างองค์กรไปจนถึงการควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้ โดยผู้คิดค้น อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) (ค.ศ.1841–1925) วิศวกรเหมืองแร่ Compagnie de Commentry-Fourchambault-Decazeville และนักวิชาการชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียง ทฤษฎีของเขาเป็นทิศทางให้ผู้บริหารตลอดจนองค์กรใช้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติด้วยองค์ประกอบ 5 ปัจจัย และ 14 หลักการ ได้ถูกนำไปตีพิมพ์ลงในหนังสือ Administration Industrielle et Generale ; prévoyance, organisation, commandement, coordination, controle ดังนี้

1.1 องค์ประกอบสำคัญของ POCCC

1.1.1 P – Planning : การวางแผน เป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติงานไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ ซึ่งการวางแผนนี้จะเกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์

บวกกับจินตนาการในการบริหารจัดการที่คาดการณ์ล่วงหน้า โดยจะถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติการการทำงานและเป้าหมายที่จะต้องบรรลุสู่ความสำเร็จ

1.1.2 O – Organizing : การจัดองค์กร เป็นการจัดองค์กรด้วยการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนจำนวนคนให้ครอบคลุมกับทุกกระบวนการ รวมถึงการจัดโครงสร้างองค์กรเพื่อจัดลำดับการบริหารและสั่งการด้วย หากมีการจัดการที่เป็นระบบ แบ่งงานชัดเจน ไม่ทับซ้อน มีปริมาณคนที่เพียงพอ ก็ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและโอกาสบรรลุผลสำเร็จที่สูง

1.1.3 C – Commanding : การบังคับบัญชาสั่งการ เป็นการจัดโครงสร้างการทำงานที่เห็นสายบังคับบัญชาชัดเจน เห็นลำดับความสำคัญตลอดจนอำนาจหน้าที่ในการสั่งการเพราะการทำงานหม่มากจำเป็นต้องมีผู้บังคับบัญชาเพื่อให้การทำงานดำเนินไปได้อย่างราบรื่น มีคนคอยควบคุม สั่งการ ดูภาพรวม ตลอดจนสอดส่องปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขให้ไวที่สุด ข้อดีในการมีอำนาจสั่งการ คือช่วยให้เกิดการตัดสินใจอย่างทันท่วงที ผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจจะต้องสามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ และตัดสินใจได้เฉียบขาด ตลอดจนมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนด้วย และผู้บังคับบัญชาที่ดียังสามารถที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เข้าใจและเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้กำลังใจ และคอยอยู่เคียงข้างเสมอ

1.1.4 C – Coordination : การประสานงาน เป็นการเชื่อมโยงงาน และกำกับให้มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่วางไว้ หากขาดซึ่งการประสานงานที่ดีแล้วก็จะอาจจะทำให้ล้มเหลวได้ เมื่อมีการแบ่งโครงสร้างตลอดจนมอบหมายงานให้กับแต่ละส่วนชัดเจนแล้วการประสานงานให้เกิดการทำงานที่ดีที่สุดนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะแต่ละส่วนต้องทำงานสอดประสานกันเพื่อผลสำเร็จเดียวกัน

1.1.5 C – Controlling : การควบคุม เป็นการกำกับตลอดจนบริหารจัดการทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปตามแผนที่วางไว้ ประครองการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด ทั้งในเรื่องของกรอบเวลา มาตรฐานการปฏิบัติการ ขั้นตอนการทำงาน ไปจนถึงการประสานงานทุกฝ่ายให้เกิดความราบรื่น การควบคุมนี้ยังรวมถึงทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบ เครื่องจักร ผลผลิตที่ได้ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมดด้วย

1.2 หลักในการบริหารจัดการ (Principles of Management) 14 ประการ มีดังนี้

1.2.1 การแบ่งหน้าที่และการทำงาน (Division of Work) เป็นการวางโครงสร้างองค์กรตลอดจนการทำงานจะทำให้เราเห็นหน้าที่และการทำงานของแต่ละคนในองค์กรได้ชัดเจน นั้นนำมาซึ่งการแบ่งงานให้ส่วนต่าง ๆ ทำได้อย่างครบถ้วนอีกด้วย ซึ่งการแบ่งงานกันทำนั้นควรแบ่งตามทักษะและความชำนาญของแต่ละคน เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2.2 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority & Responsibility) เป็นการปฏิบัติงานเมื่อได้รับอำนาจหน้าที่ในการทำงานและต้องสามารถรับผิดชอบต่องานที่ทำตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วย

1.2.3 ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นกรอบข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกัน เคารพเชื่อฟัง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด ระเบียบวินัยควรบังคับจากบนลงล่าง มีหลักการที่ชัดเจน และมีบทลงโทษไว้รองรับผู้ที่ฝ่าฝืนด้วยความเป็นธรรม ระเบียบวินัยยังหมายถึงการทำงานร่วมกันอย่างตรงไปตรงมา ชัดเจน ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง ไม่หลบหลีกเพื่อเอื้อประโยชน์ฝ่ายใด ผู้บังคับบัญชาควรปฏิบัติตามระเบียบวินัยให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

1.2.4 เอกภาพแห่งการบังคับบัญชา (Unity of Command) เพื่อมีอำนาจเด็ดขาดในการสั่งการ และสามารถทำให้ปฏิบัติภารกิจได้อย่างทัน่วงที ซึ่งการมีผู้บังคับบัญชาหลายคนจะทำให้เกิดการสับสนในการสั่งการ และอาจทำให้เกิดการตัดสินใจที่ช้าได้เนื่องจากต้องรอมติสรุป อีกทั้งยังทำให้เกิดการขัดแย้งได้ง่ายอีกด้วย ทั้งความขัดแย้งในการทำงานและความขัดแย้งระหว่างผู้บังคับบัญชาเอง

1.2.5 เอกภาพของทิศทางการดำเนินงาน (Unity of Direction) เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนใจการทำงาน ควรมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งการทำงานที่เป็นกลุ่ม หน่วยงาน หรือแม้แต่อองค์กร สิ่งสำคัญคือการมีเป้าหมายร่วมกันที่จะทำให้ทุกคนเห็นแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน มีหลักยึด มีเส้นทางเดินที่ไปสู่ทิศทางเดียวกัน และมีแรงผลักดันร่วมกันในการก้าวไปสู่จุดหมาย ทำให้แผนงานประสบผลสำเร็จได้ง่ายและมีพลัง

1.2.6 ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก (Subordination of Individual Interest) ซึ่งควรอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ความถูกต้อง และความเหมาะสม โดยสอดคล้องกับคำกล่าวของอริสโตเติลที่ว่า ส่วนรวมคือผลรวมจากส่วนย่อย (the whole is the sum of its parts) บุคคลแต่ละคนจึงควรยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่ใหญ่กว่า หากส่วนรวมอยู่ไม่ได้ ตัวเขาก็อยู่ไม่ได้เช่นกัน

1.2.7 การให้ค่าตอบแทน (Remuneration) องค์กรควรมีการคำนวณผลตอบแทนที่เหมาะสม ยุติธรรม ไม่เอาเปรียบ ที่สำคัญต้องได้รับความเห็นชอบตลอดจนพึงพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่ายระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง การให้ผลประโยชน์ตอบแทนยังควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เหมาะสมอีกด้วย

1.2.8 สมดุลในการรวมและกระจายอำนาจ (The Degree of Centralization) การรวมอำนาจไว้ศูนย์กลางนั้นจะง่ายต่อการควบคุมสั่งการ และทัน่วงที ตัดสินใจได้ฉับไว ศูนย์รวม

อำนาจความเป็นจุดเดียวและอาจมีการกระจายอำนาจลดหลั่นไปยังส่วนต่าง ๆ แต่ต้องมีลำดับความสำคัญและอำนาจที่แตกต่างกันด้วย เพื่อการควบคุมที่เป็นระบบและง่ายต่อการปฏิบัติงาน

1.2.9 สายการบังคับบัญชา (Scalar chain) การวางสายงานจะทำให้เราเห็นอำนาจการบังคับบัญชา ตลอดจนระดับชั้นของการบริหารงานอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความสิ้นไหลตลอดจนกระบวนการทำงานที่เป็นระบบระเบียบ บริหารจัดการได้ง่าย แก้ไขปัญหาได้รวดเร็วตรงจุด ทั้งยังช่วยให้เกิดระเบียบในการสื่อสาร การส่งต่อข้อมูล รวมถึงการจัดการเนื้อหาของการสื่อสารให้เหมาะสมได้อีกด้วย

1.2.10 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมในการทำงาน (Order) ทุกอย่างหากอยู่ในความเป็นระเบียบเรียบร้อยก็จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ได้สะดวกและง่ายตายขึ้น ทุกคนควรเคารพระเบียบวินัยขององค์กรและปฏิบัติให้เกิดความเรียบร้อยเหมาะสม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยนี้ยังสะท้อนถึงความรับผิดชอบอย่างรอบด้าน ไม่สะเพร่า เอาใจใส่ ตลอดจนใส่ใจรายละเอียดในการทำงานอีกด้วย ซึ่งนั่นจะทำให้ผลงานออกมาดี และส่งเสริมให้องค์กรประสบความสำเร็จ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยนี้ยังหมายถึงเรื่องสถานที่ทำงาน สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการจัดระเบียบทั้งองค์กร ให้มีความพร้อม สะอาด นำทำงาน และอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมด้วย

1.2.11 ความเสมอภาค (equity) ที่ควรได้รับสิทธิและการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม ไม่กตัญญู ช่มแวง รังแก หรือทำร้ายให้เกิดความเสียหายใด ๆ

1.2.12 เสถียรภาพในการทำงาน (Stability of Tenure of Personnel) สิ่งที่องค์กรควรบริหารจัดการก็คือ การทำให้พนักงานรู้สึกถึงความมั่นคงในการทำงาน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีความสุขกับการทำงาน รวมถึงให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อลดอัตราการเข้าออกของพนักงานให้น้อยลง และสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นกับองค์กรได้

1.2.13 เสรีภาพในการนำเสนอสิ่งใหม่ (Initiative) องค์กรควรส่งเสริมให้มีการแสดงออก เปิดโอกาสให้พนักงานได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนเสนอแนวความคิดใหม่ๆ รวมถึงการเสนอแนะด้านการทำงาน ปัญหาที่พบ ตลอดจนแนวทางที่ควรแก้ไขปรับปรุง

1.2.14 ความเข้าใจและการไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Esprit de Corps) หรือสามัคคี คือพลัง องค์กรควรทำงานอย่างสอดประสานกันด้วยดี เพื่อผลลัพธ์ขององค์กรที่ยอดเยี่ยมที่สุด พนักงานทุกคนต้องทำงานอย่างเป็นส่วนหนึ่งส่วนเดียวกัน และมีความเป็นทีม ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน ตลอดจนรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ก้าวไปสู่จุดที่ประสบความสำเร็จร่วมกัน

ประโยชน์ของทฤษฎี POCCC และหลักการจัดการของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) ทำให้การบริหารจัดการเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้องค์กรเพิ่มศักยภาพในการประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี หลักการต่าง ๆ ของอองรี ฟาโยล (Henri Fayol) ยังเป็นแกนยึดที่สำคัญที่ครอบคลุมรายละเอียดทุกกระบวนการและภาพรวมทั้งองค์กรเนื่องจากสนับสนุนให้ใส่ใจตั้งแต่เรื่องของการวางแผน, การปฏิบัติการ, การให้อำนาจ, การจัดสรรกำลังคน, การสร้างความยุติธรรม, การส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่ม, ไปจนกระทั่งการดูแลเรื่องอัตราจ้างที่เหมาะสม สิ่งสำคัญอีกอย่าง คือการที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ยังมุ่งเน้นไปยังการบริหารจัดการทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตอีกด้วย ตลอดจนการบริหารจัดการสถานที่ และระบบระเบียบการทำงานให้เหมาะสมอย่างดียิ่ง

สรุปแล้วทฤษฎี POCCC ของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) เป็นแนวความคิดการบริหารจัดการเชิงปฏิบัติการที่คิดค้นขึ้นเพื่อรองรับการทำงานกับคนหมู่มาก แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับขนาดองค์กร จำนวนคน และประเภทของธุรกิจด้วยเช่นกัน เพราะหลักการนี้มีความเป็นสากลที่ปรับใช้ได้กับทุกสายงานและสาขาอาชีพ ถึงแม้หลักการนี้จะเป็นหลักการที่เกิดขึ้นมานานแล้วแต่หัวใจของหลักการบริหารจัดการนี้ยังคงมีประโยชน์และใช้ได้ดี ซึ่งหลายองค์กรก็ได้้นำเอาไปประยุกต์ใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จ

(2) ทฤษฎีองค์กรและกระบวนการบริหารงาน POSDCoRB

Lyndall Urwick และ Luther Gulick สองนักทฤษฎีที่โดดเด่นในเรื่องทฤษฎีองค์กรและกระบวนการบริหารงาน ได้ให้ความสำคัญของการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหาร และมุ่งเน้นไปยังวิธีการทำงานตลอดจนพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูงเป็นหลัก ด้วยหลักการที่เป็นที่รู้จักในระดับสากล คือ POSDCoRB ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองกองทัพสหรัฐได้ให้นักทฤษฎีทั้งสองทำการประเมินข้อผิดพลาดในการบริหารจัดการของกองทัพและปรับปรุงใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งสองได้เสนอแนวคิดดังกล่าว ที่ประกอบไปด้วยหน้าที่ 7 ประการดังนี้

2.1 P – Planning : การวางแผน ตลอดจนการจัดวางโครงสร้างการทำงาน รวมไปถึงการวางแผนการล่วงหน้าเพื่อเตรียมการ และการวางแผนทำงานร่วมกันของฝ่ายต่าง ๆ

2.2 O – Organizing : การจัดองค์กร เริ่มตั้งแต่การกำหนดโครงสร้าง ตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนการกำหนดส่งงาน เพื่อแบ่งงานกันอย่างเป็นระบบ

2.3 S – Staffing : เป็นการจัดการด้านบุคลากรในองค์กร เริ่มตั้งแต่การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การจัดตำแหน่ง และการพัฒนา

2.4 D – Directing : การอำนวยการ เริ่มตั้งแต่หน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ ออกคำสั่ง ไปจนถึงการมอบหมายภารกิจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนภาวะการณเป็นผู้นำ

2.5 Co – Co-ordinating : การประสานงานตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ให้การทำงานบรรลุเป้าหมายด้วยดี และการประสานงานในแต่ละส่วนให้สอดคล้องกัน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.6 R – Reporting : การรายงานการปฏิบัติงานตั้งแต่งานส่วนบุคคลไปจนถึงองค์กร เพื่อให้รู้ถึงการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ และควบคุมให้ดำเนินไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และสามารถตรวจสอบตลอดจนประเมินผลได้

2.7 B – Budgeting : การบริหารงบประมาณ ตั้งแต่การประเมิน จัดทำบัญชี ตรวจสอบด้านการเงิน ไปจนถึงการนำงบประมาณมาใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด

(3) ทฤษฎีการจัดการที่สร้างประสิทธิภาพให้กับองค์กร POLC

POLC เป็นทฤษฎีการจัดการที่ใส่ใจกระบวนการตั้งแต่เริ่มวางแผน ปฏิบัติการ ไปจนถึงการประเมินผล ผู้ที่คิดค้นทฤษฎีนี้คือ Louis A. Allen เป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการชาวอเมริกัน และได้เขียนหนังสือ Management and Organization ขึ้นในปี ค.ศ.1958 โดย POLC ย่อมาจาก

3.1 P – Planning การวางแผน คือ การกำหนดกิจกรรมตลอดจนภารกิจต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติเอาไว้ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้เป็นแนวทางตลอดจนทิศทางในการปฏิบัติงาน การวางแผนควรต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่จะทำให้บรรลุผลตามที่ต้องการ ซึ่งการวางแผนนั้นมีหลายประเภทได้แก่

3.1.1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) : เป็นการวางแผนยุทธศาสตร์ในการทำธุรกิจที่มีแผนครอบคลุมหลายมิติ ตลอดจนมีการวางแผนอย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางของการใช้กลยุทธ์บริหารจัดการรวมถึงการปฏิบัติการซึ่งมักจะใช้ปฏิบัติงานกับฝ่ายบริหารตลอดจนระดับหัวหน้างาน

3.1.2 การวางแผนเชิงยุทธวิธี (Tactical Planning) : เน้นไปยังการปฏิบัติการเป็นหลัก ใส่ใจการปฏิบัติการทุกขั้นตอนที่จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี และมักต่อยอดมาจากการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ต้องให้สอดคล้องกัน โดยมักจะใช้กับฝ่ายปฏิบัติในระดับหัวหน้าและลูกน้อง

3.1.3 การวางแผนเชิงบริหารจัดการ (Operational Planning) : เน้นไปยังกระบวนการในการทำงาน ตลอดจนการประสานให้การทำงานแต่ละแผนกสอดคล้องกันเสียมากกว่า

และทำให้การทำงานราบรื่นทั้งในส่วนแผนกและองค์กรรวม เน้นการแก้ไขปัญหาด้านระบบการทำงาน โดยมักจะนำไปใช้ตั้งแต่ฝ่ายบริหารไปจนถึงฝ่ายปฏิบัติการในระดับหัวหน้า เพื่อให้การทำงานภาพรวมสอดคล้องและราบรื่น

3.2 O – Organizing การจัดการองค์กร คือ การกำหนดโครงสร้างตำแหน่ง กำหนดบทบาท หน้าที่ ตลอดจนการทำงานของทุกภาคส่วนให้สอดคล้อง ราบรื่น และไม่ทับซ้อนกัน อีกทั้งยังรวมไปถึงการจัดระเบียบในการทำงานให้ไม่สะดุด จัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด

3.3 L – Leading ภาวะการณืเป็นผู้นำ คือ ภาวะในการควบคุมการทำงานให้สำเร็จลุล่วง โดยต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนอยากร่วมทำงานได้ ต้องเข้าใจการทำงานของตนเองและ ผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงมีทักษะในการแก้ไขปัญหาได้ดี และมีการตัดสินใจที่รอบคอบ ฉับไว ดีเยี่ยม สามารถที่จะนำพาทุกคนบรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จได้

3.4 C – Controlling การควบคุม คือ การดูแลบุคลากรตลอดจนการทำงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ตลอดจนการติดตามประเมินผลว่าการปฏิบัติงานนั้นเป็นไปตามที่วางไว้หรือไม่ ความสำเร็จมากน้อยเพียงไร การควบคุมนั้นยังหมายถึงการจัดการกับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลกระทบกับการทำงานน้อยที่สุด

กรอบปฏิบัติการของ POLC (POLC Framework) มีหลักการที่นำไปปฏิบัติ ดังนี้

(1) P-Planning การวางแผน

- 1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กร (Defining Organization Vision & Mission)
- 1.2 สร้างเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน (Setting Goals & Objectives)
- 1.3 คิดค้นกลยุทธ์ที่โดดเด่น (Strategizing)
- 1.4 วางแผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (Plan of Action to Achieve Goals)

(2) O-Organizing การจัดการองค์กร

- 2.1 กำหนดโครงสร้างองค์กรให้ชัดเจน (Formulate Organizational Structure)
- 2.2 จัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมลงตัว (Resource Allocation)
- 2.3 ออกแบบการทำงานของแต่ละตำแหน่งให้ครบถ้วน (Job Design)

(3) L-Leading ภาวะการณืเป็นผู้นำ

- 3.1 สร้างภาวะผู้นำและทิศทางของการทำงาน (Leadership & Direction)
- 3.2 มีไหวพริบการตัดสินใจ (Decision Making)
- 3.3 กระตุ้นแรงจูงใจในการทำงาน (Motivation)

3.4 สื่อสารและประสานงานให้มีประสิทธิภาพ (Coordination & Communication)

(4) C-Controlling การควบคุม

4.1 สร้างระบบการทำงานให้ได้มาตรฐาน (Process & Standards)

4.2 ติดตามผล รายงานผล ประเมินผล (Review & Evaluation)

4.3 ปฏิบัติการอย่างถูกต้องตามมาตรฐานที่วางไว้ (Corrective Action)

จุดเด่นของทฤษฎีการจัดการ POLC มีดังนี้

(1) ครอบกระบวนการ : มีการใส่ใจกระบวนการตั้งแต่การวางวิสัยทัศน์, พันธกิจ, เป้าหมาย ไปจนถึงการปฏิบัติการ และสรุปสุดท้ายด้วยการประเมินผลปฏิบัติการ

(2) สร้างกลยุทธ์ : ถือเป็นหัวใจสำคัญของขั้นการวางแผน ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเฉียบคมขึ้น และมีโอกาสสัมฤทธิ์ผลได้สูง

(3) ชูภาวะผู้นำ : เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการทุกอย่างให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบางครั้งหากขาดการบริหารจัดการที่ดีก็อาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

(4) ใส่ใจผู้ตาม : ต้องมีการสื่อสารและประสานงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจอันดี และบริหารการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็ต้องรู้จักวิธีสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดขึ้นด้วย

(5) จัดการโครงสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ : เป็นการวางโครงสร้างที่สำคัญ ตั้งแต่การวางโครงสร้างตำแหน่ง ไปจนถึงการมอบหมายงานที่ไม่ทับซ้อน

(6) มาตรฐานชัดเจน : เน้นตรวจสอบการปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอว่าตรงตามมาตรฐานที่วางไว้ ตลอดจนตรงตามแผนการทำงานที่กำหนดไว้หรือไม่

สรุปแล้วทฤษฎี POLC เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับการจัดการองค์กรตลอดจนบุคลากร และการวางแผน เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และที่สำคัญต้องไม่ลืมประเมินผลเพื่อนำผลนั้นมาวิเคราะห์ปรับปรุงตลอดจนแก้ไขให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งนั่นจะทำให้การทำงานสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี

(4) ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory)

ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory) โดย Donaldson, L. และ Davis, J. H. (1991) มีแนวคิดที่ว่าผู้บริหารที่ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนจะทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์รักษาผลประโยชน์ขององค์กรมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และจะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ แนวคิดนี้เชื่อว่าความต้องการของ

องค์กรและบุคคลจะประสบความสำเร็จสูงสุดได้ก็ต่อเมื่อเคารพและรักษาความสัมพันธ์ดังเช่นเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนบริษัท ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์มองว่าผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดคอยติดตามการสร้างคามมั่งคั่งขององค์กรในระยะยาว มีงานวิจัยที่ได้แสดงมุมมองของผู้พิทักษ์ว่าเป็นผู้แสดงบทบาทที่ดีในการใช้ทรัพยากรขององค์กรได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งการแสดงบทบาทนี้ทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งวัตถุประสงค์ส่วนตัวและวัตถุประสงค์องค์กรไปพร้อมกัน ซึ่งส่งผลให้ผลประโยชน์ประกอบการเพิ่มสูงขึ้น

(5) ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) โดย Jensen, M. C. และ Meckling, W.H. (1976) เป็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายใต้สัญญาระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวการ (Principal) ในการแสวงหาประโยชน์สูงสุดจากการลงทุน โดยการว่าจ้างตัวแทน (Agent) ให้ดำเนินการบริหารจัดการแทนตนเอง และในขณะเดียวกันก็พยายามควบคุมไม่ให้ตัวแทนดำเนินการที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นตัวการจึงต้องให้ผลตอบแทนที่สามารถจูงใจตัวแทนได้ มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์เนื่องจากตัวแทนหรือฝ่ายบริหารจะพยายามหาหนทางในการสร้างมูลค่าสูงสุดให้ตัวการก็ต่อเมื่อพิจารณาเห็นแล้วว่า หนทางนั้นเอื้อประโยชน์ให้กับตัวเองหรือเกิดคุณภาพในผลตอบแทนที่ทั้งสองฝ่ายจะได้รับตามสัญญา ไม่เช่นนั้นอาจเป็นไปได้ที่ตัวแทนจะปกปิดซ่อนเร้นข้อมูล หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ และกระทำการที่ผิดต่อศีลธรรม เช่นการตกแต่งบัญชีโดยใช้ดุลยพินิจของตัวแทนเองซึ่งการกระทำดังกล่าวของผู้บริหารก่อให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร (Earnings Management)

แนวคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน

ตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ 33/2562 เรื่องมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 ได้กล่าวถึงงบการเงินไว้ว่า งบการเงินเป็นการนำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการอย่างมีแบบแผนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้ งบการเงินยังแสดงถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลทรัพยากรของกิจการเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว งบการเงินให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการดังต่อไปนี้ (1) สินทรัพย์ (2) หนี้สิน (3) ส่วนของเจ้าของ (4) รายได้และค่าใช้จ่าย รวมถึงผลกำไรและขาดทุน (5) เงินทุนที่ได้รับจากผู้เป็นเจ้าของและการจัดสรรส่วนทุนให้ผู้เป็นเจ้าของในฐานะที่เป็นเจ้าของ และ (6) กระแสเงินสด

(1) กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน

วัตถุประสงค์ ตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ 48/2563 เรื่องกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการรายงานทางการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป วางรากฐานกรอบแนวคิด ส่วนอื่นของกรอบแนวคิด กำหนดขึ้นอย่างมีเหตุมีผลจากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งลักษณะเชิงคุณภาพและข้อจำกัดด้านต้นทุนของข้อมูลการเงินที่มีประโยชน์ แนวคิดกิจการที่เสนอรายงาน องค์ประกอบของงบการเงิน การรับรู้รายการและการเล็กรับรู้รายการ การวัดค่า การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการรายงานทางการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป คือ การให้ข้อมูลการเงินเกี่ยวกับกิจการที่เสนอรายงานที่มีประโยชน์ต่อนักลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่นทั้งในปัจจุบันและที่อาจจะเป็นในอนาคต ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหาทรัพยากรให้แก่กิจการนั้น การตัดสินใจเหล่านั้นเกี่ยวกับ

- (1) การซื้อ ขาย หรือถือตราสารทุนและตราสารหนี้
- (2) การให้หรือชำระเงินกู้และสินเชื่อในรูปแบบอื่น หรือ
- (3) การใช้สิทธิออกเสียงหรือมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของฝ่ายบริหารที่กระทบการใช้

ทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจของกิจการ

ซึ่งการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผลตอบแทนที่นักลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่น ทั้งในปัจจุบันและที่อาจจะเป็นในอนาคตคาดหวัง เช่น ปันผล การจ่ายคืนเงินต้นและการจ่ายดอกเบี้ยหรือการเพิ่มขึ้นของราคาตลาด ความคาดหวังเกี่ยวกับผลตอบแทนของนักลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่น ขึ้นอยู่กับการประเมินจำนวนเงิน ระยะเวลาและความไม่แน่นอน (การคาดการณ์) ของกระแสเงินสดรับสุทธิในอนาคตที่จะเข้าสู่กิจการและการประเมินหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารต่อทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจของกิจการ นักลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่นทั้งในปัจจุบันและที่อาจจะเป็นในอนาคตต้องการข้อมูลเพื่อช่วยในการประเมินทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจของกิจการ สิทธิเรียกร้องต่อกิจการ และการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรและสิทธิเรียกร้องเหล่านั้น และควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้บริหารและคณะกรรมการกำกับดูแลของกิจการในการใช้ทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจของกิจการตามความรับผิดชอบ

ลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ (Qualitative Characteristics of Useful Financial Information) หมายถึง ลักษณะที่ทำให้ข้อมูลมีประโยชน์สูงสุดในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ต่อผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืม และเจ้าหนี้อื่นในปัจจุบันและอนาคต ประกอบด้วย

(1) ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน (Fundamental Qualitative Characteristics) กล่าวคือ ข้อมูลทางการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) กล่าวคือ ข้อมูลทางการเงินที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจสามารถทำให้ผู้ใช้ตัดสินใจแตกต่างกันไป ทั้งนี้ ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้นควรสามารถนำมาใช้ในกระบวนการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตหรือที่เรียกกันว่า ข้อมูลนั้นมีคุณค่าทางการพยากรณ์ (Predictive Value) โดยข้อมูลที่มีคุณค่าทางการพยากรณ์ไม่จำเป็นต้องเป็นค่าพยากรณ์หรือค่าคาดการณ์ (Prediction /Forecast) นอกจากข้อมูลนั้นควรมีคุณค่าทางการพยากรณ์แล้วข้อมูลนั้นควรสามารถช่วยในการยืนยันหรือชี้ให้เห็นถึงผลของการประเมินในอดีตหรือที่เรียกกันว่า ข้อมูลนั้นมีคุณค่าทางการยืนยัน (Confirmatory Value) ซึ่งโดยปกติแล้ว คุณค่าทางการพยากรณ์และคุณค่าทางการยืนยันของข้อมูลทางการเงินมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ หากข้อมูลทางการเงินมีคุณค่าทางการพยากรณ์แล้วมักมีคุณค่าทางการยืนยันด้วย ตัวอย่างเช่น นักลงทุนนำข้อมูลผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี ปัจจุบันมาเปรียบเทียบกับปีก่อน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานในอดีตและคาดการณ์ผลการดำเนินงานในอนาคต เป็นต้น

ทั้งนี้ นอกจากความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของข้อมูลขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลแล้วยังขึ้นอยู่กับความมีสาระสำคัญ (Materiality) ของข้อมูลด้วย กล่าวคือ ข้อมูลมีสาระสำคัญก็ต่อเมื่อการไม่แสดงข้อมูลหรือการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงมีผลกระทบต่อผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งความมีสาระสำคัญต้องพิจารณาจากลักษณะหรือขนาดของรายการ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทเฉพาะของแต่ละกิจการ โดยในบางกรณีลักษณะของรายการเพียงอย่างเดียวก็สามารถบอกได้ว่า ข้อมูลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เช่น ผลการดำเนินงานของส่วนงานดำเนินงานใหม่ เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวสามารถบ่งบอกถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการในอนาคตได้ เป็นต้น

1.2 ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) กล่าวคือ ข้อมูลทางการเงินที่มีความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมนั้นต้องแสดงเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจแทนที่จะเป็นรูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เนื่องจากในบางกรณีข้อมูลทางการเงินที่แสดงตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจอาจแตกต่างกันไปจากข้อมูลทางการเงินที่แสดงตามรูปแบบทางกฎหมาย ทั้งนี้ ข้อมูลทางการเงินที่มีความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมต้องมีความครบถ้วน (Completeness) ความเป็นกลาง (Neutrality) และปราศจากข้อผิดพลาด (Free from Error)

(2) การใช้ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน ตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ได้กำหนดกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดสำหรับการใช้ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ดังนี้

2.1 ระบุปรากฏการณ์เชิงเศรษฐกิจที่มีศักยภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินของกิจการที่เสนอรายงาน

2.2 ระบุประเภทของข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์นั้นซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุดหากข้อมูลนั้นมีความพร้อมและสามารถเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของปรากฏการณ์

2.3 พิจารณาว่าข้อมูลนั้นมีพร้อมหรือไม่ และสามารถเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมได้หรือไม่ หากข้อมูลมีพร้อมและสามารถเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมได้ถือว่าเป็นการสิ้นสุดกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน แต่หากข้อมูลไม่พร้อมหรือไม่สามารถเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมได้ กิจการต้องดำเนินการตามกระบวนการอีกครั้งกับข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุดรองลงมา

(3) ลักษณะเชิงคุณภาพเสริม (Enhancing Qualitative Characteristics) นอกจากข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมแล้ว ข้อมูลทางการเงินยังสามารถเพิ่มประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้นด้วยลักษณะเชิงคุณภาพเสริม ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(3.1) ความสามารถเปรียบเทียบได้ (Comparability) ผู้ใช้สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการเงินมากยิ่งขึ้น โดยการเปรียบเทียบกับข้อมูลทางการเงินที่คล้ายกันของกิจการอื่นสำหรับรอบระยะเวลารายงานเดียวกัน (Cross-Sectional Analysis) หรือโดยการเปรียบเทียบกับข้อมูลทางการเงินที่คล้ายกันของกิจการเดียวกันสำหรับรอบระยะเวลารายงานอื่น (Time-Series Analysis or Trend Analysis) ทั้งนี้ ความสามารถเปรียบเทียบได้ไม่ใช่ความสม่ำเสมอ (Consistency) กล่าวคือ ความสม่ำเสมอ หมายถึง การใช้แนวปฏิบัติทางการบัญชีเดียวกันสำหรับรายการที่มีเนื้อหาทางเศรษฐกิจเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างรอบระยะเวลารายงานภายในกิจการเดียวกัน หรือภายในรอบระยะเวลารายงานเดียวกัน แต่ต่างกิจการกัน โดยที่ความสม่ำเสมอสามารถช่วยให้เกิดความสามารถเปรียบเทียบได้ของข้อมูลทางการเงินได้ อย่างไรก็ตามในบางกรณี ข้อมูลทางการเงินอาจสามารถเปรียบเทียบกันได้ แม้ว่าขาดความสม่ำเสมอก็ตาม

(3.2) ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ (Verifiability) กล่าวคือ ผู้สังเกตการณ์ที่มีความรอบรู้แตกต่างกันและมีความเป็นอิสระจากกันสามารถได้ข้อสรุปตรงกันว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของปรากฏการณ์เชิงเศรษฐกิจที่นำเสนอ ทั้งนี้ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้สามารถกระทำทางตรงหรือทางอ้อมได้ ซึ่งความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ทางตรง (Direct Verifiability) เป็นการพิสูจน์จำนวนหรือสังเกตได้โดยตรง เช่น การตรวจนับเงินสดและสินค้าคงเหลือ เป็นต้น ส่วน

ความสามารถพิสูจน์ได้ทางอ้อม (Indirect Verifiability) เป็นการตรวจสอบปัจจัยนำเข้าแบบจำลอง สูตรหรือเทคนิคอื่น เช่น การคำนวณมูลค่าตามบัญชีของสินค้าคงเหลือปลายงวดอีกครั้งโดยใช้วิธีการตีราคาสินค้าคงเหลือเหมือนเดิม เป็นต้น

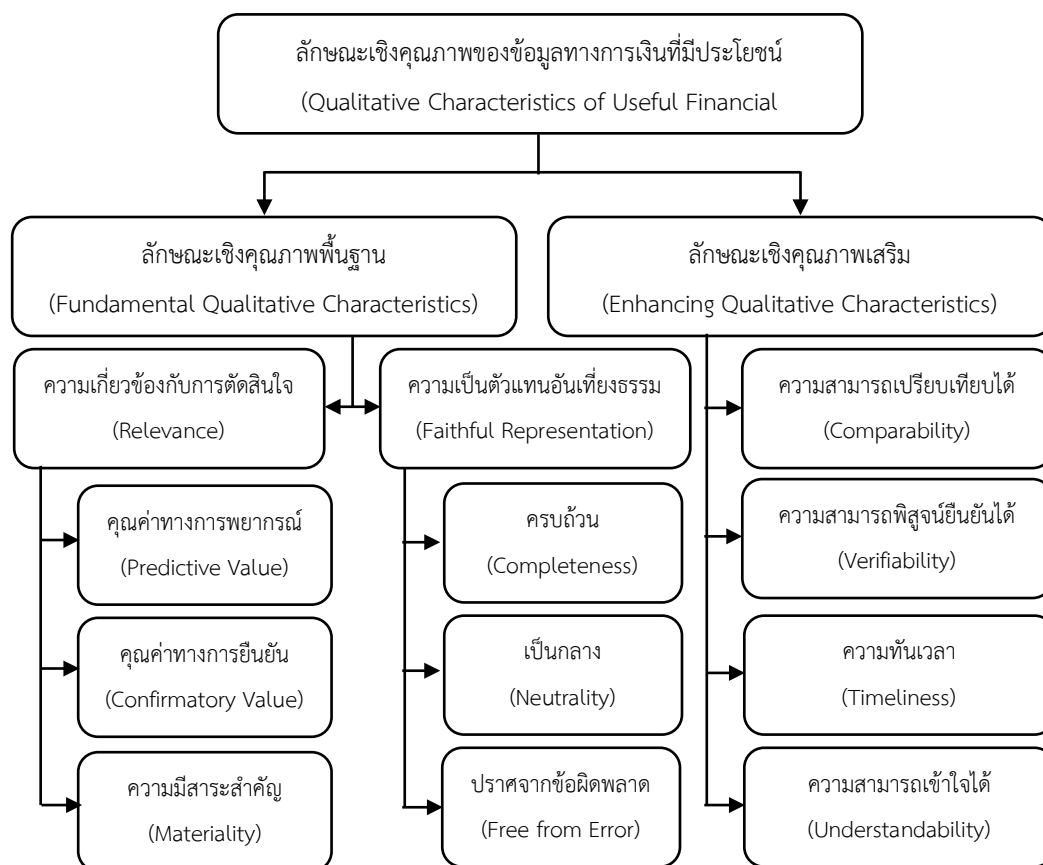
(3.3) ความทันเวลา (Timeliness) กล่าวคือ ประโยชน์ของข้อมูลทางการเงินจะมากขึ้นเมื่อข้อมูลนั้นรายงานอย่างทันเวลา เนื่องจากการมีข้อมูลทางการเงินพร้อมให้ผู้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจใช้ทันเวลาที่ข้อมูลนั้นสามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

(3.4) ความสามารถเข้าใจได้ (Understandability) กล่าวคือ ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินจะสามารถเข้าใจข้อมูลทางการเงินนั้นเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นถูกจัดประเภท กำหนดลักษณะ และนำเสนออย่างชัดเจนและกระชับ โดยมีข้อกำหนดว่า ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินต้องมีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมทางธุรกิจและกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจอย่างสมเหตุสมผล รวมทั้งมีความขยันหมั่นเพียรที่จะศึกษาข้อมูลนั้น อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินอาจจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือของที่ปรึกษาเพื่อให้สามารถเข้าใจข้อมูลทางการเงินที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้แม้ว่าข้อมูลบางรายการมีความซับซ้อนก็ตาม แต่หากข้อมูลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ข้อมูลนั้นก็ควรถูกนำเสนอในรายงานทางการเงิน โดยกิจการไม่สามารถอ้างว่าข้อมูลนั้นไม่ควรแสดงในรายงานทางการเงิน เนื่องจากข้อมูลนั้นมีความยากซับซ้อนจนเกินไปสำหรับผู้ใช้อ้างอิงที่จะเข้าใจได้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลทางการเงินจะไม่มีประโยชน์กับผู้ใช้อ้างอิงหากผู้ใช้อ้างอิงไม่เข้าใจความหมายของข้อมูลทางการเงินนั้น แม้ว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมก็ตาม

(4) การใช้ลักษณะเชิงคุณภาพเสริม ด้วยข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจ จำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม อย่างไรก็ตามผู้จัดทำข้อมูลทางการเงินต้องพยายามทำให้ข้อมูลทางการเงินมีลักษณะเชิงคุณภาพเสริมให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

จากคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 3 ลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน

(1) ความหมายของประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตามพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ ได้ให้คำนิยามของประสิทธิภาพไว้ว่า ความสามารถที่จะทำให้งานเกิดผลสำเร็จ ขณะที่ราชบัณฑิตยสถานให้คำนิยามไว้ว่าความสามารถที่จะทำให้เกิดผลในการงานและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพไว้ว่า การเปรียบเทียบระหว่างการใช้ทรัพยากรที่ใช้กับผลที่ได้จากการทำงานว่าดีขึ้นระดับใด ในขณะที่ทำงานตามเป้าหมายขององค์กร

ประสิทธิภาพ หมายถึง การทำงานที่ได้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ตามที่ต้องการโดยใช้ทรัพยากรที่มีมูลค่าน้อยกว่ามูลค่าของผลลัพธ์ (ประเวศ มหารัตน์สกุล, 2553, 109) สามารถเขียนเป็นสมการคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพ} = \frac{\text{ปัจจัยนำเข้า}}{\text{ปัจจัยส่งออก}} > 1$$

ดังนั้นจึงสรุปคำนิยามของประสิทธิภาพได้ว่า การทำงานที่ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่มากกว่าการสูญเสียเชิงทรัพยากรไป

ส่วนคำนิยามของประสิทธิผลก็ได้มีผู้กล่าวไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลสำเร็จของงานที่เป็นไปตามความมุ่งหวังที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ (Objective) หรือเป้าหมาย (Goal) และเป้าหมายเฉพาะ (Target) ได้แก่

- (1) เป้าหมายเชิงปริมาณ ที่กำหนดชนิด ประเภท และจำนวนของผลผลิตสุดท้ายที่ได้รับ
- (2) เป้าหมายเชิงคุณภาพ จะแสดงถึงคุณค่าของผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้น ๆ
- (3) มุ่งเน้นที่การดำเนินงานว่าได้ผลตามที่ตั้งไว้หรือไม่และที่สำคัญต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน

(อนันท์ งามสะอาด, 2554, 1)

ประสิทธิผล หมายถึง การลงทุน การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิต หรือผลลัพธ์ตามที่กำหนด โดยไม่แน่ใจว่าจะใช้ทรัพยากรไปเท่าใดขอให้ได้ผลตามที่คาดหวัง

การใช้ทรัพยากรในความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจะครอบคลุมตั้งแต่เรื่องคน เวลา เงิน และอุปกรณ์ และถ้าวิเคราะห์เกณฑ์ประสิทธิภาพให้ละเอียด แสดงว่าต้องเกิดประสิทธิผลก่อนจึงจะเกิดประสิทธิภาพ สรุปก็คือ ประสิทธิภาพต้องเกิดผลผลิตด้วยต้นทุนต่ำ หรือใช้ทรัพยากรน้อยกว่ามูลค่าของผลผลิตหรือผลลัพธ์ แต่ถ้าได้ผลผลิตด้วยต้นทุนที่สูงหรือใช้ทรัพยากรมากถือว่าเกิดประสิทธิผล แสดงว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นเป็นเกณฑ์แนวทางเดียวกัน ไม่สามารถแยกอิสระจากกันได้ (ประเวศ มหารัตน์สกุล, 2553, 109)

(2) แนวคิดและทฤษฎีด้านการบริหารจัดการ (Management Concept)

แนวคิดด้านการบริหารจัดการ (Management Concept) ตลอดจนทฤษฎีองค์กร (Organization Theory) ไว้ 3 ช่วงยุคสมัย ดังนี้

2.1 ทฤษฎีและแนวความคิดแบบดั้งเดิม (Classical Theory) ได้เริ่มต้นช่วงปลายศตวรรษที่ 19 หรือยุคอุตสาหกรรม โดยมีลักษณะมุ่งเน้นไปยังประสิทธิผลและประสิทธิภาพของผลผลิต (Effective and Efficient Productivity) เป็นหลัก มนุษย์ที่ใช้แรงงานจึงถูกมองเป็นเสมือนเครื่องจักรกล และระบบการบริหารงานได้เน้นที่แบบแผน กฎเกณฑ์ โครงสร้างที่ชัดเจน ทำให้องค์กรมีรูปแบบ (Formal Organization) ที่มุ่งเน้นให้เกิดผลผลิตสูงสุด ยิ่งเพิ่มประสิทธิภาพมนุษย์ให้ทำงานได้ดีขึ้นเท่าไรก็ยิ่งเพิ่มปริมาณผลผลิตมากขึ้นเท่านั้น โดยทฤษฎีและแนวความคิดในกลุ่มนี้สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1.1 แนวความคิดการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) เป็นการจัดการการทำงานแบบมีระบบ โดยอาศัยเทคนิคหรือวิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ซึ่งก็คือ “กฎระเบียบ”

นำมาใช้กับการปฏิบัติงาน มีการศึกษาเหตุและผล เก็บข้อมูล ตลอดจนวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการที่ดีที่สุดในการทำงานนั้น ๆ เริ่มเกิดขึ้นในช่วงต้นของยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เริ่มเปลี่ยนจากแรงงานคนมาเป็นเครื่องจักร ทฤษฎีในยุคนี้จะมุ่งเน้นไปยังเป้าหมาย ผลสำเร็จ ที่มาจากประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีนักทฤษฎีและแนวความคิดที่โดดเด่น 2 คน ได้แก่

(1) Frederic Winslow Taylor (เฟรเดอริค วินสโลว์ เทย์เลอร์) บิดาแห่งการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Principle of Scientific Management) ได้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมหลอมเหล็กที่เพนซิลเวเนีย สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่การฝึกอบรมให้พนักงานใช้อุปกรณ์, การแบ่งงานออกเป็นส่วนๆ อย่างชัดเจน ตลอดจนการใช้วิธีจ่ายค่าแรงตามรายชิ้น ทำให้โรงงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า

(2) Max Weber (แมกซ์ เวเบอร์) เจ้าตำรับระบบราชการ (Bureaucracy) เขาได้เสนอการจัดการองค์กรขนาดใหญ่ขึ้นมาในปี ค.ศ.1911 โดยมีการกำหนดโครงสร้าง ตลอดจนการบริหารงานที่ชัดเจน โดยมีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ ลำดับชั้น (hierarchy), หลักความสำนึกแห่งความรับผิดชอบ (responsibility), หลักแห่งความสมเหตุสมผล (rationality), หลักการมุ่งสู่ผลสำเร็จ (achievement orientation), หลักการทำให้เกิดความแตกต่างหรือการมีความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization), หลักระเบียบวินัย (discipline) และหลักความเป็นวิชาชีพ (Professionalization)

2.1.2 แนวความคิดการจัดการแบบหลักการบริหาร (Administrative Management) เป็นแนวความคิดที่เกิดจากความเชื่อที่ว่า การบริหารแบบวิทยาศาสตร์นั้นเป็นลักษณะสากลที่มีอยู่เป็นปกติอยู่แล้ว แต่นักทฤษฎีในกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นด้านการปรับปรุงการทำงานของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายการจัดการโดยเฉพาะ ซึ่งสองนักทฤษฎีที่โดดเด่นในเรื่องของทฤษฎีองค์กรและกระบวนการบริหารงาน คือ Lyndall Urwick และ Luther Gulick เน้นไปยังพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูงเป็นหลัก ด้วยหลักการในระดับสากล คือ POSDCoRB ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง พวกเขาได้เข้าไปประเมินข้อผิดพลาดในการบริหารจัดการกองทัพของสหรัฐ และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยภาระหน้าที่สำคัญของนักบริหาร 7 ประการ ได้แก่ (1) การวางแผน (Planning) (2) การจัดองค์กร (Organizing) (3) การจัดการเกี่ยวกับบุคลากรในองค์กร (Staffing) (4) การอำนวยการ (Directing) (5) การประสานงานตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ (Coordinating) (6) การรายงานการปฏิบัติงาน (Reporting) และ (7) การบริหารงบประมาณ (Budgeting)

2.2 ทฤษฎีและแนวความคิดดั้งเดิมแบบสมัยใหม่ (Neo – Classical Theory of Organization) เป็นทฤษฎีและแนวความคิดที่พัฒนามาจากทฤษฎีและแนวความคิดแบบดั้งเดิม

(Classical Theory) มุ่งเน้นให้มนุษย์บรรลุผลสำเร็จตามกระบวนการควบคุมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลผลิตเป็นสำคัญ โดยมีนักทฤษฎีและแนวความคิดที่โดดเด่น 3 คน ได้แก่

2.2.1 Abraham H. Maslow ผู้คิดค้นทฤษฎี Hierachy of Needs หรือทฤษฎีมาสโลว์ (Maslow Theory) ประกอบด้วย (1) ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) (2) ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (security or safety needs) (3) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (belongingness and love need) (4) ความต้องการการยกย่อง (esteem needs) และ (5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (self-actualization)

2.2.2 Hugo Münsterberg ผู้คิดค้นแนวคิดจิตวิทยาอุตสาหกรรม Psychology and Industrial Efficiency ที่เน้นการใช้พลังงานคนให้เป็นประโยชน์กับความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ ตัดทอนเวลาทำงานให้น้อยลง แต่ได้งานเพิ่มมากขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้

2.2.3 Elton Mayo บิดาแห่งการจัดการแบบมนุษยสัมพันธ์ ผู้คิดค้น Employee Motivation หรือ Theory of Motivation จนเกิดเป็นกรณีศึกษาสำคัญอย่าง Hawthorne Effect

2.3 ทฤษฎีและแนวความคิดแบบสมัยปัจจุบัน (Modern Theory of Organization) ที่มีความซับซ้อนในการบริหารจัดการมากขึ้น โดยจะเน้นที่ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและผลลัพธ์ ทำให้วิธีในการบริหารจัดการองค์กรมีการผสมผสานหลักการเข้ามามากขึ้น โดยเฉพาะการนำหลักคณิตศาสตร์เข้ามาใช้ในระบบการคำนวณต่าง ๆ อีกทั้งการสร้างกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงที่สุด

โดยมีนักทฤษฎีและแนวความคิดที่โดดเด่น 6 คน ได้แก่

2.3.1 Henri Fayol คิดค้นทฤษฎี Fayolism หรือทฤษฎีการบริหารจัดการธุรกิจ Theory of Business Administration เป็นแนวความคิดที่ให้ความสำคัญกับบุคคลากร ระบบการทำงาน ระบบค่าตอบแทน ไปจนถึงระบบสวัสดิการ เพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่แรงงานและสร้างความภาคภูมิใจต่อองค์กรไปพร้อมกัน โดยมีหลักการสำคัญอยู่ 5 ปัจจัยหลักที่เรียกว่า POCCC

2.3.2 Edwards Deming ผู้คิดค้นทฤษฎี Shewhart Cycle ที่พูดถึงระบบการบริหารงานแบบ PDSA หรือ Plan-Do-Study-Act ที่เป็นทฤษฎีการพัฒนาแบบต่อเนื่องนั่นเอง ต่อมาได้มีการพัฒนามาเป็น PDCA หรือ Plan-Do-Check-Act หรือบางทีก็เรียกว่า Deming Cycle

2.3.3 Clayton Magleby Christensen ผู้คิดค้นทฤษฎี Disruptive Innovation ที่อยู่ในหนังสือ The Innovator's Dilemma เป็นตำราด้านศาสตร์การบริหารจัดการ

2.3.4 William Ouchi ศาสตราจารย์แห่ง UCLA เจ้าของ Theory Z ซึ่งเป็นทฤษฎีการบริหารธุรกิจที่ผสมผสานระหว่างระบบการบริหารธุรกิจแบบตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน โดย Theory Z นั้นเกิดจากการศึกษา Theory A ซึ่งเป็นการบริหารจัดการแบบอเมริกัน และ Theory J

ซึ่งเป็นการบริหารจัดการแบบญี่ปุ่น โดยนำเอาข้อดีของทั้งสองศาสตร์มาผสมผสานกันจนเกิดเป็นทฤษฎีบริหารรูปแบบใหม่ขึ้น โดย Theory Z มีหลักสำคัญสรุปได้ดังนี้

- (1) ระยะเวลาจ้างงานเป็นแบบระยะยาว หรือ ตลอดชีวิต
- (2) ลักษณะงานอาชีพต้องให้เรียนรู้หลายๆ ด้าน ไม่เน้นที่ด้านเดียว
- (3) การเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถ และความเหมาะสม
- (4) มีการประเมินประสิทธิภาพของการทำงานแบบระบบที่ม
- (5) อำนาจของการตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และความเหมาะสม
- (6) ทุกคนมีเสรีภาพเท่าเทียมกัน มีอิสระในความคิดของตนเอง เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ในองค์กรให้ดี

(7) การบริหาร ใช้ระบบ Management by Objective (MBO) หรือการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก และเป็นแบบที่ทุกคนมีส่วนร่วมกำหนด

2.3.5 W. Chan Kim ผู้คิดค้น Blue Ocean Strategy โดยแนะนำว่าถ้าองค์กรต้องการจะเติบโตในยุคที่มีการแข่งขันทางธุรกิจสูง จะต้องแสวงหาทะเลแห่งใหม่ แทนที่จะต่อสู้กันในทะเลเลือด (Red Ocean) ที่มีผู้แข่งขันมากมาย การแสวงหาแหล่งใหม่นี้ก็คือการสร้างตลาดใหม่ๆ การสร้างโอกาสใหม่ๆ การปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการบริหารหรือแม้แต่ทำธุรกิจแบบใหม่ ซึ่งตลาดใหม่ที่ไม่มีความแอ่งนี้อาจทำให้ธุรกิจโตไวอย่างก้าวกระโดดได้ด้วย หลักการสำคัญของ Blue Ocean Strategy นั้นมี 4 ข้อ ดังนี้

- (1) การยกเลิก (Eliminated)
- (2) การลด (Reduced)
- (3) การเพิ่ม (Raised)
- (4) การสร้าง (Created)

2.3.6 Franklin D. Roosevelt (FDR) อดีตประธานาธิบดีคนที่ 32 ของสหรัฐอเมริกา เป็นผู้คิดนโยบาย New Deal เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ The Great Depression โดยนโยบายนี้แตกเป็นหลักการ 3Rs ที่ประกอบไปด้วย 1.Relief การบรรเทาทุกข์หรือลดปัญหาต่าง ๆ 2.Recovery การฟื้นฟูสิ่งที่แย่ให้กลับดีขึ้น 3.Reform การปฏิรูประบบใหม่ให้ก้าวหน้า

สรุปแล้วยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปมักส่งผลให้การประกอบธุรกิจในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบที่ไม่ใช่แค่เรื่องระบบโรงงานและอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียวเหมือนอดีต แต่ยังรวมถึงทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญกับการทำงานของทุกระบบเสมอไม่ว่าจะยุคสมัยใดก็ตาม ซึ่งการบริหารทรัพยากรบุคคลนั้นอาจต่างกันไปตามลักษณะธุรกิจของแต่ละองค์กร แต่ท้ายที่สุดแล้วทุกองค์กรต่างก็มีจุดประสงค์หลักเดียวกัน คือ การขับเคลื่อนให้องค์กรเดินหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้คำนิยามของคำว่า “กฎหมาย” ไว้ว่า กฎที่สถาบัน หรือ ผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ ตราขึ้น หรือที่เกิดขึ้นจากจารีตประเพณี อันเป็นที่ยอมรับนับถือ เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ เพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตาม หรือเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือ ระหว่างบุคคลกับรัฐ

สาระสำคัญของระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 ซึ่งมีทั้งหมด 4 หมวด ดังนี้

บททั่วไป

(1) ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี และงบการเงินตามแบบและรายการที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดให้ถูกต้องตามความเป็นจริงภายใต้การดำเนินงานต่อเนื่องของสหกรณ์และปิดบัญชีโดยสรุปจากรายการบัญชีต่าง ๆ ที่บันทึกไว้เพื่อแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีของสหกรณ์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

(2) ให้สหกรณ์บันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้างและนโยบายการบัญชีที่สำคัญที่สหกรณ์กำหนดภายใต้ระเบียบนี้ และการบันทึกรายการบัญชีในสมุดบัญชีของสหกรณ์ต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และครบถ้วน

(3) ให้สหกรณ์เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี ไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินแล้ว

บัญชีที่สำคัญของสหกรณ์

(1) ให้สหกรณ์บันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับเงินสดในวันที่เกิดรายการ หากเป็นรายการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดให้บันทึกรายการบัญชีภายใน 3 วันนับแต่วันที่เกิดรายการ

(2) ให้สหกรณ์จัดประเภทเงินลงทุนตามการวัดมูลค่า เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เงินลงทุนที่อยู่ในความต้องการของตลาด และเงินลงทุนที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาด โดยสหกรณ์จะต้องบันทึกต้นทุนของเงินลงทุนด้วยเงินที่จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุนนั้น

(3) ให้สหกรณ์บันทึกบัญชีลูกหนี้เงินกู้ สำหรับรายการลูกหนี้ที่เกิดจากสัญญาเงินกู้ รวมถึงลูกหนี้อื่นอันมีมูลหนี้ที่เกิดจากการให้เงินกู้ เช่น ลูกหนี้เงินกู้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้เงินกู้ขาดสมาชิกภาพ ลูกหนี้เงินกู้ระหว่างดำเนินคดี ลูกหนี้เงินกู้ตามคำพิพากษา เป็นต้น

การตัดจำหน่ายหนี้สูญ ในกรณีที่หนี้ที่มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้เต็มจำนวนหนี้ที่จะขอตัดจำหน่ายแล้วในคราวปิดบัญชีประจำปีก่อนการขออนุมัติตัดจำหน่ายหนี้สูญให้สหกรณ์ดำเนินการ ดังนี้

(3.1) กำหนดระเบียบวาระการประชุมใหญ่ เรื่อง การตัดจำหน่ายหนี้สูญ ในคราวปิดบัญชีประจำปี เพื่อพิจารณาอนุมัติตัดจำหน่ายหนี้สูญ

(3.2) เมื่อที่ประชุมใหญ่มีมติอนุมัติให้ตัดจำหน่ายหนี้สูญได้ ให้บันทึกไว้ในรายงานการประชุม ด้วยว่าการอนุมัติตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นเพียงการปฏิบัติทางบัญชีเท่านั้น มิได้เป็นการระงับซึ่งสิทธิเรียกร้องจากผู้ต้องรับผิดชอบต่อสหกรณ์แต่อย่างใด

(4) ให้สหกรณ์บันทึกบัญชีเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือโดยใช้วิธีการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือเมื่อวันสิ้นปีทางบัญชี (Periodic Inventory) และให้จัดทำทะเบียนคุมสินค้าทุกครั้งที่มีการซื้อและขายสินค้าการบันทึกซื้อสินค้าให้บันทึกในราคาซื้อสินค้านั้น รวมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ได้จ่ายไปเพื่อให้ได้สินค้านั้นมาอยู่ในสภาพที่พร้อมจะขายได้ สำหรับราคาทุนของสินค้าที่ผลิตขึ้นเองเพื่อจำหน่าย ประกอบด้วยต้นทุนของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ค่าแรงงานโดยตรงในการผลิต และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับการผลิตสินค้านั้น

ในการตรวจนับสินค้าคงเหลือ ณ วันสิ้นปีทางบัญชี จะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีหน้าที่โดยตรงในการเก็บรักษาสินค้ามาเป็นกรรมการตรวจนับ และต้องไม่น้อยกว่า 3 คน เพื่อให้ทราบปริมาณและสภาพของสินค้าที่เหลืออยู่ตามความเป็นจริง โดยให้แยกรายละเอียดสินค้าคงเหลือสภาพปกติ สินค้าที่เสื่อมหรือชำรุดที่ตรวจนับได้ไว้ต่างหากจากกัน ทั้งนี้ ไม่นับรวมสินค้ารับฝากขายที่ยังไม่ได้บันทึกบัญชีซื้อสินค้าที่ขายแล้วแต่ผู้ซื้อยังไม่มารับสินค้า และสินค้าเสื่อมสภาพเสียหายที่ได้รับอนุมัติให้ตัดบัญชีแล้ว

สำหรับการบันทึกมูลค่าสินค้าคงเหลือ ณ วันสิ้นปีทางบัญชีด้วยราคาทุน หรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า คำนวณได้ 2 วิธี คือ วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First in First out : FIFO) หรือวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Average) โดยสหกรณ์สามารถเลือกใช้วิธีการคำนวณราคาทุนสินค้าคงเหลือด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง สหกรณ์ต้องใช้วิธีการคำนวณต้นทุนด้วยวิธีเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ สำหรับสินค้าคงเหลือที่มีลักษณะและการใช้คล้ายคลึงกัน

(5) ให้สหกรณ์บันทึกบัญชีที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สำหรับรายการสินทรัพย์ที่มีตัวตนที่สหกรณ์มีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิต เพื่อใช้ในการจำหน่ายสินค้า ให้บริการ ให้เช่า หรือเพื่อใช้ในการบริหารงาน ซึ่งคาดว่าจะใช้ประโยชน์มากกว่าหนึ่งรอบระยะเวลาบัญชี

การบันทึกต้นทุนของสินทรัพย์ให้บันทึกด้วยราคาทุนที่จ่ายเพื่อให้ได้มาหรือก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้างรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ รวมถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นภายหลังการรับรู้มูลค่าเริ่มแรก และมีการซ่อมบำรุง ต่อเติม ดัดแปลง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแทนส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคาร

และอุปกรณ์ รวมทั้งชิ้นส่วนอุปกรณ์สำรองที่ใช้ในการซ่อมบำรุงเป็นส่วนหนึ่งของบัญชีที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ จะต้องรับรู้เป็นบัญชีที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่สหกรณ์ จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้น ได้อย่างน่าเชื่อถือ

สหกรณ์จะต้องตรวจนับสินทรัพย์ พร้อมกับตรวจสอบเอกสารสิทธิ์ เพื่อให้ทราบกรรมสิทธิ์ ความครบถ้วน และสภาพของสินทรัพย์ตามความเป็นจริงทุกวันสิ้นปีทางบัญชี และให้บันทึกเป็น รายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์นั้นด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม โดยการคำนวณค่าเสื่อม ราคาอาคาร และอุปกรณ์ในแต่ละรอบปีทางบัญชี สหกรณ์ต้องคิดค่าเสื่อมราคาเมื่อสินทรัพย์พร้อมใช้ งาน ให้สอดคล้องกับสภาพการใช้งาน และใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งสามารถเลือกใช้หลักเกณฑ์ 2 ข้อ ได้แก่ การคิดค่าเสื่อมตามวิธีเส้นตรง หรือ วิธีอัตราลดลงตามผลรวมจำนวนปี (Sum of the years digits method) เมื่อคำนวณค่าเสื่อมราคาถึงงวดสุดท้ายแล้ว ให้คงเหลือมูลค่าอาคารและ อุปกรณ์ไว้ 1 บาทต่อหน่วย จนกว่าอาคารและอุปกรณ์นั้นจะสิ้นสภาพหรือตัดบัญชี

(6) ให้สหกรณ์บันทึกหนี้สิน สำหรับรายการภาระผูกพันในปัจจุบันของสหกรณ์ที่เป็นผล ของเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดจากการกู้ยืม รายการค้าหรือจากรายการอื่น ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้น คาดว่าจะส่งผลให้สหกรณ์สูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ โดยการทำให้สินทรัพย์ของ สหกรณ์ลดลงหรือชำระด้วยการให้บริการภาระผูกพันนั้น

(7) ให้สหกรณ์บันทึกทุนของสหกรณ์ สำหรับรายการจำนวนเงินที่ได้รับจากการถือหุ้นของ สมาชิก การจัดสรรกำไรสุทธิในรูปของทุนสำรองตามกฎหมาย ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และ อื่น ๆ รวมทั้งกำไร(ขาดทุน)จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ และ กำไรสุทธิ หากมีขาดทุนสุทธิให้นำไปหักออกจากทุนสำรอง ถ้าทุนสำรองมีไม่เพียงพอจะคงเหลือเป็น ขาดทุนสะสม

(8) ให้สหกรณ์บันทึกรายได้ สำหรับรายการรายได้ที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจตามปกติของ สหกรณ์ และการเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบปีบัญชี หรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ หรือ การลดลงของหนี้สิน โดยส่งผลให้ทุนของสหกรณ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ต้องมีความแน่นอนเกี่ยวกับจำนวน ประโยชน์ที่จะได้รับและต้นทุนที่เกิดขึ้นหรือที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากรายได้นั้น รวมทั้งรายได้ ดังกล่าวต้องสามารถวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ

(9) ให้สหกรณ์บันทึกค่าใช้จ่าย สำหรับรายการค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจ ตามปกติของสหกรณ์ และการลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบปีบัญชี หรือการลดค่าของ สินทรัพย์หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน โดยส่งผลให้ทุนของสหกรณ์ลดลง

งบการเงินของสหกรณ์

สหกรณ์จะต้องจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบของรายการในงบการเงิน ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน ทุนของสหกรณ์ รายได้ และค่าใช้จ่าย สำหรับสินทรัพย์ และหนี้สิน ให้จัดแสดงเป็นประเภทหมุนเวียนและไม่หมุนเวียนด้วย ซึ่งงบการเงินของสหกรณ์ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และงบประกอบอื่น ๆ ตามรูปแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ในการจัดทำงบการเงินต้องแสดงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน และต้องมีลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความสามารถเข้าใจได้ (2) ความเกี่ยวข้องกับกำตตัดสินใจ และ (3) ความเชื่อถือได้

การเปิดเผยข้อมูล

ให้สหกรณ์เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ นอกเหนือจากที่แสดงให้เห็นในรูปของงบการเงิน และรายละเอียดประกอบงบการเงิน โดยต้องแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินของสหกรณ์ เพื่อเปิดเผยสาระสำคัญที่มีผลต่องบการเงินรวมถึงรายการบัญชีใดที่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์และนโยบายการบัญชีที่กำหนดนั้นด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัตติยา สวัสดิ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การตรวจสอบบัญชีสหกรณ์เคหสถาน/บ้านมั่นคง พบว่า ปัญหาการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์เคหสถาน/บ้านมั่นคงที่เกิดขึ้นนั้น มีสาเหตุเกิดจากสหกรณ์ไม่มีเจ้าหน้าที่บัญชี และผู้บริหารของสหกรณ์ยังขาดความรู้ในการบริหารงาน รวมทั้งสาเหตุจากผู้สอบบัญชีสหกรณ์ต้องมีความชำนาญและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชี เนื่องจากสหกรณ์มีธุรกิจที่ย่างยากซับซ้อน และส่วนใหญ่มีระบบการควบคุมภายในที่ยังไม่ดีพอ

สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล (2563) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของ รัฐวิสาหกิจในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยทักษะของนักบัญชีและปัจจัยระบบการควบคุมภายในส่งผลต่อลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานและลักษณะเชิงคุณภาพเสริมของรายงานทางการเงินของ รัฐวิสาหกิจในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งทำให้ทราบว่าปัจจัยทักษะของนักบัญชีและปัจจัยระบบการควบคุมภายในเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนารายงานทางการเงินของ รัฐวิสาหกิจในประเทศไทยให้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงิน จึงควรพัฒนาปัจจัยดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้รายงาน

ทางการเงินของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทยนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ได้
อย่างแท้จริง

ชนมันภา ทับพรหม (2562) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงิน
ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อ พบว่า ปัจจัยด้าน
ผู้ประกอบการ ปัจจัยด้านระบบบัญชี ปัจจัยด้านบทบาทของ องค์กรทางวิชาชีพบัญชี มีความสัมพันธ์
กันในเชิงบวกกับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมอง
นักวิเคราะห์สินเชื่อ นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้ทำบัญชี และปัจจัยด้านจรรยาบรรณ
ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบกับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองนักวิเคราะห์สินเชื่อ

จิตรลดา สีหามาศย์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการควบคุมภายใน
ที่ดีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐ ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของ
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ด้านสภาพแวดล้อมการ
ควบคุมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยสะท้อนให้เห็นว่าสภาพแวดล้อม
การควบคุมทำให้การควบคุมที่มีอยู่ได้ผลดีขึ้น

อัจฉริยา อิมรส (2561) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้าน
การเงินและบัญชี: กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐบาลในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า (1) ปัจจัยด้านการ
สนับสนุนจากฝ่ายบริหารไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการประเมิน
ความเสี่ยง ด้านการรายงานและประเมินผล และด้านประสิทธิผลในภาพรวมเนื่องจากผู้บริหารยังไม่
เล็งเห็นถึงความสำคัญของการควบคุมภายใน (2) ด้านโครงสร้างองค์กรส่งผลต่อประสิทธิภาพการ
ควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยงในส่วนที่องค์กรจัดให้มีการแจ้งให้บุคลากรทุกคนทราบ
เกี่ยวกับวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่ส่งผลต่อด้าน
การรายงานและการประเมินผล และด้านประสิทธิภาพรวม เนื่องจากการกำหนดอำนาจหน้าที่และ
การวางแผนการปฏิบัติงานอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (3) ปัจจัยด้าน
กฎระเบียบข้อบังคับ ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยง
และด้านการรายงานและการประเมินผล แต่ไม่ส่งผลต่อภาพรวม และ (4) ปัจจัยนโยบายและระเบียบ
ปฏิบัติส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน

อรรถพร ต้นพิพัฒน์อารีย์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน
ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพแวดล้อมทาง
กฎหมาย ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขต
กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เป็นเพราะการทำรายงานคุณภาพทางการเงินนั้นมีความเกี่ยวข้องกับบุคคล

หลายฝ่าย ซึ่งกฎหมายเป็นส่วนสำคัญที่คอยช่วยวางแนวทางระเบียบข้อบังคับให้การจัดทำรายงานทางการเงินนั้น เป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส

ปัจจัยทางธุรกิจส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินธุรกิจต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างรวมกันจึงจะเกิดกิจกรรมในการประกอบธุรกิจจะขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่ได้

ความเป็นอิสระของกลุ่มผู้สอบบัญชีไม่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้สอบบัญชีอาจมีความคิดว่า ความเป็นอิสระ เป็นหลักการพื้นฐานที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติภายใต้การใช้ดุลยพินิจอย่าง เป็นอิสระอยู่แล้ว

คุณวุฒิในการทำงานไม่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ตรวจสอบบัญชีอาจมีความคิดเห็นว่าคุณวุฒิของผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพดีนั้นอาจเกิดจากการที่สำนักงานสอบบัญชีมีทีมงานตรวจสอบที่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพเป็นอย่างดี

การควบคุมคุณภาพของสำนักงานตรวจสอบบัญชีส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เป็นรายงานทางบัญชีนั้นเป็นข้อมูลสำคัญที่มีผลต่อหลากหลายฝ่าย หรือหลากหลายบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้งาน ดังนั้นแล้วหากสำนักงานบัญชีมีการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพจะส่งผลเสียที่กระทบต่อหลากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สุทธาทิพย์ บุญสำลี (2560) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของโรงเรียนในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายในทั้ง 5 ด้าน ตามแนวคิดโคโซมีผลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของโรงเรียนในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 เนื่องจากมีการพัฒนาความรู้ให้มีความพร้อมในการบริหารงบประมาณในโรงเรียน และมีการส่งบุคลากรให้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติม

ร้อยตรี วีรวัฒน์ แดงบุตร (2558) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยการทำบัญชีที่ส่งผลต่อการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สังกัดกองทัพภาคที่ 2 พบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์และไม่ส่งผลต่อการควบคุมภายในโดยรวม เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานบัญชี มีความรู้เข้าใจในการจัดทำบัญชีเป็นพื้นฐาน และเข้าใจในระบบการควบคุมภายในเป็นอย่างดี (2) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำบัญชี มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการควบคุมภายในโดยรวม เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานบัญชีเห็นความสำคัญของเครื่องมือและอุปกรณ์ ซึ่งควรมีเพียงพอและมีประสิทธิภาพพร้อมใช้งาน และ (3) ด้านการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ด้านบัญชี มี

ความสัมพันธ์และส่งผลต่อการควบคุมภายในโดยรวม เนื่องจาก ผู้ปฏิบัติงานบัญชีเห็นความสำคัญของการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ด้านบัญชี โดยความรู้ที่ได้สามารถนำมาประยุกต์ในการทำงาน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กัญญาภัค ประสมศรี (2558) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO : กรณีสึกษากลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) พบว่า (1) เพศ ตำแหน่งและประสบการณ์ทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในมาก (2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรมีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในมากที่สุด (3) ปัจจัยด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในมากที่สุด (4) ปัจจัยด้านการสอบทานและประเมินผลความเหมาะสมตามแผนที่กำหนดไว้ ลดความเสี่ยงหรือผลเสียหายด้านการเงินและบัญชี มีการใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า ข้อมูลและรายงานทางการเงินมีความถูกต้องครบถ้วนและเชื่อถือได้ มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในมากที่สุด และ (5) ปัจจัยด้านการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในมาก

นางรัตนาภรณ์ ชัยรัตน์วงศ์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของสหกรณ์ในโครงการบ้านมั่นคงจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจุดอ่อนด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมที่สำคัญ ได้แก่

(1) ผู้ตรวจสอบกิจการ/ผู้ตรวจสอบภายใน ฝ่ายจัดการ และบุคลากรของสหกรณ์ไม่มีความรู้และประสบการณ์โดยตรง

(2) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ไม่มีหลักประกันในการทำงานอย่างเหมาะสมกับหน้าที่ ไม่มีการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ และไม่มีแผนงานประจำปีในการพัฒนาบุคลากร

(3) กิจกรรมควบคุมด้านการเงินและบัญชี ไม่มีทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน ขาดความปลอดภัยในการเก็บรักษาเงิน ไม่ได้ตรวจนับเงินสดคงเหลือในมือเปรียบเทียบกับบัญชีทุกวัน จัดทำบัญชีไม่ถูกต้อง ไม่ได้เปรียบเทียบยอดรวมของบัญชีย่อยกับบัญชีคุมยอด และไม่มีผู้สอบทานความถูกต้องในการบันทึกบัญชี

(4) การปฏิบัติงานของพนักงานด้านสินเชื่อ ไม่มีการสอบย้อนความถูกต้อง และไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

(5) การเก็บรักษาสินค้าของสหกรณ์ ไม่ได้แบ่งแยกให้เป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการเบิกจ่ายและตรวจนับ อีกทั้งการจัดทำทะเบียนคุมสินค้ายังไม่เหมาะสม ไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาทรัพย์สิน

Tu Chuc Anh *et al.* (2020) ได้วิจัยเรื่อง Factors influencing the effectiveness of internal control in cement manufacturing companies พบว่า องค์ประกอบของการควบคุม

ภายในตามแนวคิดของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread Way Commission (COSO 2013) ทั้ง 5 ประการซึ่งประกอบด้วย (1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (2) การประเมินความเสี่ยง (3) กิจกรรมการควบคุม (4) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และ (5) การติดตามและประเมินผล ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในของบริษัท ปูนซีเมนต์ จากสภาพการแข่งขันที่มีความสำคัญในการช่วยให้ผู้จัดการสามารถระบุและประเมินปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการกำกับดูแล และการควบคุมภายในของบริษัท ปูนซีเมนต์จึงจำเป็นต้องจัดการอย่างใกล้ชิด และเป็นระบบ

Sitti Fatimah; Abdul Habbe and Sanusi Fattah (2019) ได้วิจัยเรื่อง The Effect of Internal Control, Human Resources Competency, and Use of Information Technology on Quality of Financial Statement with Organizational Commitment as Intervening Variables พบว่า การควบคุมภายในมีนัยสำคัญต่อคุณภาพของงบการเงิน ผลการทดสอบระบุว่า การควบคุมภายในที่ดีในบริษัทระดับภูมิภาคส่งผลทำให้งบการเงินมีคุณภาพสูง

ความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ไม่มีนัยสำคัญต่อคุณภาพของงบการเงิน ผลการทดสอบระบุว่าทรัพยากรบุคคลไม่สนับสนุนการสร้างรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีผลดีและผลกระทบบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพของงบการเงินโดยตรง แต่โดยอ้อมผ่านตัวกลางความผูกพันต่อองค์กรไม่มีนัยสำคัญ ผลการทดสอบระบุว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์มากในการทำให้คุณภาพของงบการเงินให้สูงขึ้นแม้ว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากพนักงาน

Mahmoud Lari Dashtbayaz; Mahdi Salehi and Toktam Safdel (2018) ได้วิจัยเรื่อง The effect of internal controls on financial reporting quality in Iranian family firms พบว่า ความอ่อนแอในการควบคุมภายในมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพการรายงานทางการเงิน กล่าวอีกนัยหนึ่งจุดอ่อนของการควบคุมภายในทำให้คุณภาพการรายงานทางการเงินลดลง นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า การเป็นครอบครัวไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น

Sahabi Ibrahim; Gordon Diibuzie and Mohammed Abubakari (2017) ได้วิจัยเรื่อง The Impact of Internal Control Systems on Financial Performance: The Case of Health Institutions in Upper West Region of Ghana พบว่า ความสำคัญของการรักษาระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลในองค์กร คือการเน้นด้านการดำเนินงานทางการเงินในเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สามารถป้องกันและตรวจจับการทุจริตในองค์กรได้ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงนโยบายระบบการควบคุมภายในของกระทรวงสาธารณสุขที่ส่งผลเชิงลบต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของสถาบันสุขภาพในภูมิภาคตะวันตกตอนบนของเมืองกานา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาผลกระทบของการควบคุมภายในต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของสถาบันสุขภาพทั้ง 5 แห่งในภูมิภาค โดยใช้แบบจำลองการถดถอยโลจิสติกส์ตามลำดับสำหรับตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 50 ท่าน พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการควบคุมภายใน และประสิทธิภาพทางการเงิน แต่มีตัวแปรควบคุมเพียงสามตัวเท่านั้นที่ยังคงมีนัยสำคัญโดยมีค่าตอบแทนน้อยกว่า 5% จึงแนะนำให้คณะกรรมการองค์กรสนับสนุนการรายงานการตรวจสอบ (ARIC) ระบบการควบคุมภายในจากผู้ตรวจประเมินในสถาบันสุขภาพเป็นระยะ

ตารางที่ 2 สรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี	สภาพแวดล้อมในแต่ละด้าน			
	บุคคล	เอกสาร	โครงสร้าง	กฎหมาย
1 รัตติยา สวัสดิ์ (2563)	√	√		√
2 สิริพรรณ โคมลรัตน์มงคล (2563)	√			
3 ชนม์นภา ทับพรหม (2562)	√			
4 จิตรลดา สีหามาศย์ (2561)	√		√	
5 อัจฉรียา อิมรส (2561)	√		√	√
6 อรรถพร ต้นพิพัฒน์อารีย์ (2560)	√			√
7 สุทธาทิพย์ บุญสำลี (2560)	√		√	
8 ร้อยตรี วีรวัฒน์ แดงบุตร (2558)	√			√
9 กัญญาภักดิ์ ประสมศรี (2558)	√		√	√
10 รัตนาภรณ์ ชัยรัตน์วงศ์ (2556)	√		√	
11 Tu Chuc Anh et al. (2020)	√		√	
12 Sitti Fatimah; Abdul Habbe and Sanusi Fattah (2019)	√			
13 Mahmoud Lari Dashtbayaz; Mahdi Salehi and Toktam Safdel (2018)	√			
14 Sahabi Ibrahim; Gordon Diibuzie and Mohammed Abubakari (2017)	√		√	

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของ
สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มีประชากรทั้งสิ้น 217 สหกรณ์ตามรายชื่อทะเบียนสหกรณ์ของกรมส่งเสริม
สหกรณ์ ณ 31 มกราคม 2564 (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2564) ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร
Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง
5% ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n แทน จำนวนหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนหรือขนาดประชากร

e แทน ค่าความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อน

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ

$$= \frac{217}{1 + 217(0.05)^2}$$

$$= 140.68$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 141 สหกรณ์

การเลือกตัวอย่างสำหรับวิจัย ได้กำหนดการเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น
(Probability Sampling) โดยเลือกตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วน

ประชากร ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์รวมทั้งสิ้น 141 สหกรณ์ จากการแบ่งกลุ่มตามพื้นที่ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือจำนวน 14 สหกรณ์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.00 ภาคกลางจำนวน 68 สหกรณ์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.00 ภาคตะวันออกจำนวน 31 สหกรณ์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.00 และภาคใต้จำนวน 28 สหกรณ์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.00 โดยการเก็บข้อมูลวิจัยจะเป็นการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย สหกรณ์ละ 2 ท่าน รวมเป็น 282 ท่าน ใน 141 สหกรณ์ ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง	จำนวนสหกรณ์		สัดส่วน (ร้อยละ)
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
1. พื้นที่ภาคเหนือ	22	14	10.00
2. พื้นที่ภาคกลาง	103	68	48.00
3. พื้นที่ภาคตะวันออก	48	31	22.00
4. พื้นที่ภาคใต้	44	28	20.00
รวม	217	141	100.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการแจกแบบสอบถาม โดยฐานข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยจะเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่บัญชีและการเงินสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูล จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เป็นข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามหัวข้องานวิจัย

2. นำแบบสอบถามแจกตามจำนวนที่กำหนดในกลุ่มตัวอย่าง 141 สหกรณ์/ สหกรณ์ละ 2 คน (เจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชี) เมื่อได้รับแบบสอบถามตอบกลับแล้ว นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

3. จัดทำข้อมูลสรุปและวิเคราะห์ผลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) หรือข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยการประมวลผลทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย โดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล แบ่งออกเป็นส่วนๆ ประกอบด้วย (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา และ (4) ประสบการณ์ทำงานด้านการเงินและบัญชี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง แบ่งออกเป็นส่วนๆ ประกอบด้วย (1) จำนวนสมาชิก (2) ทุนดำเนินงาน และ (3) รายได้ของสหกรณ์

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย (1) ด้านบุคคล (2) ด้านเอกสาร (3) ด้านโครงสร้างสหกรณ์ และ (4) ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายใน โดยมีการกำหนดคะแนนระดับความคิดเห็นตามสเกลไว้ 5 ระดับ

เกณฑ์การให้คะแนนตามสเกล 5 ระดับ ในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

มากที่สุด	ค่าระดับคะแนน 5 คะแนน
มาก	ค่าระดับคะแนน 4 คะแนน
ปานกลาง	ค่าระดับคะแนน 3 คะแนน
น้อย	ค่าระดับคะแนน 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ค่าระดับคะแนน 1 คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีที่ โดยมีการกำหนดคะแนนระดับความคิดเห็นตามสเกลไว้ 5 ระดับ เช่นเดียวกับส่วนที่ 3

นอกจากนี้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมีรายละเอียด ดังนี้

(1) กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยการหาพิสัยและอันตรภาคชั้นของมาตรฐานส่วนประเมินค่าทางสถิติคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80 \text{ คะแนน}
 \end{aligned}$$

(2) เกณฑ์การแปลผลการแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนน ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	ระดับความคิดเห็นมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	ระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาไปทดสอบความเที่ยงตรงและเชื่อมั่น ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

สำหรับการประกันคุณภาพของแบบสอบถามนั้นใช้วิธีการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ จากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย โดยจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ผลการตรวจสอบแสดงในภาคผนวก โดยมีเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด
- ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด
- ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

หลังจากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสมการ (Rovinelli & Hambleton, 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่ IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์ในการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรที่กำหนด

(1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงผ่านเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ในการทดสอบก่อนการใช้งาน (Pre-test) ได้

(2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 ไม่ผ่านเกณฑ์ ต้องปรับปรุงแก้ไข

ผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญพบว่าทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยแสดงผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาไว้ในภาคผนวก ข

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญนำไปทำการทดสอบ (Pre-test) จำนวน 30 ชุด หลังจากได้ผลแล้วจึงนำมารวบรวมเพื่อทำการทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแต่ละตัวแปรแฝงควรมีค่าในระดับ 0.70 ขึ้นไป (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2006, p.137) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละข้อคำถาม (Corrected Item–Total Correlation) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (Field, 2005)

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแต่ละตัวแปรได้ค่าตามมาตรฐานที่กำหนด คือ สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่ามากกว่า 0.70 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่ามากกว่า 0.30 ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าอยู่ระหว่าง 0.769 ถึง 0.966 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.469 ถึง 0.947 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ ผู้ศึกษาจึงไม่ได้ทำการตัดข้อคำถามใด ๆ ออกจากการวัดตัวแปรจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ดังนั้นเพื่อให้สามารถสรุปผลการวิจัยในเรื่องดังกล่าวจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการประมวลข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบลักษณะ โดยทั่วไปของตัวแปรที่เก็บข้อมูลได้ สำหรับสถิติพรรณนาจะนำเสนอข้อมูลที่ศึกษา ดังนี้

1.1 สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentiles) ใช้วิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์

1.2 สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ และแบบสอบถามส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอนุมานในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การการตรวจสอบข้อมูลที่จะใช้ในการวิเคราะห์ ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentiles)

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 80.85 และเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 19.15

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 อายุมากกว่า 35-40 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 27.66 อายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12 และอายุมากกว่า 30-35 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 53.55 ปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 43.26 และปริญญาโท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.19

ประสบการณ์ทำงานด้านการเงินและบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มากกว่า 5-10 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 35.46 มากกว่า 1-5 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 31.91 น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 20.21 และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 12.41

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	54	19.15
หญิง	228	80.85
รวม	282	100.00

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	37	13.12
มากกว่า 30 - 35 ปี	26	9.22
มากกว่า 35 - 40 ปี	78	27.66
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	141	50.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	151	53.55
ปริญญาตรี	122	43.26
ปริญญาโท	9	3.19
ประสบการณ์ทำงานด้านการเงินและบัญชี		
น้อยกว่า 1 ปี	57	20.21
มากกว่า 1 - 5 ปี	90	31.92
มากกว่า 5 - 10 ปี	100	35.46
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	35	12.41
รวม	282	100.00

การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentiles)

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าของพื้นที่ในสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงที่มีจำนวนสมาชิกสหกรณ์น้อยกว่า 270 คน จำนวน 194 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 68.79 มากกว่า 400-600 คน จำนวน 48 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 17.02 มากกว่า 270-400 คน จำนวน 38 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 13.48 และมากกว่า 600 คน จำนวน 2 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 0.71

มูลค่าทุนดำเนินงานของสหกรณ์ส่วนใหญ่มากกว่า 15,598,000 บาท จำนวน 92 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 32.62 มากกว่า 2,320,000-8,266,000 บาท จำนวน 84 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 29.79 น้อยกว่า 2,230,000 บาท จำนวน 80 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 28.37 และมากกว่า 8,266,000-15,598,000 บาท จำนวน 26 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 9.22

มูลค่ารายได้สะสมส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 189,000 บาท จำนวน 160 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 56.74 มากกว่า 189,000-883,000 บาท จำนวน 106 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 37.59 มากกว่า

883,000-1,907,000 บาท จำนวน 14 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 4.96 และมากกว่า 1,907,000 บาท จำนวน 2 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 0.71

ขนาดของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ขนาดเล็ก จำนวน 228 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 80.85 และสหกรณ์ขนาดกลาง จำนวน 54 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 19.15

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของลักษณะทั่วไปของสหกรณ์

ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกสหกรณ์		
น้อยกว่า 270 คน	194	68.79
มากกว่า 270-400 คน	38	13.48
มากกว่า 400-600 คน	48	17.02
มากกว่า 600 คน	2	0.71
มูลค่าทุนดำเนินงานของสหกรณ์		
น้อยกว่า 2,320,000 บาท	80	28.37
มากกว่า 2,320,000-8,266,000 บาท	84	29.79
มากกว่า 8,266,000-15,598,000 บาท	26	9.22
มากกว่า 15,598,000 บาท	92	32.62
มูลค่ารายได้สะสมของสหกรณ์		
น้อยกว่า 189,000 บาท	160	56.74
มากกว่า 189,000-883,000 บาท	106	37.59
มากกว่า 883,000-1,907,000 บาท	14	4.96
มากกว่า 1,907,000 บาท	2	0.71
ขนาดของสหกรณ์		
ขนาดเล็ก	228	80.85
ขนาดกลาง	54	19.15
รวม	282	100.00

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จากตารางที่ 6 พบว่าสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านบุคคลในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ เจ้าหน้าที่ที่มีความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติงาน มีระดับความ

คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เจ้าหน้าที่ที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน สามารถใช้ดุลยพินิจ และตัดสินใจได้เที่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) และเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคคล

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านบุคคล	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	4.63	0.64	มากที่สุด
2. เจ้าหน้าที่ที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน สามารถใช้ดุลยพินิจ และตัดสินใจได้เที่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	4.37	0.84	มากที่สุด
3. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี	4.19	1.02	มาก
ภาพรวม	4.40	0.69	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านเอกสารในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการจัดเก็บเอกสารสหกรณ์ไว้ในที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) มีการจัดทำเอกสารภายในที่สหกรณ์ใช้ประกอบธุรกิจหรือออกให้แก่บุคคลภายนอก มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และมีการจัดทำสมุดบัญชีสหกรณ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเอกสาร

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านเอกสาร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. มีการจัดเก็บเอกสารสหกรณ์ไว้ในที่ที่เหมาะสม	4.59	0.75	มากที่สุด
2. มีการจัดทำเอกสารภายในที่สหกรณ์ใช้ประกอบธุรกิจหรือออกให้แก่บุคคลภายนอก ได้แก่ (1) ใบเสร็จรับเงิน (2) ใบรับ/เบิกเงินสด (3) ใบส่ง/ถอนเงินฝาก และ (4) ใบสำคัญรับ/จ่าย	4.56	0.73	มากที่สุด

ตารางที่ 7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านเอกสาร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
3. มีการจัดทำสมุดบัญชีสหกรณ์ ได้แก่ (1) สมุดเงินสด (2) สมุดรายวันทั่วไป (3) สมุดบัญชีแยกประเภท (4) สมุดบัญชีย่อย/ทะเบียน และ (5) แบบรายงานต่าง ๆ	4.48	0.82	มากที่สุด
ภาพรวม	4.45	0.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านโครงสร้างสหกรณ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ได้อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) มีการกำหนดโครงสร้างไว้อย่างเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของสหกรณ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) และมีเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโครงสร้างสหกรณ์

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านโครงสร้างสหกรณ์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. มีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ได้อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้	4.37	1.00	มากที่สุด
2. มีการกำหนดโครงสร้างไว้อย่างเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของสหกรณ์	4.33	0.98	มากที่สุด
3. มีเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	4.24	1.14	มากที่สุด
ภาพรวม	4.31	0.95	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติจากหน่วยงานที่กำหนดดูแล เช่น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) มีการจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน มีระดับความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) และมีการเปิดเผยระเบียบไว้ในรูปแบบสาธารณะ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกฎระเบียบ ข้อบังคับ

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. มีข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติจากหน่วยงานที่กำหนดดูแล เช่น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์	4.56	0.74	มากที่สุด
2. มีการจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน	4.51	0.83	มากที่สุด
3. มีการเปิดเผยระเบียบไว้ในรูปแบบสาธารณะ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้	4.27	1.04	มากที่สุด
ภาพรวม	4.44	0.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า สภาพแวดล้อมของสหกรณ์ในภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านเอกสาร มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) ด้านบุคคล มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) และด้านโครงสร้างสหกรณ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพแวดล้อมของสหกรณ์

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเอกสาร	4.54	0.66	มากที่สุด
2. ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ	4.44	0.74	มากที่สุด
3. ด้านบุคคล	4.40	0.69	มากที่สุด
4. ด้านโครงสร้างสหกรณ์	4.31	0.95	มากที่สุด
ภาพรวม	4.42	0.68	มากที่สุด

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จากตารางที่ 11 พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ ด้านความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ข้อมูลในรายงานทางการเงินที่น่าเสนอมีความครบถ้วนปราศจากความเอนเอียง ถึงแม้ว่าข้อมูลนั้นจะส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ เช่น การเปิดเผยจำนวนหนี้สิน หรือค่าใช้จ่าย เป็นต้น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ข้อมูลในรายงานทางการเงินสามารถนำมาใช้ในกระบวนการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$) รายงานทางการเงินได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ว่าถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$) ข้อมูลในรายงานทางการเงินสามารถเปรียบเทียบกับสหกรณ์อื่นที่มีประเภทธุรกิจ ในรอบระยะเวลาเดียวกันได้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) และรายงานทางการเงินสามารถจัดทำได้เสร็จทันเวลา ตามรอบระยะเวลาปีบัญชีของสหกรณ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน

ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ ด้านความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
1. ข้อมูลในรายงานทางการเงินที่น่าเสนอ มีความครบถ้วนปราศจากความเอนเอียง ถึงแม้ว่าข้อมูลนั้นจะส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ เช่น การเปิดเผยจำนวนหนี้สิน	4.52	0.77	มากที่สุด
2. ข้อมูลในรายงานทางการเงินสามารถนำมาใช้ในกระบวนการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้	4.45	0.80	มากที่สุด
3. รายงานทางการเงินได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ว่าถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ	4.41	0.94	มากที่สุด
4. ข้อมูลในรายงานทางการเงินสามารถเปรียบเทียบกับสหกรณ์อื่นที่มีประเภทธุรกิจ ในรอบระยะเวลาเดียวกันได้	4.36	0.89	มากที่สุด
5. รายงานทางการเงินสามารถจัดทำได้เสร็จทันเวลาตามรอบระยะเวลาปีบัญชีของสหกรณ์	4.34	1.00	มากที่สุด
ภาพรวม	4.42	0.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การดำเนินงานที่มี

ประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดข้อผิดพลาดทางด้านการรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินได้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดข้อผิดพลาดทางด้านการบันทึกบัญชี และหารจัดทำรายงานทางการเงินได้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) และการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดความเสี่ยงจากกระบวนการปฏิบัติงานได้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดข้อผิดพลาดทางด้านการรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินได้	4.53	0.79	มากที่สุด
2. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดข้อผิดพลาดทางด้านการบันทึกบัญชี และหารจัดทำรายงานทางการเงินได้	4.49	0.82	มากที่สุด
3. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดความเสี่ยงจากกระบวนการปฏิบัติงานได้	4.43	0.80	มากที่สุด
ภาพรวม	4.48	0.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ได้เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี ไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินแล้วตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) ได้จัดทำบัญชี และงบการเงินตามแบบและรายการที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดให้ถูกต้องตามความจริงภายใต้การดำเนินงานต่อเนื่องของสหกรณ์ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ได้บันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับเงินสดในวันที่เกิดรายการ แต่หากเป็นรายการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดได้บันทึกรายการบัญชีภายใน 3 วันนับแต่วันที่เกิดรายการตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ได้บันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้างและนโยบายการบัญชีที่สำคัญภายใต้ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ.2563 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ได้ปิดบัญชีโดยสรุปจากรายการบัญชีต่าง ๆ ที่บันทึกไว้เพื่อแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด

สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีของสหกรณ์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ

ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
1. ได้เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการ ลงบัญชี ไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่ วันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินแล้วตาม ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	4.64	0.73	มากที่สุด
2. ได้จัดทำบัญชี และงบการเงินตามแบบและรายการที่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดให้ถูกต้องตามความจริง ภายใต้การดำเนินงานต่อเนื่องของสหกรณ์	4.55	0.81	มากที่สุด
3. ได้บันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับเงินสดในวันที่เกิด รายการ แต่หากเป็นรายการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดได้ บันทึกรายการบัญชีภายใน 3 วันนับแต่วันที่เกิดรายการ ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	4.54	0.82	มากที่สุด
4. ได้บันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้างและนโยบายการบัญชี ที่สำคัญภายใต้ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการ บัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ.2563	4.53	0.76	มากที่สุด
5. ได้ปิดบัญชีโดยสรุปจากรายการบัญชีต่าง ๆ ที่บันทึก ไว้เพื่อแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแส เงินสดสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีของสหกรณ์ให้แล้ว เสร็จโดยเร็ว ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	4.43	1.05	มากที่สุด
ภาพรวม	4.54	0.71	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ในภาพรวม มีระดับ
ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ มีระดับความคิดเห็นอยู่ใน
ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน มีระดับความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) และด้านความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน มีระดับ
ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์

ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ	4.54	0.71	มากที่สุด
2. ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน	4.48	0.75	มากที่สุด
3. ด้านความน่าเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน	4.42	0.76	มากที่สุด
ภาพรวม	4.48	0.69	มากที่สุด

การตรวจสอบสมมติฐานของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

การทดสอบสมมติฐาน การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ดังนั้นก่อนการทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลว่ามีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ด้วยเทคนิควิธีวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเป็นเส้นตรงร่วมอย่างมาก (Multicollinearity) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน (Auto Correlation) โดยตรวจสอบในแต่ละประเด็น ดังนี้

การตรวจสอบความเป็นเส้นตรงร่วมอย่างมาก (Multicollinearity) สามารถตรวจสอบโดยพิจารณาจากค่า Variance inflation factor (VIF) และค่าความทนทาน (Tolerance) สำหรับตัวแปรอิสระในแต่ละตัวนั้น ไม่มีปัญหาความเป็นเส้นตรงร่วมอย่างมากหรือตัวแปรอิสระไม่มีความซ้ำซ้อนในการวัดค่า Variance inflation factor (VIF) และค่าความทนทาน (Tolerance) โดยค่า Tolerance ต้องมีค่ามากกว่า 0.01 (Foxall and Yani-de-Soriano, 2005) และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ต้องมีค่าไม่เกิน 10 (Belsley, 1991)

จากตารางที่ 15 การวิเคราะห์ผลสถิติค่า Tolerance, VIF ของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านเอกสาร ด้านโครงสร้างสหกรณ์ ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ และขนาดสหกรณ์ พบว่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.10 ตามเกณฑ์กำหนด โดยมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.251 และสูงสุดเท่ากับ 0.966 และพบว่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 ตามเกณฑ์กำหนด โดยมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.035 และค่าสูงสุดเท่ากับ 3.990 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแต่ละตัวไม่มีความเป็นเส้นตรงร่วมกันอย่างมาก (Multicollinearity) หรือไม่มีความซ้ำซ้อนในการวัด

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์ผลสถิติค่า Tolerance, VIF

Variable	Multicollinearity	
	Tolerance	VIF
1. ด้านบุคคล	0.311	3.211
2. ด้านเอกสาร	0.448	2.230
3. ด้านโครงสร้างสหกรณ์	0.251	3.990
4. ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ	0.277	3.605
5. ขนาดสหกรณ์	0.966	1.035

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis)

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ก่อนนำไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สำหรับการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ จากตาราง 16 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล, ด้านเอกสาร, ด้านโครงสร้างสหกรณ์, ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ และขนาดของสหกรณ์ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าไม่มีตัวแปรคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกิน 0.800 ทั้งนี้ตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงสุด 3 คู่แรก คือ (1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบข้อบังคับ (0.745) (2) ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเอกสารและปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบข้อบังคับ (0.721) (3) ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเอกสารและปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านโครงสร้างสหกรณ์ (0.664)

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

	บุคคล	เอกสาร	โครงสร้างสหกรณ์	กฎระเบียบข้อบังคับ	ขนาดสหกรณ์
บุคคล	1	0.649	0.209	0.745	0.125
เอกสาร		1	0.664	0.721	0.142
โครงสร้างสหกรณ์			1	0.206	0.159
กฎระเบียบ ข้อบังคับ				1	0.179
ขนาดสหกรณ์					1

การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน (Auto Correlation)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน โดยพิจารณาจากค่า Durbin-Watson Statistic จากตาราง 17 พบว่า ค่า Durbin-Watson statistic ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.955

1.987 และ 2.241 มีค่าใกล้ 2 หรือค่าที่ได้อยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2.5 สรุปได้ว่า ความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระระหว่างกันอยู่ในเกณฑ์ที่ดี หรือข้อมูลของตัวแปร ณ ระดับใด ๆ ของตัวแปรอิสระมีความเป็นอิสระจากกัน ตามเงื่อนไขการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน

ตัวแปรตามที่ทำกรวิเคราะห์	ค่า Durbin-Watson
1. ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน	1.955
2. ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน	2.241
3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ	1.987

การทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานของหน่วยวิเคราะห์ทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ โดยใช้หน่วยวิเคราะห์ทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 ถึงสมมติฐานที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานที่ 1

ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร ด้านโครงสร้างสหกรณ์ และด้านกฎระเบียบข้อบังคับ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทยจากกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดสอบจากตารางที่ 18 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.576 แสดงว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร ด้านโครงสร้างสหกรณ์ และด้านกฎระเบียบข้อบังคับ โดยมีตัวแปรคุม คือขนาดของสหกรณ์สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ได้ร้อยละ 57.60

การทดสอบสมมติฐานสรุปผลได้ ดังนี้ ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ($p < 0.001$) ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเอกสาร ($p < 0.001$) และปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านโครงสร้างสหกรณ์ ($p < 0.001$) มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบข้อบังคับ ($p > 0.05$) และขนาดของสหกรณ์ ($p > 0.05$) ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

ตารางที่ 18 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
1. ด้านบุคคล	0.230	3.273	0.001***
2. ด้านเอกสาร	0.189	3.224	0.001***
3. ด้านโครงสร้างสหกรณ์	0.306	3.913	0.000***
4. ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ	0.121	1.621	0.106
5. ขนาดสหกรณ์	-0.009	-0.236	0.814

หมายเหตุ: n = 282, R² = 0.576, F = 74.885, Sig. = 0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01, ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

การทดสอบสมมติฐานที่ 2

ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร ด้านโครงสร้างสหกรณ์ และด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทยจากกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดสอบจากตารางที่ 19 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.648 แสดงว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร ด้านโครงสร้างสหกรณ์ และด้านกฎระเบียบข้อบังคับ โดยมีตัวแปรคุม คือขนาดของสหกรณ์ สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ได้ร้อยละ 64.80

การทดสอบสมมติฐานสรุปผลได้ ดังนี้ ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล (p<0.001) ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเอกสาร (p<0.001) และปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านโครงสร้างสหกรณ์ (p<0.001) มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ (p>0.05) และขนาดของสหกรณ์ (p>0.05) ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

ตารางที่ 19 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
1. ด้านบุคคล	0.258	4.032	0.000***
2. ด้านเอกสาร	0.283	5.308	0.000***
3. ด้านโครงสร้างสหกรณ์	0.364	5.098	0.000***

ตารางที่ 19 (ต่อ)

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
4. ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ	-0.006	-0.090	0.928
5. ขนาดสหกรณ์	-0.027	-0.741	0.459

หมายเหตุ: n = 282, R² = 0.648, F = 101.567, Sig. = 0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01, ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

การทดสอบสมมติฐานที่ 3

ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร ด้านโครงสร้างสหกรณ์ และด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทยจากกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดสอบจากตารางที่ 20 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) มีค่าเท่ากับ 0.593 แสดงว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร ด้านโครงสร้างสหกรณ์ และด้านกฎระเบียบข้อบังคับ โดยมีตัวแปรคุม คือขนาดของสหกรณ์สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ได้ร้อยละ 59.30

การทดสอบสมมติฐานสรุปผลได้ ดังนี้ ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล (p<0.05) ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเอกสาร (p<0.001) และปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านโครงสร้างสหกรณ์ (p<0.001) มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ (p>0.05) และขนาดของสหกรณ์ (p>0.05) ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

ตารางที่ 20 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ

Variable	Standardized coefficients beta	t-value	Sig.
1. ด้านบุคคล	0.176	2.559	0.011*
2. ด้านเอกสาร	0.434	7.559	0.000***
3. ด้านโครงสร้างสหกรณ์	0.253	3.291	0.001***
4. ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ	-0.015	-0.209	0.834
5. ขนาดสหกรณ์	0.045	1.142	0.254

หมายเหตุ: n = 282, R² = 0.593, F = 80.312, Sig. = 0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01, ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ รวมทั้งนำเสนอข้อจำกัดในงานวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถาน บ้านมั่นคงในประเทศไทย โดยสามารถสรุปผลการศึกษาลำดับ ได้ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร และด้านโครงสร้างสหกรณ์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ และขนาดของสหกรณ์ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร และด้านโครงสร้างสหกรณ์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ และขนาดของสหกรณ์ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ด้านเอกสาร และด้านโครงสร้างสหกรณ์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ และขนาดของสหกรณ์ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานและวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมด้านบุคคล

ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สภาพแวดล้อมด้านบุคคลส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน และ (3) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหากสหกรณ์มีเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เพียงพอ ตลอดจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และจริยธรรม ได้อย่างเป็นอิสระ สามารถใช้ดุลยพินิจและการตัดสินใจได้เยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ จะสามารถช่วยให้จัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างน่าเชื่อถือ เสร็จทันเวลาตามรอบระยะเวลาบัญชีได้ อีกทั้งยังสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน หรือลดความเสี่ยงจากกระบวนการปฏิบัติงาน และยังสามารถบันทึกบัญชีได้ตามเกณฑ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดไว้ในระเบียบการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ผลการวิจัยของ สลักจิต นิลผาย (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงบการเงินของธุรกิจ SMEs ในประเทศไทยจากมุมมองของผู้บริหาร และผลการวิจัยของ จิตรลดา สีหามาตย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่ดีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐ ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่าปัจจัยด้านผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงิน ซึ่งผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะใช้ข้อมูลทางบัญชีช่วยในการวางแผน ตัดสินใจและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย อีกทั้งยังสอดคล้องตามกรอบแนวทาง COSO 2013 ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในที่เน้นเรื่องจิตสำนึกและคุณภาพของบุคลากรเป็นพื้นฐานขององค์กรในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory) โดย Donaldson, L. และ Davis, J. H. (1991) มีแนวคิดที่ผู้บริหารที่ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนจะทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์รักษาผลประโยชน์ขององค์กรมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และจะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้

2. สภาพแวดล้อมด้านเอกสาร

ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สภาพแวดล้อมด้านเอกสารส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน และ (3) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหากสหกรณ์มีการจัดทำเอกสารประกอบธุรกิจ เมื่อเกิดธุรกรรมทางการค้าขึ้น ได้แก่ ใบเสร็จรับเงิน ใบรับ/เบิกเงินสด ใบส่ง/ถอนเงินฝาก และใบสำคัญรับ/จ่าย และได้จัดทำสมุดบัญชีสหกรณ์ ได้แก่ สมุดเงินสด สมุดรายวันทั่วไป สมุดบัญชีแยกประเภท สมุดย่อย/ทะเบียน และแบบรายงานต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการดำเนินงาน และมีการจัดเก็บ

เอกสารไว้ในสถานที่ที่เหมาะสม จะสามารถช่วยให้จัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างน่าเชื่อถือ เสร็จทันเวลาตามรอบระยะเวลาบัญชีได้ อีกทั้งยังสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน หรือลดความเสี่ยงจากกระบวนการปฏิบัติงาน และยังสามารถบันทึกบัญชีได้ตามเกณฑ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดไว้ในระเบียบการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนม์นภา ทับพรหม (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อ พบว่า กิจกรรมที่ให้ความสำคัญทางด้านเอกสารหลักฐาน โดยจัดให้มีการออกเอกสารการซื้อ-ขาย อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดนโยบายการบัญชีที่ชัดเจน รวมถึงการให้ความสำคัญในการจัดทำงบการเงินอย่างถูกต้อง จะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และยังสามารถสอดคล้องกับลักษณะของการควบคุมภายในที่ดีด้านการควบคุมทางการเงินบัญชี สำหรับเอกสารประกอบรายการบัญชีและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีการกำกับด้วยการเรียงลำดับหมายเลข เพื่อการควบคุมและเป็นหลักฐานในการประมวลข้อมูลทางบัญชี (จันทนา สาขากร; นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลาปะพร ศรีจันเพชร, 2554)

3. สภาพแวดล้อมด้านโครงสร้างสหกรณ์

ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สภาพแวดล้อมด้านโครงสร้างสหกรณ์ส่งต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน และ (3) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหากสหกรณ์มีการกำหนดโครงสร้างไว้อย่างเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของสหกรณ์ มีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ได้อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ และมีเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน จะสามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างน่าเชื่อถือ เสร็จทันเวลาตามรอบระยะเวลาบัญชีได้ อีกทั้งยังสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน หรือลดความเสี่ยงจากกระบวนการปฏิบัติงาน และยังสามารถบันทึกบัญชีได้ตามเกณฑ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดไว้ในระเบียบการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉริยา อิมรส (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี: กรณีศึกษาโรงพยาบาลในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านโครงสร้างขององค์กร ส่งผลในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี เนื่องจากผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน และบัญชี ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในที่องค์กรกำหนดขึ้น มีความเข้าใจและยอมรับพร้อมที่จะปฏิบัติตามเพื่อให้องค์กรสามารถบริหารจัดการงานได้ดี ด้วยการนำความรู้ในเรื่องของระบบควบคุมภายในมาใช้ ซึ่งเป็นกลไกขั้นพื้นฐาน และเป็นตัวช่วยให้องค์กร

ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารจัดการ POCCC ของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) ที่มีการจัดการโครงสร้างองค์กรเป็นองค์ประกอบ โดยการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนจำนวนคนให้ครอบคลุมกับทุกกระบวนการ รวมถึงการจัดโครงสร้างองค์กร เพื่อจัดลำดับการบริหารและสั่งการด้วย ถ้าหากมีการจัดการที่เป็นระบบ แบ่งงานชัดเจน ไม่ทับซ้อน มีปริมาณคนที่เพียงพอแล้วก็จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและโอกาสบรรลุผลสำเร็จที่สูง

4. สภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ

ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับไม่ส่งต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน และ (3) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสหกรณ์ที่สามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างน่าเชื่อถือ เสร็จทันเวลาตามรอบระยะเวลาบัญชีได้ อีกทั้งยังสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน หรือลดความเสี่ยงจากกระบวนการปฏิบัติงาน และยังสามารถบันทึกบัญชีได้ตามเกณฑ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดไว้ในระเบียบการ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ที่มีการเปิดเผยระเบียบไว้ในรูปแบบสาธารณะ หรือข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติจากหน่วยงานที่กำกับดูแลสหกรณ์ อาจเนื่องด้วยระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์เป็นเพียงปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์เข้าใจในหน้าที่ของตนและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย แต่การจัดทำรายงานทางการเงินนั้นจำเป็นต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉริยา อัมรส (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี: กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐบาลในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการควบคุมภายในของโรงพยาบาลรัฐบาล และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลณี ด่านทองกลาง (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของระบบการควบคุมภายในต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายใน ส่งผลต่อการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ รายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือ และการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะเอื้อให้บุคลากรตระหนักถึงหน้าที่ โดยหน่วยงานสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีได้ด้วยการกำหนดนโยบาย ข้อบังคับทางคุณธรรม จริยธรรม และจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมทั้งประกาศให้บุคลากรในหน่วยงานรับทราบอย่างทั่วถึง

5. ขนาดของสหกรณ์

ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ขนาดของสหกรณ์ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน และ (3) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรกันย์ ทศคร (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมภายในของบริษัทประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของกิจการไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการควบคุมภายในด้านการดูแลป้องกันสินทรัพย์ และด้านการดำเนินงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพของบริษัทประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ข้อจำกัดของการวิจัย

ข้อจำกัดเกี่ยวกับขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างนี้ คือ กลุ่มสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงไม่สามารถใช้เป็นตัวแทนสำหรับทุกสหกรณ์ในประเทศไทย รวมถึงตัวแทนในประเภทสหกรณ์อื่น จึงอาจจะไม่สามารถนำไปใช้อ้างอิงเป็นรายสหกรณ์ได้ รวมทั้งข้อจำกัดและขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ปี พ.ศ. 2563 – 2564 อาจไม่สามารถนำไปใช้อ้างอิงในช่วงเวลาอื่นได้ เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลาสภาพแวดล้อมของสหกรณ์อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินธุรกิจที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้

ข้อเสนอแนะ

(1) สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงควรได้รับการวางระบบควบคุมภายในที่ดีจากผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานที่กำกับดูแล ทั้งด้านเอกสารของสหกรณ์ ระบบเทคโนโลยี และการพัฒนาทักษะความรู้และความเข้าใจด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์ให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์เพื่อลดความเสี่ยงจากการผิดพลาดหรือทุจริตได้

(2) สำหรับงานวิจัยในอนาคตควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในเพิ่มเติม เช่น การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมควบคุม ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล เพื่อให้สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาในการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายใน

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2564). รายงานงานฐานะทางการเงินล่าสุด. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: http://intranet.cad.go.th/cad2005/cad_center/index.php
- _____. (2562). รายงานการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี2562. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/2SbFIU>
- _____. (2551). คู่มือระบบบัญชี สหกรณ์โครงการบ้านมั่นคง. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: https://www.cad.go.th/ewt_dl_link.php?nid=30274
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2564). ทะเบียนสหกรณ์รายเดือน. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <http://office.cpd.go.th/itc/index.php/infocpd/info-coop/report-coop-monthly>
- _____. (2563). แนวทางการยกระดับชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: http://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_6408073134.pdf
- _____. (2563). แนวทางการส่งเสริมสหกรณ์เคหสถาน ประจำปีงบประมาณ 2563. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: http://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_4927621062.pdf
- _____. (2561). กรอบแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงให้มีประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <http://office.cpd.go.th/dfcs/images/Service/2561/4.pdf>
- กัญญาภัค ประสมศรี. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO : กรณีศึกษากลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ). บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กัลณี ด่านทองกลาง. (2560). ผลกระทบของระบบการควบคุมภายในต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/3w5WAPB>
- จันทนา สาขากร; นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2554). การตรวจสอบภายใน และการควบคุมภายใน. กรุงเทพมหานคร
- จิตรลดา สีหามาตย์. (2561). ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่ดีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐ ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จิระศักดิ์ อูราสาย. (2558). **เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: https://www.cad.go.th/ewt_news.php?nid=12826&filename=01
- ชนมน์ภา ทับพรหม. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ในมุมมองของนักวิเคราะห์สินเชื่อ**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JFAC/article/view/228824>
- พัชรกัญญ์ ทศคร. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมภายในของบริษัทประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะบัญชี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ทาโร่ ยามาเน่. (1973). **การกำหนดกลุ่มจำนวนประชากรสำหรับการวิจัย (Sample Size Determination)**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://uxlabth.com/2018/11/26/taro-yamane>
- ทวิศม์ชญา โพธิ์พัฒนเพ็ญ และคณะ. (2557). **การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติราชการของเทศบาลนครสงขลา**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- ธกานต์ ชาตวิงค์. (2560). **ทฤษฎีที่ใช้อธิบายงานวิจัยทางบัญชี: จากอดีตถึงอนาคต**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/3lHojV2>
- ธนัชชา โยธาทัย. (2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บ้งอร พันธุ์โสภา. (2557). **ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมภายในกับการบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประเวศ มหารัตน์สกุล. (2553). **เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างไร**. วารสารสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ฉบับที่ 151. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/2RqEtVY>
- รัตติยา สวัสดิ์. (2563). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การตรวจสอบบัญชีสหกรณ์เคหสถาน/บ้านมั่นคง**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/3cnliUd>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สลักจิต นิลผาย. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงบการเงินของธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย จากมุมมองของผู้บริหาร**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/3elwpsz>
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2564). **คู่มืออธิบายกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: www.tfac.or.th/upload/9414/lhJcrKfW69.pdf
- _____. (2564). **มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: www.tfac.or.th/upload/9414/HozohCadYC.pdf
- สิริพรรณ โคมรัตน์มงคล. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจในประเทศไทย**. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุทธาทิพย์ บุญสำลี. (2560). **ประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของโรงเรียนพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 2**. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุมิตรา ณ สุวรรณ. (2559). **การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์บริการ (สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง)**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/3v0lmjg>
- สุพัตรา บุญโญปกรณ์. (2561). **ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมภายในที่ดีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. บัญชีมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัจฉริยา อิมรส. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี: กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐบาลในจังหวัดกรุงเทพมหานคร**. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อนันท์ งามสะอาด. (2554). **ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่างกันอย่างไร**. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์: <https://bit.ly/3CmhoGN>
- อรรถพร ตันพิพัฒน์อารีย์. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร**. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

BIBLIOGRAPHY

- Field, A. (2005). **Discovering statistics using SPSS (2nd ed.)**. Thousand Okes CA: Sage.
- Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). **Multivariate data analysis (6 ed.)**. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- HR NOTE. (2021). **POCCC Theory**. Access online: 16/10/2020, Website: <https://bit.ly/3jw2you>
- _____. (2021). **POLC Theory**. Access online: 16/10/2020, Website: <https://bit.ly/3rXSCb0>
- _____. (2021). **Management Concept**. Access online: 16/10/2020, Website: <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190419-management-concept/>
- Mahmoud Lari Dashtbayaz; Mahdi Salehi and Toktam Safdel. (2018). **The effect of internal controls on financial reporting quality in Iranian family firms**. Access online: 16/10/2020, Website: <https://bit.ly/3scSLHX>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). **On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity**. Dutch Journal of Educational Research, 2, 49-60.
- Sahabi Ibrahim; Gordon Diibuzie and Mohammed Abubakari. (2017). **The Impact of Internal Control Systems on Financial Performance: The Case of Health Institutions in Upper West Region of Ghana**. Access online: 16/10/2020, Website: <https://n9.cl/n7p2>
- Sitti Fatimah; Abdul Habbe and Sanusi Fattah. (2019). **The Effect of Internal Control, Human Resources Competency, and Use of Information Technology on Quality of Financial Statement with Organizational Commitment as Intervening Variables**. Access online: 16/10/2020, Website: <https://n9.cl/izt3>
- Tu Chuc Anh et al. (2020). **Factors influencing the effectiveness of internal control in cement manufacturing companies**. Access online: 16/10/2020, Website: <https://n9.cl/jj1oi>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี ของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั้งหมด 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน 4 ข้อ
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์	จำนวน 3 ข้อ
ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสหกรณ์	จำนวน 12 ข้อ
ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการควบคุมภายใน	จำนวน 15 ข้อ
ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแต่ประการใด คำตอบจะถูกเก็บเป็นความลับ โดยไม่มีการนำไปเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่ตัวท่าน และกิจการของท่าน โดยการนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งในความร่วมมือ
นางสาวปุณณภา น้อยจาด
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างของข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- น้อยกว่า 30 ปี มากกว่า 30 - 35 ปี
 มากกว่า 35 - 40 ปี มากกว่า 40 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ทำงานด้านการเงินและบัญชี

- น้อยกว่า 1 ปี มากกว่า 1 - 5 ปี
 มากกว่า 5 - 10 ปี มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างของข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. จำนวนสมาชิกในสหกรณ์ ณ ปัจจุบัน

- 1 - 8 คน 9 - 12 คน
 13 - 17 คน มากกว่า 17 คน ระบุ คน

2. มูลค่าทุนดำเนินงานของสหกรณ์ (หนี้สินและทุนของสหกรณ์) ณ ปัจจุบัน

- 1 - 14,000 บาท มากกว่า 14,000 - 27,000 บาท
 มากกว่า 27,000 - 51,000 บาท มากกว่า 51,000 บาท ระบุ บาท

3. มูลค่ารายได้สะสม สำหรับงวดปีปัจจุบันของสหกรณ์

- 1 - 1,800 บาท มากกว่า 1,800 - 4,000 บาท
 มากกว่า 4,000 - 8,700 บาท มากกว่า 8,700 บาท ระบุ บาท

ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสหกรณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงระดับเดียว

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคคล					
1. มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี					
2. มีความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติงาน					
3. มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน สามารถใช้ดุลพินิจ และตัดสินใจได้เยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ					
ด้านเอกสาร					
4. มีการจัดทำเอกสารภายในที่สหกรณ์ใช้ประกอบธุรกิจหรือออกให้แก่บุคคลภายนอก ได้แก่ (1) ใบเสร็จรับเงิน (3) ใบส่ง/ถอนเงินฝาก (2) ใบรับ/เบิกเงินสด (4) ใบสำคัญรับ/จ่าย					
5. มีการจัดทำสมุดบัญชีสหกรณ์ ได้แก่ (1) สมุดเงินสด (4) สมุดบัญชีย่อย/ทะเบียน (2) สมุดรายวันทั่วไป (5) แบบรายงานต่าง ๆ (3) สมุดบัญชีแยกประเภท					
6. มีการจัดเก็บเอกสารสหกรณ์ไว้ในที่เหมาะสมและปลอดภัย					
ด้านโครงสร้างสหกรณ์					
7. มีการกำหนดโครงสร้างไว้อย่างเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของสหกรณ์					
8. มีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ได้อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้					
9. มีเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน					
ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ					
10. มีการจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน					
11. มีการเปิดเผยระเบียบไว้ในรูปแบบสาธารณะ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้					
12. มีข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติจากหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์					

ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงระดับเดียว

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน					
1. รายงานทางการเงินได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ว่าถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ					
2. ข้อมูลในรายงานทางการเงินสามารถนำมาใช้ในกระบวนการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้					
3. ข้อมูลในรายงานทางการเงินที่น่าเสนอ มีความครบถ้วนปราศจากความเอนเอียง ถึงแม้ว่าข้อมูลนั้นจะส่งผลเสียต่อสหกรณ์ เช่น การเปิดเผยจำนวนหนี้สิน หรือค่าใช้จ่าย เป็นต้น					
4. ข้อมูลในรายงานทางการเงินสามารถเปรียบเทียบกับสหกรณ์อื่นที่มีประเภทธุรกิจ ในรอบระยะเวลาเดียวกันได้					
5. รายงานทางการเงินสามารถจัดทำได้เสร็จทันเวลา ตามรอบระยะเวลาบัญชีของสหกรณ์					
ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน					
6. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดข้อผิดพลาดทางด้านการรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินได้					
7. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดข้อผิดพลาดทางด้านการบันทึกบัญชี และการจัดทำรายงานทางการเงินได้					
8. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดความเสี่ยงจากกระบวนการปฏิบัติงานได้					
ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ					
9. ได้บันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้างและนโยบายการบัญชีที่สำคัญภายใต้ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563					
10. ได้จัดทำบัญชี และงบการเงินตามแบบและรายการที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดให้ถูกต้องตามความเป็นจริงภายใต้การดำเนินงานต่อเนื่องของสหกรณ์					

ส่วนที่ 4 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ได้ปิดบัญชีโดยสรุปจากรายการบัญชีต่าง ๆ ที่บันทึกไว้เพื่อแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีของสหกรณ์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด					
12. ได้บันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับเงินสดในวันที่เกิดรายการ แต่หากเป็นรายการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดได้บันทึกรายการบัญชีภายใน 3 วันนับแต่วันที่เกิดรายการตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด					
13. ได้เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินแล้วตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด					

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก ข

สรุปผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

สรุปผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปร ผล
	ท่าน 1	ท่าน 2	ท่าน 3			
1. เพศ						
1.1) ชาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.2) หญิง						
2. อายุ						
2.1) น้อยกว่า 30 ปี						
2.2) มากกว่า 30 – 35 ปี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.3) มากกว่า 35 – 40 ปี						
2.4) มากกว่า 40 ปีขึ้นไป						
3. ระดับการศึกษา						
3.1) ต่ำกว่าปริญญาตรี						
3.2) ปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.3) ปริญญาโท						
3.4) ปริญญาเอก						
4. ประสบการณ์ทำงานด้านการเงินและบัญชี						
4.1) น้อยกว่า 1 ปี						
4.2) มากกว่า 1 – 5 ปี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.3) มากกว่า 5 – 10 ปี						
4.4) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป						

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปร ผล
	ท่าน 1	ท่าน 2	ท่าน 3			
1. จำนวนสมาชิกในสหกรณ์ ณ ปัจจุบัน						
1.1) 1-8 คน						
1.2) 9-12 คน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
1.3) 13-17 คน						
1.4) มากกว่า 17 คน ระบุ คน						

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรผล
	ท่าน 1	ท่าน 2	ท่าน 3			
2. มูลค่าทุนดำเนินงานของสหกรณ์ (หนี้สินและทุนของสหกรณ์) ณ ปัจจุบัน 2.1) 1-14,000 บาท 2.2) มากกว่า 14,000-27,000 บาท 2.3) มากกว่า 27,000-51,000 บาท 2.4) มากกว่า 51,000 บาท ระบุ บาท	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. มูลค่ารายได้สะสม สำหรับงวดปีปัจจุบันของสหกรณ์ 3.1) 1-1,800 บาท 3.2) มากกว่า 1,800-4,000 บาท 3.3) มากกว่า 4,000-8,700 บาท 3.4) มากกว่า 8,700 บาท ระบุ บาท	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสหกรณ์

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรผล
	ท่าน 1	ท่าน 2	ท่าน 3			
ด้านบุคคล						
1. มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2. มีความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน สามารถใช้ดุลพินิจ และตัดสินใจได้เยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านเอกสาร						
4. มีการจัดทำเอกสารภายในที่สหกรณ์ใช้ประกอบธุรกิจหรือออกให้แก่บุคคลภายนอก ได้แก่ (1) ใบเสร็จรับเงิน (2) ใบรับ/เบิกเงินสด (3) ใบส่ง/ถอนเงินฝาก (4) ใบสำคัญรับ/จ่าย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ส่วนที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรผล
	ท่าน 1	ท่าน 2	ท่าน 3			
5. มีการจัดทำสมุดบัญชีสหกรณ์ ได้แก่ (1) สมุดเงินสด (2) สมุดรายวันทั่วไป (3) สมุดบัญชีแยกประเภท (4) สมุดบัญชีย่อย/ทะเบียน (5) แบบรายงานต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6. มีการจัดเก็บเอกสารไว้ในสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านโครงสร้างสหกรณ์						
7. มีการกำหนดโครงสร้างไว้อย่างเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของสหกรณ์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8. มีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ได้อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9. มีเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ						
10. มีการจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11. มีการเปิดเผยระเบียบไว้ในรูปแบบสาธารณะ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12. มีข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติจากหน่วยงานที่กำกับดูแลสหกรณ์ เช่น กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปร ผล
	ท่าน 1	ท่าน 2	ท่าน 3			
ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน						
1. รายงานทางการเงินได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีของกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ว่าถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2. ข้อมูลในรายงานทางการเงินสามารถนำมาใช้ในกระบวนการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. ข้อมูลในรายงานทางการเงินที่น่าเสนอ มีความครบถ้วน ปราศจากความเอนเอียง ถึงแม้ว่าข้อมูลนั้นจะส่งผลเสียต่อสหกรณ์ เช่น การเปิดเผยจำนวนหนี้สิน หรือค่าใช้จ่าย เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4. ข้อมูลในรายงานทางการเงินสามารถเปรียบเทียบกับสหกรณ์อื่นที่มีประเภทธุรกิจ ในรอบระยะเวลาเดียวกันได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. รายงานทางการเงินสามารถจัดทำได้เสร็จทันเวลาตามรอบระยะเวลาบัญชีของสหกรณ์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน						
6. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดข้อผิดพลาดทางด้านกรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดข้อผิดพลาดทางด้านกรบันทึกบัญชี และการจัดทำรายงานทางการเงินได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8. การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ ทำให้ลดความเสี่ยงจากกระบวนการปฏิบัติงานได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ						
9. ได้บันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้างและนโยบายการบัญชีที่สำคัญภายใต้ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ส่วนที่ 4 (ต่อ)

ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปรผล
	ท่าน 1	ท่าน 2	ท่าน 3			
ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน						
10. ได้จัดทำบัญชี และงบการเงินตามแบบและรายการที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดให้ถูกต้องตามความเป็นจริงภายใต้การดำเนินงานต่อเนื่องของสหกรณ์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11. ได้ปิดบัญชีโดยสรุปจากรายการบัญชีต่าง ๆ ที่บันทึกไว้เพื่อแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีของสหกรณ์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด	+1	+1	0	3	0.67	ใช้ได้
12. ได้บันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับเงินสดในวันที่เกิดรายการ แต่หากเป็นรายการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดได้บันทึกรายการบัญชีภายใน 3 วันนับแต่วันที่เกิดรายการตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด	+1	+1	0	3	0.67	ใช้ได้
13. ได้เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี ไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินแล้วตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนด	+1	+1	0	3	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างหน้ารายงานผู้สอบบัญชีสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคง

และ

รายงานผลการประเมินชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต่อกรรมการเงิน

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควร ตามระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทางการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทางการเงิน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์รับผิดชอบในการประเมินความสามารถของสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่อง การเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีความตั้งใจที่จะเลิกสหกรณ์หรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูง แต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีความสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ข้าพเจ้าได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยของผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของข้าพเจ้า รวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของสหกรณ์

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ใช้ และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

๙๙

- สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับว่า มีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของชุมนุมสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าต้องให้ข้อสังเกตไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้าถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงบการเงิน หรือถ้าการเปิดเผยดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของข้าพเจ้าจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้สหกรณ์ต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยว่างบการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยถูกต้องตามที่ควร

ข้าพเจ้าได้สื่อสารกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เกี่ยวกับขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในซึ่งข้าพเจ้าได้พบในระหว่างการตรวจสอบของข้าพเจ้า

จากเรื่องทั้งหลายที่สื่อสารกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ข้าพเจ้าได้พิจารณาเรื่องต่างๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินในงวดปัจจุบัน และกำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่องเหล่านี้ไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชี เว้นแต่กฎหมายหรือข้อบังคับห้ามไม่ให้เปิดเผยเรื่องดังกล่าวต่อสาธารณะหรือในสถานการณ์ที่ยากที่จะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าพิจารณาว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวในรายงานของข้าพเจ้า เพราะการกระทำดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะมีผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้เสียสาธารณะจะได้จากการสื่อสารดังกล่าว

(นางสุนทรี ศรีโยธี)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานคร

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2564

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

Cooperative Auditing Department

12 ถนนกรุงเกษม เทเวศร์ กรุงเทพฯ 10200

<http://www.cad.go.th>

รายงานผลการตรวจสอบบัญชี
สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงคลองลาดพร้าวจตุจักร จำกัด
กรุงเทพมหานคร
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

เสนอ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ได้แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงคลองลาดพร้าวจตุจักร จำกัด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563 ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินประจำปีและแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างไม่มีเงื่อนไข ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2564 นั้น

ข้าพเจ้าขอรายงานผลการตรวจสอบบัญชี ดังนี้

1. ข้อสังเกตที่พบจากการตรวจสอบ เกี่ยวกับจุดอ่อนของการควบคุมภายใน

1.1 ด้านการบริหารจัดการทั่วไป

สหกรณ์จดทะเบียนเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2559 ดำเนินงานมาเป็นระยะเวลา 5 ปี ณ วันสิ้นปี มีสมาชิกจำนวน 484 คน มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 21,558,254.26 บาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 131,884.48 บาท หรือลดลงร้อยละ 0.61

สหกรณ์มีการแบ่งแยกหน้าที่ด้านการเงินการบัญชีอย่างเหมาะสม สหกรณ์ได้มอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินการปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชีและงานอื่น ๆ ของสหกรณ์ ซึ่งแต่ละคนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยอยู่ภายใต้นโยบายของคณะกรรมการดำเนินการและมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับ - จ่ายและการเก็บรักษาเงินขึ้นถือใช้ การเก็บรักษาเงินเป็นไปตามระเบียบ และมีการกำหนดระเบียบต่าง ๆ ขึ้นถือใช้ครอบคลุมการดำเนินงานของสหกรณ์ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและควบคุมงานไว้ครบถ้วน การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้

การบันทึกบัญชีของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นไปโดยถูกต้องตามข้อเท็จจริง มีเอกสารหลักฐานพอถือใช้เป็นหลักฐานทางบัญชีได้ สามารถจัดทำรายละเอียดประกอบงบการเงินและงบการเงินได้

1.2 ด้านการดำเนินธุรกิจ

สหกรณ์ดำเนินธุรกิจให้สินเชื่อกับสมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อสิ่งปลูกสร้างบ้าน ระหว่างปีไม่มีการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก มีเพียงรับชำระเงินกู้เพื่อสิ่งปลูกสร้างบ้านจากสมาชิก จำนวน 548,777.00 บาท คงเหลือ ณ วันสิ้นปี จำนวน 19,875,794.00 บาท ผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิ จำนวน 169,523.94 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.33 ของยอดบริการ ลดลงจากปีก่อน จำนวน 179,669.14 บาท หรือลดลงร้อยละ 51.45

/2. ผลการวิเคราะห์...

2. ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงิน

2.1 ความเพียงพอของเงินทุน

สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 21,558,254.26 บาท ประกอบด้วย หนี้สินทั้งสิ้น จำนวน 19,709,069.58 บาท ร้อยละ 91.42 และทุนของสหกรณ์ จำนวน 1,849,184.68 บาท ร้อยละ 8.58 จากอัตราส่วน หนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน 10.66 เท่า จากส่วนประกอบของเงินทุนอัตราส่วนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ทุนของสหกรณ์ไม่สามารถคุ้มครองหนี้สินได้ สหกรณ์มีหนี้สินมากกว่าทุน และหนี้สินส่วนใหญ่ของสหกรณ์เป็นเงินกู้ยืมระยะยาวจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน 23,037,900.00 บาท คงเหลือ ณ วันสิ้นปี จำนวน 19,570,004.20 บาท และดอกเบี้ยเงินกู้ยืมค้างจ่าย จำนวน 40,671.45 บาท ซึ่งสหกรณ์มีภาระผูกพันที่ต้องจ่ายคืนเงินกู้ยืมตามกำหนดสัญญา

2.2 คุณภาพของสินทรัพย์

สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้น จำนวน 21,558,254.26 บาท ประกอบด้วย เงินให้กู้ยืม จำนวน 19,875,794.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 92.20 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น รองลงมาเป็นเงินสดและเงินฝากธนาคาร จำนวน 1,448,480.22 คิดเป็นร้อยละ 6.72 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น และสินทรัพย์อื่น คิดเป็นร้อยละ 1.08 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น สินทรัพย์ที่มีอยู่ได้ถูกนำไปใช้ในการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้ 0.03 รอบ ปีก่อน 0.07 รอบ แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ใช้เงินทุนดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้ต่ำกว่าปีก่อนแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ

2.3 ชีตความสามารถในการบริหาร

ในระหว่างปีบัญชี 30 กันยายน 2563 สหกรณ์ดำเนินธุรกิจสินเชื่อกับสมาชิกโดยให้กู้ยืมเงินเพื่อปลูกสร้างบ้าน และธุรกิจให้บริการ มีรายได้รวมทั้งสิ้น 643,827.00 บาท

ธุรกิจสินเชื่อ ณ วันสิ้นปี มีลูกหนี้เงินให้กู้ยืมคงเหลือ จำนวน 85 ราย เป็นเงิน 19,875,794.00 บาท ในจำนวนนี้เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืมระยะสั้น จำนวน 1,190,782.00 บาท ลูกหนี้เงินให้กู้ยืมระยะยาว จำนวน 18,685,012.00 บาท ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ร้อยละ 89.73 ของหนี้ถึงกำหนดชำระ สหกรณ์ควรเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้เงินกู้ให้ได้ตามกำหนดสัญญา เพื่อนำเงินมาหมุนเวียนบริหารการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์ก่อให้เกิดรายได้ต่อไป

2.4 การทำกำไร

สหกรณ์มีรายได้รวมทั้งสิ้น จำนวน 712,891.52 บาท และมีค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 543,367.58 บาท จึงทำให้มีผลกำไรสุทธิ จำนวน 169,523.94 บาท ปีก่อนมีกำไรสุทธิ จำนวน 349,193.08 บาท ณ วันสิ้นปี สมาชิกมีเงินออมเฉลี่ยคนละ 2,281.82 บาท และมีหนี้สินเฉลี่ยคนละ 40,721.22 บาท จะเห็นว่าอัตราส่วนสมาชิกมีหนี้สินมากกว่าเงินออม ซึ่งสะท้อนถึงกำลังความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก ในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ที่จะต้องวางแผนในการติดตามเร่งรัดหนี้สินให้เป็นไปตามกำหนดสัญญา

/2.5 สภาพคล่อง...

2.5 สภาพคล่อง

สหกรณ์มีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน 1.65 เท่า ปีก่อน 1.68 เท่า สหกรณ์มีอัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงินลดลงจากปีก่อน แต่เมื่อพิจารณาสินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปเงินสดและเงินฝากธนาคารมากที่สุดถึงร้อยละ 52.18 ของสินทรัพย์หมุนเวียน รองลงมาเป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืม ร้อยละ 42.90 ซึ่งได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดร้อยละ 89.73 ของหนี้ถึงกำหนดชำระ ดังนั้น สภาพคล่องของสหกรณ์จะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้เป็นสำคัญ สหกรณ์ควรพิจารณาวางแผนในการติดตามเร่งรัดหนี้ให้เป็นไปตามกำหนดสัญญาและหากพิจารณาจากส่วนประกอบของหนี้สินหมุนเวียน ควบคู่กันไปด้วย

2.6 ผลกระทบของธุรกิจ

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID - 19) มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ทำให้สมาชิกต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น อาจส่งผลให้สมาชิกมีหนี้หลายทาง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาระหนี้ของสมาชิกในอนาคตได้ คณะกรรมการสหกรณ์ ได้มีประกาศการพักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ตั้งแต่เดือน เมษายน ถึงเดือนมิถุนายน 2563 และช่วงที่ 2 ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน 2563 เนื่องจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้พักชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์

(นางสุนทรี ศรีโยธี)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานคร
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2564

แบบ RQ 2
รายงาน-ระดับสหกรณ์

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานคร
รายงานผลการประเมินชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน
สหกรณ์โคกสถานบ้านมั่นคงคลองลาดพร้าวจตุจักร จำกัด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

	<u>ระดับชั้นคุณภาพ</u>
ส่วนที่ 1 สภาพแวดล้อมการควบคุม	ดีมาก
ส่วนที่ 2 ความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุม	ดีมาก
ด้านการเงินการบัญชี	ดีมาก
ธุรกิจสินเชื่อ	ดีมาก
ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร	ดีมาก
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	ดีมาก
เจ้าหน้าที่เงินกู้	ดีมาก
สมาชิกและทุนเรือนหุ้น	ดีมาก
ส่วนที่ 3 ระบบข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร	ดีมาก
ส่วนที่ 4 ระบบการติดตามและประเมินผล	ดีมาก
สรุปการประเมินจัดชั้นคุณภาพ	ดีมาก

โดย นางสุนทร ศรีโยธี ผู้สอบบัญชี ภาครัฐ
14 กุมภาพันธ์ 2564

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวปุณณภา น้อยจาด
วัน เดือน ปีเกิด	06 กุมภาพันธ์ 2535
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	พนักงานบัญชี การทางพิเศษแห่งประเทศไทย
ที่อยู่ปัจจุบัน	681 ถนนเสนานิคม1 ซอย17 แยก3 แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร จังหวัด กรุงเทพมหานครฯ 10900